POLIROM

Georges

SIMENON

Cazul Saint-Fiacre

Maigret

Georges Simenon

Cazul Saint-Fiacre

Seria MAIGRET

Georges Simenon, L'Affaire Saint-Fiacre, 1932

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2005

Capitolul 1

Fetiţa saşie

O bătaie timidă în uşă; zgomotul unui obiect aşezat pe podea; o voce şoptită:

— E cinci şi jumătate. A bătut primul clopot pentru slujbă...

Maigret se ridică în coate, făcând somiera să scârţâie, şi, în timp ce el privea cu mirare lucarna din acoperişul în pantă, vocea continuă:

— Vă împărtăşiţi?

Comisarul se sculase şi stătea acum cu picioarele goale pe podeaua rece ca gheaţa. Se apropie de uşa care se închidea cu o sfoară înfăşurată pe două cuie. Auzi paşii cuiva care se grăbea să se îndepărteze şi, când ajunse pe culoar, abia avu timp să zărească silueta unei femei în camizol şi jupon alb.

Atunci, luă cana mare cu apă caldă adusă de Mărie Tatin, închise uşa şi căută o oglindă ca să se poată bărbieri.

Luminarea avea să se stingă peste câteva minute. Dincolo de lucarnă, era încă noapte de-a binelea, o noapte rece de început de iarnă. Câteva frunze uscate încă mai atârnau de crengile plopilor din piaţa mare.

Maigret nu putea să stea în picioare decât în mijlocul mansardei, din cauza pantei duble a acoperişului. îi era frig. Ceafa îi îngheţase toată noaptea din cauza unui firicel de aer, însă nu reuşise să descopere de unde venea.

Dar tocmai frigul acela îl tulbura, făcându-l să retrăiască o atmosferă pe care o credea uitată.

Începutul slujbei... Clopotele care băteau peste satul adormit... Când era copil, Maigret nu se scula atât de devreme... Aştepta al doilea clopot, de la

şase fără un sfert, pentru că pe atunci nu avea nevoie să se bărbierească... Măcar se spăla pe faţă?

Nu-i aducea nimeni apă caldă... Se întâmpla uneori ca apa să fie îngheţată în cana mare... După puţin timp, pantofii lui bocăneau pe drumul îngheţat...

Acum, în timp ce se îmbrăca, o auzea pe Mărie Tatin trebăluind în sala hanului: curăţa grătarul sobei, lovea farfuriile între ele, râşnea cafea. Îşi îmbrăcă haina, apoi pardesiul. Înainte de a ieşi, scoase din portofel o hârtie de care era prins un fluturaş cu menţiunea:

„*Poliţia municipală din Moulins.*

Transmis pentru orice eventualitate Poliţiei din Paris".

Apoi o foaie cu pătrăţele cu un scris atent:

„Vă anunţ că o crimă va fi comisă la biserica din Saint-Fiacre în timpul primei slujbe din Ziua Morţilor".

Hârtia zăcuse câteva zile prin birourile de pe Quai des Orfevres. Maigret o zărise din întâmplare şi se arătase mirat.

— Saint-Fiacre, prin Matignon ?

— Posibil, pentru că am primit-o prin Moulins.

Şi Maigret pusese hârtia în buzunar. Saint-Fiacre! Matignon! Moulins! Cuvinte care îi erau mai familiare decât oricare altele. Se născuse la Saint-Fiacre, unde tatăl lui fusese timp de treizeci de ani administratorul castelului! Ultima oară fusese acolo tocmai la moartea tatălui său, îngropat în micul cimitir din spatele bisericii.

„... o crimă va fi comisă... în timpul primei slujbe..."

Maigret sosise cu o zi înainte şi trăsese la singurul han din zonă, cel ţinut de Mărie Tatin.

Femeia nu-l recunoscuse, el însă o recunoscuse pe ea, datorită ochilor. Fetiţa saşie, cum i se spunea altădată! O fetiţă pricăjită care devenise o fată bătrână şi mai pricăjită, şi mai saşie, agitându-se întruna prin sala de mese, prin bucătărie şi prin curtea unde creştea iepuri şi găini!

Comisarul coborî. Jos erau lămpi cu gaz. Masa fusese pregătită într-un colţ. O pâine mare, integrală ; un miros de cafea cu cicoare; lapte fierbinte.

— Rău faceţi că nu vă împărtăşiţi într-o zi ca asta! Mai ales că vă şi duceţi la prima slujbă... Dumnezeule! Deja bate clopotul a doua oară!

Dangătul clopotelor era firav. Se auzeau paşi pe drum. Mărie Tatin fugi în bucătărie să-şi îmbrace rochia neagră, să-şi pună mănuşile de plasă şi pălăriuţa, care nu stătea dreaptă din cauza părului prins în coc.

— Vă las să terminaţi de mâncat... încuiaţi uşa?

— Nu! Sunt şi eu gata...

Se simţea tare încurcată că făcea drumul alături de un bărbat! Un bărbat venit de la Paris! Mergea cu paşi mărunţi, aplecată în faţă, în frigul dimineţii. Frunze uscate zburau de colo-colo, purtate de vânt. Foşnetul lor sec arăta că peste noapte dăduse îngheţul.

Şi alte umbre se îndreptau spre uşa vag luminată a bisericii. Clopotele băteau în continuare. Se zăreau câteva lumini la ferestrele caselor joase; oamenii se îmbrăcau în grabă ca să ajungă la prima slujbă.

Iar Maigret retrăia senzaţiile de altădată: frigul, ochii care îl înţepau, vârfurile degetelor îngheţate, gustul cafelei rămas în gură. Apoi, intrând în biserică, un val de căldură, de lumină blândă; mirosul de lumânări, de tămâie...

— Mă scuzaţi... Am scăunelul meu de rugăciune..., zise ea.

Şi Maigret recunoscu scaunul negru cu braţe îmbrăcate în catifea roşie al bătrânei Tatin, mama fetiţei saşii.

Frânghia căreia clopotarul tocmai îi dăduse drumul încă se mai mişca uşor în capătul bisericii. Paracliserul termina de aprins luminările.

Câţi erau la acea reuniune fantomatică do oameni abia treziţi din somn? Cel mult cincisprezece. Şi doar trei bărbaţi: paracliserul, clopotarul şi Maigret.

„... o crimă va fi comisă...”

Poliţia din Moulins crezuse că era o glumă proastă şi nu-şi făcuse griji. Cei de la Paris se miraseră când îl văzuseră pe Maigret plecând.

Comisarul auzea zgomot în spatele uşii din dreapta altarului şi putea să ghicească, secundă cu secundă, ce se întâmpla: sacristia, copilul de cor venit în ultima clipă, preotul care, fără o vorbă, îşi punea patrafirul, împreuna mâinile şi se îndrepta spre naos, urmat de băiatul care se împiedica în veşmintele lungi...

Copilul era roşcovan. Sună din clopoţel şi murmurul rugăciunilor liturgice prinse să se audă.

„... în timpul primei slujbe...”

Maigret îi privise pe toţi pe rând. Cinci femei bătrâne, dintre care trei aveau scaunul lor de rugăciune rezervat. O nevastă grasă de fermier. Nişte ţărănci mai tinere şi un copil.

Afară se auzi zgomotul unei maşini. Scârţâitul unei portiere. Paşi mărunţi, uşori, şi o femeie în negru străbătu întreaga biserică.

În strană era un şir de jilţuri rezervate celor de la castel, jilţuri tari, din lemn vechi lustruit. Acolo se

aşează femeia, fără zgomot, urmărită de privirile ţăranilor.

Requiem aeternam dona eis, Domine...

Poate că Maigret ar mai fi putut să-i dea şi acum replica preotului! Zâmbi, gândindu-se că, pe vremuri, prefera slujbele pentru morţi, pentru că rugăciunile sunt mai scurte. îşi amintea de nişte slujbe celebrate în şaisprezece minute!

Dar acum se uita doar la femeia din strana gotică. Abia dacă îi zărea profilul şi nu putea fi sigur că era chiar contesa de Saint-Fiacre.

Dies irae, dies illa...

Ba era chiar ea! Dar, când o văzuse ultima dată, contesa avea douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani. Era o femeie subţire, slabă, melancolică, pe care o zăreai de departe în parcul castelului.

Iar acum avea probabil şaizeci de ani împliniţi... Se ruga cu înflăcărare... Avea o faţă suptă şi în mâinile prea lungi, prea fine, strângea o carte de rugăciuni...

Maigret rămăsese în ultimul rând al scaunelor din pai împletit, cele pentru care la slujba mare se plătesc cinci centime şi care la slujbele obişnuite sunt gratuite.

„... o crimă va fi comisă...”

Se ridică împreună cu toţi ceilalţi la prima evanghelie. Atenţia îi era atrasă de tot felul de detalii şi îşi amintea o mulţime de lucruri. De exemplu, îşi zise deodată: „în Ziua Morţilor, acelaşi preot celebrează trei slujbe..."

Pe vremea lui, mânca de prânz la preot, între a doua şi a treia slujbă. Un ou fiert şi brânză de capră!

Poliţia din Moulins avea dreptate. Nu putea fi vorba de nici o crimă! Paracliserul se aşezase la capătul jilţurilor, la patru locuri de contesă. Clopotarul plecase cu paşi greoi, ca un director de teatru care nu se gândeşte să asiste la spectacol.

Dintre bărbaţi mai rămăseseră Maigret şi preotul, un preot tânăr cu o privire pasionată de mistic. Nu se grăbea, precum bătrânul preot cunoscut cândva de comisar. Nu sărea peste jumătate din versete.

Vitraliile păleau. Afară se lumina de ziuă. O vacă mugea la o fermă.

Şi, curând, toţi se prosternară în momentul culminant al liturghiei. Apoi răsună clopoţelul copilului de cor.

Doar Maigret nu se împărtăşea. Toate femeile înaintau spre altar cu mâinile împreunate şi feţele lipsite de orice expresie. Ostiile, atât de albe încât păreau ireale, treceau o clipă prin mâinile preotului.

Serviciul religios continua. Contesa îşi ţinea faţa acoperită cu mâinile.

Pater Noster...

Et ne nos inducas in tentationem...

Degetele bătrânei doamne se depărtară, lăsând să se vadă o faţă chinuită, şi deschiseră cartea de rugăciuni.

Încă patru minute ! Rugăciunile. Ultima evanghelie ! Şi toţi vor putea pleca! Nu va fi nici o crimă!

Pentru că avertismentul spunea foarte clar: prima slujbă...

Ca dovadă că se termina, paracliserul se ridică si intră în sacristie...

Contesa de Saint-Fiacre stătea iar cu capul între mâini. Nu mai mişca. Aproape toate celelalte bătrâne erau la fel de rigide.

Ite missa est... Slujba s-a terminat...

Abia atunci simţi Maigret cât de teamă îi fusese. Aproape că nu-şi dăduse seama. Oftă fără să vrea. Aşteptă cu nerăbdare sfârşitul ultimei evanghelii, gândindu-se că va trage în piept aerul proaspăt de afară, va vedea oamenii agitându-se, îi va auzi vorbind de una şi de alta...

Bătrânele se însufleţiră toate odată. Picioarele lor păşiră pe dalele reci de culoare albastră ale lăcaşului de cult. O ţărancă se îndreptă spre ieşire, apoi alta. Paracliserul apăru cu un stingător de luminări şi flacăra acestora se transformă într-un firişor de fum albastru.

Se făcuse ziuă. O lumină cenuşie pătrundea în naos odată cu un curent de aer rece.

Mai rămăseseră trei persoane... Două... Un scaun se mişcă... Mai rămăsese doar contesa, şi nervii lui Maigret se încordară de nerăbdare...

Paracliserul, care îşi terminase treaba, se uită la doamna de Saint-Fiacre. Ezită şi, în acelaşi moment, comisarul se apropie.

Erau amândoi lângă ea, miraţi de faptul că stătea atât de nemişcată, încercând să-i vadă faţa ascunsă de mâinile împreunate.

Impresionat, Maigret o atinse pe umăr. Iar corpul se legănă, ca şi cum echilibrul i-ar fi stat într-un fir de aţă, se prăbuşi şi rămase nemişcat.

Contesa de Saint-Fiacre murise.

* * *

Cadavrul fusese dus în sacristie şi aşezat pe trei scaune puse unul lângă altul. Paracliserul plecase în fugă după doctorul cătunului.

Maigret uitase de insolitul prezenţei sale acolo. Avu nevoie de câteva minute ca să înţeleagă privirea întrebătoare şi bănuitoare a preotului.

— Cine sunteţi? îl întrebă în cele din urmă acesta. Cum se face că...

— Sunt comisarul Maigret, de la Poliţia Judiciară.

Se uită cu atenţie la preot. Era un bărbat de treizeci şi cinci de ani, cu trăsături regulate, dar atât de grave, încât aminteau de credinţa fanatică a călugărilor de altădată.

Omul era profund tulburat. Murmură cu o voce mai puţin sigură:

— Doar nu vreţi să spuneţi că...?

Încă nu îndrăzniseră să o dezbrace pe contesă. Zadarnic îi aşezaseră o oglindă pe buze şi îi ascultaseră inima care nu mai bătea.

— Nu văd nici o rană, se mulţumi să răspundă Maigret.

Şi se uită în jur la decorul neschimbat de treizeci de ani. Sticluţele pentru ulei se aflau în acelaşi loc, la fel şi patrafirul pregătit pentru slujba următoare, veşmântul lung şi stiharul copilului de cor.

Lumina murdară care pătrundea pe o fereastră în formă de ogivă făcea să pălească razele unei lămpi de ulei.

Era în acelaşi timp şi cald, şi frig. Preotul era chinuit de gânduri cumplite.

— Totuşi, nu se poate pretinde că...

O dramă! Maigret nu înţelese din prima clipă. Dar amintiri din copilărie continuau să-i vină în minte ca nişte bule de aer care ies la suprafaţă.

... O biserică unde a fost comisă o crimă trebuie să fie din nou sfinţită de episcop...

Cum putuse să aibă loc o crimă ? Nu se auzise nici un foc de armă! Nimeni nu se apropiase de contesă! în timpul slujbei, Maigret aproape că nu-şi luase ochii de la ea!

Nu se vedea sânge nicăieri, şi nici vreo rană!

— A doua slujbă este la şapte, nu?

Auzi cu o adevărată uşurare paşii greoi ai medicului, un bărbat sanguin, impresionat de atmosferă, care se uită rând pe rând la comisar şi la preot.

— Moartă ? întrebă el.

Nu ezită totuşi să-i descheie corsajul, în timp ce preotul întorcea capul să nu vadă. în biserică se auziră deodată paşi grei. Apoi răsună clopotul. Primul clopot al slujbei de la ora şapte.

— Cred că doar o embolie ar fi putut... Nu eram medicul contesei, pentru că prefera să fie îngrijită de un confrate din Moulins. Am fost chemat însă de două ori la castel. Avea inima foarte bolnavă...

Sacristia era foarte mică. Cei trei bărbaţi şi cadavrul abia dacă aveau loc. Soseau şi doi copii de cor, pentru că la ora şapte se celebra o slujbă mare.

— Probabil că are maşina afară! spuse Maigret. Trebuie s-o ducem acasă.

Şi simţea permanent asupra lui privirea neliniştită a preotului. Să fi ghicit ceva? Totuşi, în timp ce paracliserul şi şoferul transportau cadavrul la maşină, acesta se apropie de comisar.

— Sunteţi sigur că... ? Mai am încă două slujbe de celebrat... E Ziua Morţilor... Credincioşii mei sunt...

Din moment ce contesa murise de o embolie, oare Maigret n-ar fi trebuit să-l liniştească pe preot ?

— Aţi auzit ce-a spus doctorul...

— Totuşi, aţi venit astăzi aici, tocmai la această slujbă...

Maigret se strădui să nu se tulbure.

— Aşa s-a nimerit, părinte... Tatăl meu e îngropat în cimitirul de-aici...

Şi se grăbi să ajungă la maşină, un model vechi, în timp ce şoferul dădea la manivelă. Medicul nu ştia ce să facă. In piaţă se aflau câteva persoane, care nu înţelegeau nimic din tot ce se întâmpla.

— Veniţi cu noi...

Dar cadavrul ocupa tot locul din interior. Maigret şi medicul se înghesuiră lângă şofer.

— Păreţi mirat de ce v-am spus, murmură medicul, care încă nu-şi recăpătase pe deplin siguranţa.

Dacă aţi cunoaşte situaţia, poate că aţi înţelege. Contesa...

Tăcu, privind la şoferul în uniformă neagră, care conducea maşina cu un aer absent. Traversară piaţa mare în pantă, mărginită într-o parte de biserica înălţată pe taluz, iar în cealaltă parte de iazul Notre-Dame care, în dimineaţa aceea, era de un cenuşiu nefast.

Hanul ţinut de Mărie Tatin se afla la dreapta, prima casă din sat. La stânga era o alee străjuită de stejari şi, chiar în capăt, se ridica silueta întunecată a castelului.

Cerul era uniform şi la fel de rece ca un patinoar.

— Moartea ei va provoca drame... De-asta e supărat preotul.

Doctorul Bouchardon era ţăran, fiu de ţărani. Purta un costum de vânătoare maroniu şi cizme înalte din cauciuc.

— Tocmai plecam la vânat raţe pe iazuri...

— Nu mergeţi la liturghie?

Doctorul îi făcu cu ochiul.

— Asta nu înseamnă că nu eram amic cu fostul preot... Dar ăsta de-acum...

Intrau în parc. Acum se puteau distinge detaliile castelului, ferestrele de la parter acoperite de obloane şi cele două turnuri de la colţuri, singurele părţi vechi ale clădirii.

Când maşina opri la peron, Maigret privi pe ferestrele cu gratii, aflate la nivelul solului, şi întrezări bucătăria plină de aburi şi o femeie grasă care jumulea potârnichi.

Şoferul nu ştia ce să facă, nu îndrăznea să deschidă portierele maşinii.

— Probabil că domnul Jean nu s-a sculat încă...

— Cheamă pe oricine. Nu mai sunt şi alţi servitori în casă?

Maigret avea nările umede. Chiar era frig. Rămase în curte împreună cu medicul, care începu să-şi umple pipa.

— Cine e acest domn Jean?

Bouchardon dădu din umeri şi schiţă un zâmbet ciudat.

— O să-l vedeţi.

— Bine, dar cine e ?

— Un tânăr... Un tânăr încântător...

— O rudă?

— Dacă vreţi!... În felul lui!... Hai mai bine să vă spun... E amantul contesei. Oficial, e secretarul ei...

Maigret îl privi pe doctor în ochi, amintindu-şi că fusese cu el la şcoală. Numai că pe el nu-l mai recunoştea nimeni! Avea patruzeci şi doi de ani! Se îngrăşase!

Cunoştea castelul mai bine decât oricine. Mai ales anexele! Doar câţiva paşi, şi ar fi zărit casa administratorului, unde se născuse.

Şi poate că tocmai aceste amintiri îl tulburau atât de mult! Mai cu seamă amintirea contesei de Saint-Fiacre aşa cum o cunoscuse: o femeie tânără care personificase pentru el, băiat din popor, feminitatea, graţia şi nobleţea...

Murise! Fusese pusă într-o maşină, ca un lucru inert, şi se văzuseră siliţi să-i îndoaie picioarele ! Nici măcar nu-i încheiaseră la loc corsajul, astfel încât se zărea un colţ al furoului alb ieşind de sub rochia neagră de doliu.

„... o crimă va fi comisă...”

Dar medicul spunea că murise de o embolie! Ce demiurg putuse să prevadă aşa ceva ? Şi de ce ar fi chemat poliţia?

În castel se stârnise agitaţie. Uşile se deschideau şi se închideau. Un majordom, îmbrăcat doar pe jumătate în uniformă, întredeschise uşa principală, ezitând să iasă. Un bărbat apăru în spatele lui, în pijama, cu părul răvăşit şi ochii obosiţi.

— Ce s-a întâmplat ? strigă el.

— Peştele! mormăi cu cinism doctorul la urechea lui Maigret.

Bucătăreasa fusese şi ea alertată. Privea în tăcere pe fereastra de la subsol. Se deschideau şi lucarnele de la mansardă, unde erau camerele servitorilor.

— Ei bine, ce-aşteptaţi ? De ce n-o duceţi pe contesă în patul ei? se răsti Maigret, indignat.

Toate acestea i se păreau un sacrilegiu, pentru că nu se potriveau cu amintirile lui din copilărie. Simţea o indispoziţie nu numai morală, ci şi fizică.

„... o crimă va fi comisă...”

Clopotul bătea a doua oară pentru slujbă. Oamenii erau îndemnaţi să se grăbească. Câţiva fermieri veneau de departe, cu brişcă! Şi aduseseră flori ca să le aşeze pe mormintele din cimitir.

Jean nu îndrăznea să se apropie. Majordomul, care deschisese portiera, încremenise locului, consternat.

— Doamna contesă... Doamna..., se bâlbâi el.

— Ce faceţi?... O lăsaţi aici?...

De ce naiba doctorul zâmbea ironic?

Maigret deveni autoritar.

— Haide! Doi oameni... Dumneata (către şofer)... şi dumneata (către servitor)... Duceţi-o în camera ei!

Şi, în timp ce aceştia se aplecau spre interiorul maşinii, în hol se auzi o sonerie.

— Telefonul! E ciudat, la ora asta! mormăi Bouchardon.

Jean nu îndrăznea să răspundă. Părea că nu mai e conştient. Atunci, Maigret se repezi înăuntru şi

răspunse el:

— Alo!... Da, castelul...

— Vreţi să mi-o daţi pe mama? Îi ceru vocea cuiva care părea foarte aproape. Probabil că s-a întors de la slujbă...

— Cine e la telefon ?

— Contele de Saint-Fiacre. De altfel, asta nu vă priveşte. Daţi-mi-o pe mama...

— O clipă... Vreţi să-mi spuneţi de unde telefonaţi?

— De Ia Moulins! Dar, la naiba, v-am spus să...

— Veniţi aici! Ar fi mai bine aşa! se mulţumi să rostească Maigret, închizând.

Apoi se lipi de perete, ca să lase loc de trecere pentru cadavrul transportat de cei doi servitori.

Capitolul 2

Cartea de rugăciuni

— Intraţi? întrebă medicul, după ce moarta fusese întinsă pe pat. Am nevoie de cineva care să mă ajute s-o dezbrac.

— O să găsim o cameristă! răspunse Maigret.

Şi, într-adevăr, Jean urcă la etajul de sus şi se întoarse cu o femeie de vreo treizeci de ani, care se uita în jur, speriată.

— Nu mai staţi aici! se răsti comisarul la servitori, care abia aşteptau să plece.

Îl reţinu pe Jean de mânecă, îl privi din cap până-n picioare şi-l duse lângă o fereastră.

— Cum te înţelegi cu fiul contesei ?

— Păi... eu...

Tânărul era slab, iar pijamaua cu dungi, de o curăţenie îndoielnică, nu-l făcea deloc mai

atrăgător. îşi ferea privirea. Avea mania să se tragă de degete, de parcă ar fi vrut să le lungească.

— Stai puţin! îl întrerupse comisarul. O să vorbim pe şleau, ca să câştigăm timp.

Din spatele uşii grele de stejar de la dormitor se auzeau paşi, scârţâitul arcurilor patului şi ordine date cu glas scăzut cameristei de către doctorul Bouchardon: dezbrăcau moarta!

— Care este situaţia ta exactă în acest castel? De cât timp te afli aici?

— De patru ani...

— O cunoşteai pe contesa de Saint-Fiacre?

— Păi... îi fusesem prezentat de nişte prieteni comuni... Părinţii mei tocmai fuseseră ruinaţi de falimentul unei mici bănci din Lyon... Am venit aici ca om de încredere, ca să mă ocup de treburile personale ale...

— Scuză-mă, te rog! Cu ce te ocupai înainte ?

— Călătoream... Scriam articole, critică de artă...

Maigret nu zâmbea. De altfel, atmosfera nu se preta deloc la ironie.

Castelul era mare. De-afară, se vedea frumos. Dar interiorul arăta la fel de amărât ca şi pijamaua tânărului. Praf peste tot, lucruri vechi şi lipsite de frumuseţe, o adunătură de obiecte inutile. Draperiile se decoloraseră.

Iar pe pereţi se vedeau pete mai deschise la culoare, care dovedeau că unele mobile fuseseră luate de acolo.

Evident, cele mai frumoase! Cele care aveau o oarecare valoare!

— Ai devenit amantul contesei...

— Fiecare e liber să iubească pe cine...

— Idiotule! bombăni Maigret, întorcându-i spatele.

Ca şi cum lucrurile n-ar fi fost oricum evidente ! Era de ajuns să te uiţi la Jean ! Era destul să respiri câteva clipe aerul castelului şi să surprinzi privirile servitorilor!

— Ştiai că urma să vină fiul ei ?

— Nu... Ce mă interesează pe mine?

Şi îşi ferea mereu privirea. Cu mâna dreaptă, se tot trăgea de degetele de la mâna stângă.

— Aş vrea să mă îmbrac. E frig. Dar de ce se ocupă poliţia de...?

— Da, du-te şi te-mbracă!

Şi Maigret deschise uşa dormitorului, evitând să privească spre pat, unde se afla moarta, în întregime goală.

Încăperea semăna cu restul casei. Era prea mare, prea rece, plină de obiecte vechi desperecheate. Vrând să se sprijine de marmura căminului, Maigret băgă de seamă că era spartă.

— Aţi găsit ceva? îl întrebă comisarul pe Bouchardon. O clipă... Lasă-ne singuri, domnişoară !

Închise uşa în urma cameristei şi se apropie de fereastră, lăsându-şi privirea să rătăcească prin parcul plin de frunze moarte şi scăldat într-o lumină cenuşie.

— Nu pot decât să confirm ceea ce v-am spus mai adineauri. Moartea s-a datorat unei opriri bruşte a inimii.

— Provocată de...?

Medicul făcu un gest vag, apoi aruncă o cuvertură peste cadavru, se apropie de Maigret şi îşi aprinse pipa.

— Poate de emoţie... Poate de frig... Era frig în biserică?

— Dimpotrivă! Bineînţeles, n-aţi găsit nici o urmă de rană?

— Nici una!

— Nici măcar urma abia perceptibilă a unei înţepături ?

— M-am gândit şi eu la asta... Nimic! Şi nici n-a înghiţit vreo otravă. Aşa că ar fi greu să pretinzi...

Maigret era încruntat. Zărea în stânga, sub copaci, acoperişul roşu al casei administratorului,

unde se născuse el.

— Pe scurt... Viaţa de la castel?... întrebă el cu glas scăzut.

— Ştiţi la fel de bine ca şi mine... Una dintre acele femei care sunt modele de comportament până la patruzeci sau patruzeci şi cinci de ani... Atunci a murit contele, iar fiul a plecat la Paris ca să-şi continue studiile...

— Şi aici?

— Au venit secretari, care stăteau mai mult sau mai puţin timp. L-aţi văzut pe ultimul...

— Averea ?

— Castelul e ipotecat... Trei ferme din patru sunt vândute... Din când în când, un negustor de mobilă veche vine să caute ce mai are încă valoare...

— Şi fiul?

— Nu-l cunosc prea bine! Se spune că e un ciudat...

— Vă mulţumesc!

Maigret se îndreptă spre uşă. Bouchardon se luă după el.

— Între noi fie vorba, aş fi curios să ştiu cum se face că aţi fost în biserică tocmai în dimineaţa asta...

— Da, e ciudat!

— Am impresia că v-am mai văzut undeva...

— Posibil.

Şi Maigret grăbi pasul pe culoar. îşi simţea capul greu, pentru că nu dormise destul. Poate că mai şi răcise la hanul lui Mărie Tatin. Îl zări pe Jean care cobora scara, îmbrăcat într-un costum gri, dar tot cu papuci de casă în picioare. în acelaşi moment, o maşină intră în curtea castelului.

Era un automobil mic de curse, de culoare galbenă, lung, îngust, neconfortabil. Un bărbat în haină de piele intră valvârtej în hol, îşi scoase casca şi strigă:

— Hello! Mă aude cineva ? Toată lumea doarme ?

Dar îl zări pe Maigret şi îl privi curios.

— Ce...?

— Ssst!... Trebuie să vă vorbesc...

Alături de comisar, Jean era palid şi îngrijorat, în trecere, contele de Saint-Fiacre îl lovi uşor cu pumnul în umăr, spunându-i în glumă:

— Tot aici eşti, secătură!

Nu părea să aibă ceva cu el. Doar îl dispreţuia profund.

— Sper că nu s-a întâmplat nimic grav ?

— Mama dumitale a murit în dimineaţa asta, la biserică.

* * *

Maurice de Saint-Fiacre avea treizeci de ani, aceeaşi vârstă ca şi Jean. Erau la fel de înalţi, însă contele era mai lat în umeri şi grăsuţ. Şi întreaga sa fiinţă, mai ales în haina aceea de piele, emana vivacitate. Avea o privire veselă şi ironică. Dar cuvintele lui Maigret îl făcură să se încrunte.

— Ce spuneţi ?

— Veniţi!

— Asta-i bună! Eu care...

— Care...?

— Nimic! Unde e?

Era năucit, derutat. In dormitor, ridică puţin cuvertura, doar atât cit să zărească faţa moartei.

Nici o izbucnire de durere. Nici o lacrimă. Fără gesturi dramatice. Doar două cuvinte murmurate :

— Biata bătrână !...

Jean crezuse de cuviinţă să vină până la uşă. Celălalt îl zări şi-i strigă:

— Ieşi afară!

Devenea nervos. începu să se plimbe prin încăpere şi se lovi de doctor.

— De ce-a murit, Bouchardon ?

— Stop cardiac, domnule Maurice... Dar poate domnul comisar ştie mai multe decât mine

despre asta...

Tânărul se întoarse brusc spre Maigret.

— Sunteţi de la poliţie? Ce...?

— Nu vreţi să avem o conversaţie de câteva minute? Aş vrea să facem câţiva paşi pe drum. Dumneata rămâi aici, doctore?

— Tocmai mă duceam să vânez şi...

— Ei bine, ai să vânezi altă dată! Maurice de Saint-Fiacre ieşi după Maigret, privind în jos cu un aer visător. Când ajunseră pe aleea principală a castelului, slujba de la şapte se terminase, iar credincioşii, mai mulţi decât la prima slujbă, ieşeau şi formau mici grupuri în faţa bisericii. Câteva persoane intrau deja în cimitir, de unde doar capetele li se mai vedeau pe deasupra zidului.

Pe măsură ce se făcea lumină, frigul devenea tot mai intens, probabil din cauza vântului rece care mătura frunzele moarte dintr-un capăt în celălalt al pieţei, făcându-le să zburătăcească asemenea unor păsări deasupra iazului Notre-Dame.

Maigret îşi umplu pipa. Oare nu acesta era principalul motiv pentru care îşi scosese însoţitorul afară? Totuşi, doctorul fuma chiar în camera moartei. Iar Maigret avea obiceiul să fumeze oriunde.

Dar nu la castel! Era un loc aparte care, în tinereţea lui, reprezentase tot ce putea fi mai inaccesibil! „Astăzi, contele m-a chemat în bibliotecă să lucrez cu el!" spunea tatăl său, cu o undă de orgoliu în glas.

Maigret, care pe atunci era un puştan, privea de departe, cu respect, căruciorul plimbat de o dădacă în parc. Copilaşul era Maurice de Saint-Fiacre!

— Ar exista cineva interesat s-o vadă moartă pe mama dumitale?

— Nu înţeleg... Doctorul a spus...

Era neliniştit. Făcea gesturi sacadate. Maigret îi întinse hârtia unde era anunţată crima, iar el o luă cu o mişcare bruscă.

— Ce înseamnă asta ? Bouchardon vorbea de un stop cardiac şi...

— Un stop cardiac pe care cineva l-a prevăzut cu cincisprezece zile înainte !

Câţiva ţărani se uitau la ei de departe. Cei doi se apropiau de biserică, mergând încet, cufundaţi în gânduri.

— De ce-aţi venit la castel în dimineaţa asta ?

— La asta mă gândeam şi eu..., rosti tânărul. Mai adineauri m-aţi întrebat dacă... Ei bine, da... Există cineva care avea interesul s-o vadă moartă... Eu!

Nu glumea. Avea fruntea încruntată. Salută un bărbat care trecea pe bicicletă.

— Fiind de la poliţie, probabil că aţi înţeles deja situaţia. De altfel, animalul de Bouchardon n-avea cum să nu vă spună... Mama era o biată bătrână... Tata a murit... Eu am plecat... Rămasă singură, cred că s-a cam tulburat la minte... La început îşi petrecea timpul la biserică... Pe urmă...

— Tinerii secretari!

— Nu cred că era ceea ce credeţi şi ceea ce ar vrea să insinueze Bouchardon. Nu viciu! Ci o nevoie de tandreţe, de a avea grijă de cineva... Iar aceşti tineri au profitat ca să ajungă mai departe... Asta n-o împiedica însă să rămână

evlavioasă! Cred că avea crize de conştiinţă cumplite, încercând să aleagă între credinţă şi această... această...

— Spuneaţi că aveaţi un interes...

— Ştiţi că n-a mai rămas mare lucru din averea noastră. Iar oamenii ca domnul pe care l-aţi văzut sunt hrăpăreţi. In trei-patru ani, să zicem, n-ar mai fi rămas nimic...

Era cu capul gol. îşi trecu degetele prin păr. Apoi îl privi pe Maigret în ochi, tăcu o clipă şi adăugă:

— Mi-a mai rămas să vă spun că veneam astăzi aici ca să-i cer patruzeci de mii de franci

mamei mele. Aveam nevoie de ei pentru acoperirea unui cec. Vedeţi că totul se leagă!

Smulse o creangă din gardul viu pe lângă care treceau. Părea că face un efort violent să nu se lase copleşit de evenimente.

— Şi unde mai pui că am luat-o cu mine şi pe Mărie Vassiliev!

— Mărie Vassiliev?

— Prietena mea! Am lăsat-o dormind, la Moulins... Ar fi în stare să închirieze o maşină şi să dea fuga aici... Asta ar pune capac la toate!

Abia atunci se stinse lampa în hanul ţinut de Mărie Tatin, unde câţiva bărbaţi beau rom. Autobuzul spre Moulins urma să plece dintr-un moment în altul, pe jumătate gol.

— Nu merita asta! spuse Maurice cu o voce visătoare.

— Cine?

— Mama!

În acel moment, parcă avea ceva copilăresc, deşi era un om în toată firea. Să fi fost, în sfârşit, gata să plângă?

Cei doi bărbaţi se plimbau prin apropierea bisericii, străbătând iar şi iar acelaşi drum, când cu faţa, când cu spatele la iaz.

— Auziţi, domnule comisar! Totuşi, nu-i posibil să fi fost ucisă... sau atunci nu-mi explic...

Maigret se gândea la asta, şi chiar atât de intens, încât uitase de însoţitorul său. Rememora şi cele mai mici detalii ale primei slujbe.

Contesa în strana ei... Nimeni nu se apropiase... Se împărtăşise... Apoi îngenunchease, cu faţa în mâini... Deschisese cartea de rugăciuni... Puţin mai târziu, avea iar faţa în mâini...

— O clipă!

Maigret urcă treptele peronului şi intră în biserică, unde paracliserul pregătea deja altarul pentru slujba cea mare. Clopotarul, un ţăran din topor, încălţat cu nişte bocanci grei, cu tălpi ţintuite, aranja scaunele.

Comisarul se îndreptă direct spre strană, se aplecă şi îl strigă pe paracliser, care se întoarse spre el.

— Cine a luat cartea de rugăciuni?

— Care carte de rugăciuni?

— A contesei. A rămas aici...

— Credeţi?

—Vino-ncoace! zise Maigret către clopotar. N-ai văzut cartea de rugăciuni care se afla aici?

— Eu?

Sau era tâmpit, sau se prefăcea. Maigret era nervos. îl zări pe Maurice de Saint-Fiacre, care rămăsese la intrarea în naos.

— Cine s-a apropiat de acest scaun ?

— Nevasta doctorului a stat aici la slujba de la şapte...

— Credeam că doctorul nu-i credincios !

— Poate el! Dar nevasta lui...

— Ei bine, să anunţi tot satul că cine îmi va aduce cartea de rugăciuni va primi o recompensă grasă!

— La castel?

— Nu! La Mărie Tatin.

Ieşi din biserică. Maurice de Saint-Fiacre se afla iar lângă el.

— Nu înţeleg nimic din povestea asta cu cartea de rugăciuni.

— Stop cardiac, nu ? Poate fi provocat de o emoţie puternică... Şi s-a produs la puţin timp după împărtăşanie, adică după ce contesa a deschis cartea de rugăciuni... Presupunând că în acea carte de rugăciuni...

Dar tânărul dădu din cap cu un aer descurajat.

— Nu văd nici o veste care s-o emoţioneze atât de mult pe mama. De altfel, ar fi atât de.... atât de odios...

Respira cu greutate. Se uita către castel, încruntat.

— Haideţi să bem ceva!

Nu se îndreptă însă spre castel, ci spre han, unde intrarea lui produse stinghereală. Cei patru ţărani care beau o duşcă nu se mai simţeau ca la ei acasă! Salutară cu un respect amestecat cu teamă.

Mărie Tatin veni în grabă din bucătărie, ştergându-şi mâinile de şorţ, şi bâigui:

— Domnule Maurice.... Sunt şi acum foarte tulburată de ce-am auzit... Biata noastră contesă...

Plângea! Probabil că plângea în hohote de fiecare dată când murea cineva din sat.

— Eraţi şi dumneavoastră la slujbă, nu-i aşa ? zise ea, adresându-se lui Maigret. Când mă gândesc că nimeni n-a observat nimic... Eram aici când am fost anunţată...

În astfel de cazuri, întotdeauna este jenant să manifeşti mai puţină durere decât nişte oameni care ar trebui să fie de fapt indiferenţi. Maurice primea condoleanţele încercând să-şi ascundă agasarea şi, ca să se stăpânească, se duse să ia de pe etajeră o sticlă cu rom, din care puse două pahare pline.

Îşi goli paharul pe nerăsuflate, se înfioră şi îi spuse lui Maigret:

— Cred că am răcit dimineaţă când veneam încoace...

— Toţi de aici suntem răciţi, domnule Maurice... Şi lui Maigret:

— Ar trebui să fiţi atent şi dumneavoastră! Azi-noapte v-am auzit tuşind...

Ţăranii plecară. Soba era roşie.

— Într-o zi ca asta!... spuse Mărie Tatin. Nu se putea şti dacă se uita la Maigret sau la conte, din pricina asimetriei ochilor săi.

— Nu vreţi să mâncaţi ceva ? Poftim! Am fost atât de tulburată când am auzit... că nici nu m-am mai gândit să-mi schimb rochia...

Îşi pusese doar un şorţ peste rochia neagră, pe care o îmbrăca doar când mergea la slujbă. Pălăria îi rămăsese pe o masă.

Maurice de Saint-Fiacre bău încă un pahar de rom şi se uită la Maigret ca şi cum l-ar fi întrebat ce trebuia să facă.

— Să mergem! spuse comisarul.

— Veniţi la prânz aici? Am tăiat un pui şi... Dar cei doi bărbaţi erau deja afară. În faţa bisericii se aflau patru sau cinci brişte, iar caii erau legaţi de copaci. Oamenilor li se vedeau capetele mişcându-se dincolo de zidul cimitirului. În curtea castelului, automobilul galben constituia singura pată de culoare.

— Cecul e barat[1] ? întrebă Maigret.

— Da! Dar mâine se va cere încasarea lui.

— Munciţi mult?

Un moment de tăcere. Zgomotul paşilor pe drumul îngheţat. Foşnetul uşor al frunzelor uscate duse de vânt. Sforăitul cailor.

— Sunt exact ceea ce se numeşte un om bun de nimic! Am făcut cam de toate... Ca să vă dau un exemplu... Cu banii ăştia voiam să pun pe picioare o societate de cinema... înainte, am comanditat o afacere în domeniul radiofoniei.

Deodată răsună o detunătură înăbuşită din dreapta, dincolo de iazul Notre-Dame. Zăriră un vânător care se îndrepta cu paşi mari spre animalul ucis, asupra căruia câinele sărise deja.

— E Gautier, administratorul, spuse Maurice. Probabil că a plecat la vânătoare înainte să...

Pe neaşteptate, avu o criză de nervi, bătu cu piciorul în pământ şi se strâmbă, gata să izbucnească într-un hohot de plâns.

— Biata bătrână!... mormăi el, cu buzele răsfrânte. E... e atât de josnic!... Şi derbedeul ăsta de Jean care...

Ca prin minune, Jean apăru în curtea castelului, unde se plimba alături de doctor, căruia probabil îi ţinea un discurs plin de patos, deoarece gesticula cu braţele lui slabe.

Din când în când, în aer se simţea miros de crizanteme.

Capitolul 3

Copilul de cor

Nu mai era soare ca să deformeze imaginile, nici lumină cenuşie care să estompeze formele. Fiecare lucru se contura cu o claritate violentă: trunchiurile copacilor, crengile uscate, pietrele şi, mai ales, hainele negre ale oamenilor veniţi la cimitir. în schimb, albul - pietrele funerare sau plastroanele scrobite, bonetele bătrânelor - căpăta o valoare ireală, perfidă: un alb prea alb, care distona.

Dacă n-ar fi fost vântul rece care biciuia obrajii, te-ai fi putut crede sub un clopot de sticlă uşor prăfuit.

— Ne vedem mai îndată!

Maigret se despărţi de contele de Saint-Fiacre în faţa porţii de fier a cimitirului. O bătrână, aşezată pe un scăunel, încerca să vândă portocale şi ciocolată.

Portocale! Mari! Necoapte! Şi reci ca gheaţa... îţi strepezeau dinţii, îţi iritau gâtul, dar, când avea zece ani, Maigret pur şi simplu le devora, pentru că erau portocale.

Îşi ridicase gulerul de catifea al pardesiului. Nu se uita la nimeni. Ştia că trebuie să o ia la stânga şi că mormântul pe care îl căuta era al treilea de după chiparos.

Cimitirul era plin de flori. în ajun, femeile spălaseră unele pietre cu peria. Gărduleţele erau revopsite.

Aici odihneşte Evariste Maigret...

— Scuzaţi! Nu se fumează...

Comisarul îşi dădu greu seama că cineva îi vorbea. În sfârşit, îşi opri ochii asupra clopotarului,

care era şi paznicul cimitirului, şi puse pipa aprinsă în buzunar.

Nu reuşea să se gândească la un singur lucru o dată. Amintirile veneau în valuri, amintiri despre tatăl său, despre un coleg care se înecase în iazul Notre-Dame, despre copilul de la castel în căruţul lui atât de frumos...

Câţiva oameni îl priveau curioşi. Se uita şi el la dânşii. Mai văzuse feţele acelea. Dar pe atunci, bărbatul cu un băieţel în braţe şi urmat de o femeie însărcinată, de exemplu, era un copilaş de patru-cinci ani...

Maigret nu avea flori. Mormântul se înnegrise. Ieşi posac şi mormăi cu glas scăzut, făcând un întreg grup de oameni să se uite spre el:

— Mai înainte de orice, trebuie găsită cartea de rugăciuni!

Nu avea chef să se întoarcă la castel. Acolo, ceva îl scârbea, ba chiar îl indigna.

Desigur, nu-şi făcea nici o iluzie în privinţa oamenilor. Dar era furios că-i fuseseră murdărite amintirile din copilărie! Mai ales cea a contesei, pe care o văzuse întotdeauna nobilă şi frumoasă ca un personaj dintr-o carte cu poze...

Şi uite că era o bătrână ţicnită, care întreţinea un gigolo! Nici măcar atât! Nu era ceva pe faţă, mărturisit ! Faimosul Jean făcea pe secretarul! Nu era frumos, şi nici foarte tânăr!

Şi biata bătrână, cum spunea fiul ei, nu ştia cum să se împartă între castel şi biserică!

Iar ultimul conte de Saint-Fiacre avea să fie arestat pentru emiterea de cecuri fără acoperire ! Cineva mergea înaintea lui Maigret, cu puşca pe umăr, şi comisarul îşi dădu deodată seama că se îndrepta spre casa administratorului. I se păru că recunoaşte silueta pe care o văzuse de departe pe câmp.

Cei doi bărbaţi, aflaţi la doar trei-patru metri unul de celălalt, intrară în curte, unde câteva găini

erau cuibărite lângă un zid, la adăpost de vânt, cu penele tremurând uşor.

— Hei!

Omul cu puşca întoarse capul.

— Sunteţi administratorul familiei Saint-Fiacre ?

— Dar dumneata cine eşti ?

— Comisarul Maigret de la Poliţia Judiciară.

— Maigret ?

Administratorul era frapat de acest nume, dar nu reuşea să-şi limpezească amintirile.

— Aţi fost anunţat?

— Mai adineauri... Eram plecat să vânez... Dar ce caută poliţia...?

Era un bărbat mic de statură, lat în spate, cu părul grizonat, cu o piele brăzdată de riduri fine şi adânci, cu nişte ochi care păreau că se ascund în umbra unor sprâncene stufoase.

— Mi s-a spus că inima...

— Unde mergeţi?

— Doar n-o să intru în castel cu cizmele pline de noroi şi cu puşca după mine!

Capul unui iepure atârna din tolbă. Maigret se uită la casa spre care se îndreptau.

— Ia uite! Aţi schimbat bucătăria...

Bărbatul îl privi bănuitor.

— Acum cincisprezece ani! mormăi el.

— Cum vă spune ?

— Gautier... E adevărat că domnul conte a sosit fără să...?

Omul era ezitant, reticent. Nu-l poftea pe Maigret în casă. Deschise uşa. Comisarul intră totuşi şi o luă la dreapta, spre sufrageria care mirosea a pesmet şi a rachiu vechi.

— Veniţi un moment, domnule Gautier. Nu e nevoie să mergeţi imediat la castel. Vreau să vă pun câteva întrebări.

— Repede! zicea o voce de femeie în bucătărie. E groaznic...

Maigret pipăi masa de stejar, împodobită la colţuri cu capete de lei sculptate. Era aceeaşi ca pe vremea lui! Fusese vândută noului administrator la moartea tatălui său.

— Beţi ceva?

Gautier alese o sticlă din bufet, poate ca să câştige timp.

— Ce credeţi despre acest domn Jean ? De fapt, care e numele lui de familie?

— Metayer... O familie destul de bună din Bourges...

— O costa mult pe contesă ?

Gautier umplea paharele cu rachiu, dar păstra o tăcere încăpăţânată.

— Cu ce se ocupa la castel ? Ca administrator, presupun că vă ocupaţi de toate...

— De toate!

— Şi atunci ?

— Nu făcea nimic. Câteva scrisori personale... La început, pretindea că o ajută să facă bani pe doamna contesă, folosindu-se de cunoştinţele lui financiare... A cumpărat acţiuni a căror valoare a scăzut mult de tot în câteva luni. Dar spunea că va câştiga înapoi totul şi chiar mai mult datorită unui nou procedeu de fotografiere inventat de un prieten. Povestea asta a costat-o pe doamna contesă vreo o sută de mii de franci, iar prietenul a dispărut... în sfârşit, la urmă a fost ceva cu reproducerea pozelor. Nu mă pricep... Ceva de genul fotogravură sau heliogravură, dar mai ieftin...

— Jean Metayer se ocupa de multe lucruri!

— Se agita mult pentru mai nimic... Scria articole la Journal de Moulins şi cei de acolo erau obligaţi să le accepte din cauza doamnei contese. Tot acolo făcea şi încercări de imprimare a fotografiilor, iar directorul nu îndrăznea să-l dea afară. Noroc!

Apoi întrebă, brusc îngrijorat:

— Nu s-a întâmplat nimic între el şi domnul conte ?

— Absolut nimic.

— Presupun că vă aflaţi aici din întâmplare... Nu există nici un motiv, fiind vorba de o boală.

Partea proastă era că nu reuşea să surprindă privirea administratorului. Acesta îşi şterse mustaţa şi trecu în camera de alături.

— Îmi daţi voie să mă schimb? Trebuia să mă duc la slujbă, şi acum...

— Ne mai vedem! spuse Maigret, plecând.

Până să închidă uşa, o auzi pe femeia din bucătărie întrebând:

— Cine e ?

În curte, acolo unde altădată juca bile pe pământul bătătorit, fuseseră puse dale de gresie.

* * *

Grupuri de oameni îmbrăcaţi în haine de duminică umpleau în întregime piaţa, iar dinspre biserică se auzea muzică de orgă. Copiii, în costume noi, nu îndrăzneau să se joace. Şi foarte mulţi oameni îşi scoteau întruna batistele din buzunar. Aveau nasul roşu şi şi-l suflau zgomotos.

Maigret auzea frânturi de fraze.

— E un agent de poliţie de la Paris...

— ... Se pare că a venit în legătură cu … aceea care a murit săptămâna trecută … Mathieu...

Un tânăr spilcuit, cu o floare roşie la butoniera hainei bleumarin, cu faţa bine spălată şi părul pomădat, îndrăzni să i se adreseze comisarului :

— Sunteţi aşteptat la Tatin, în legătură cu băiatul care a furat...

Şi le făcu semn cu cotul însoţitorilor săi, încercând să-şi stăpânească fără succes râsul, care răbufni când întoarse capul.

Tânărul spunea adevărul. Atmosfera la Mărie Tatin era acum mai caldă, mai încărcată de fum. Clienţii fumaseră multe pipe. La o masă stătea o

familie de ţărani, care mâncau merindele aduse de la fermă şi beau boluri mari de cafea. Tatăl tăia cu briceagul un cârnat uscat.

Tinerii beau limonadă, bătrânii, rachiu. Iar Mărie Tatin se agita tot timpul.

Într-un colţ, o femeie se ridică la sosirea comisarului, făcu un pas spre el, jenată, ezitând, cu buza de jos umedă. Ţinea o mână pe umărul unui puştan cu părul roşcat.

— Sunteţi domnul comisar?

Toată lumea se uita spre ea.

— Aş vrea mai întâi să vă spun, domnule comisar, că suntem o familie de oameni cinstiţi! Chiar dacă suntem săraci... înţelegeţi?... Când am văzut că Ernest...

Băiatul, palid, se uita drept înainte, fără cea mai mică emoţie.

— Tu ai luat cartea de rugăciuni? întrebă Maigret, apropiindu-se.

Nici un răspuns. Doar o privire scrutătoare, încrâncenată.

— Răspunde-i domnului comisar!

Dar băiatul nu-şi descleşta dinţii. Atunci, mama îi trase numaidecât o palmă care îi lăsă o urmă roşie pe obrazul stâng. Capul băiatului se clătină un moment. Ochii îi deveniră puţin mai umezi, buzele îi tremurară, dar nu reacţionă.

— Răspunzi odată, pacoste ce-mi eşti?

Apoi către Maigret:

— Ăştia sunt copiii de azi! De luni de zile plânge să-i cumpăr o carte de rugăciuni! Una mare, ca a părintelui! Vă puteţi închipui ? Când am auzit de cartea de rugăciuni a doamnei contese, imediat m-am gândit... Şi m-am şi mirat că a venit acasă între a doua şi a treia slujbă, pentru că de obicei mănâncă la casa parohială... M-am dus în dormitor şi am găsit asta sub saltea...

Palma mamei se lipi încă o dată de obrazul copilului, care nu făcu nici un gest să se apere;.

— La vârsta lui, eu nu ştiam să citesc! Dar n-aş fi fost atât de rea încât să fur o carte...

În han domnea o tăcere plină de respect. Maigret, ţinea în mână cartea de rugăciuni.

— Vă mulţumesc, doamnă.

Era nerăbdător să o examineze. Vru să se îndrepte spre celălalt capăt al sălii.

— Domnule comisar...

Îl striga mama copilului. Femeia era derutată.

— Mi s-a spus că s-a promis o recompensă... Acuma, dacă Ernest a...

Maigret îi întinse douăzeci de franci, pe care ea îi puse cu grijă în geantă. După care îşi trase fiul spre uşă, bombănind:

— Iar tu, infractorule, o să vezi tu ce-ai să păţeşti de la mine!

Privirea lui Maigret o întâlni pe cea a copilului. Totul dură câteva secunde. Dar înţeleseră amândoi că erau prieteni.

Poate pentru că Maigret, pe vremuri, îşi dorise şi el - fără să fi avut vreodată - o carte de rugăciuni cu paginile aurite pe margini, nu doar cu textul obişnuit al liturghiei, ci cu toate textele liturgice pe două coloane, în latină şi franceză.

— La ce oră veniţi la masă ?

— Nu ştiu.

Maigret vru să urce în camera lui ca să examineze cartea de rugăciuni, dar amintirea acoperişului care lăsa să intre curenţi de aer rece îl convinse să iasă mai bine în stradă.

În timp ce mergea încet spre castel, deschise cartea care avea pe copertă blazonul familiei Saint-Fiacre. De fapt, cartea se deschise singură, într-un loc unde o foaie fusese aşezată între pagini.

Pagina 221. Rugăciune după împărtăşanie.

Acolo se afla o foaie de ziar decupată neîngrijit şi care, de la prima privire, arăta ciudat, ca şi cum ar fi fost prost imprimată.

„Paris, 1 noiembrie. O dramatică sinucidere a avut loc în această dimineaţă într-un apartament din strada Miromesnil, ocupat de câţiva ani de contele de Saint-Fiacre şi de prietena lui, o rusoaică pe nume Mărie V...”.

După ce i-a spus prietenei sale că îi era ruşine de scandalul provocat de un anumit membru al familiei, contele s-a împuşcat în cap cu un revolver şi a murit după câteva minute, fără să-şi mai fi recăpătat între timp cunoştinţa.

După câte se pare, este vorba despre o dramă de familie deosebit de penibilă, iar persoana amintită mai sus nu este alta decât mama disperatului.

O gâscă rătăcită pe drum întinse furioasă spre Maigret ciocul larg deschis. Clopotele băteau de zor şi mulţimea ieşea încet, tropăind, din mica biserică, de unde venea un miros de tămâie şi de luminări stinse.

Maigret pusese în buzunarul pardesiului cartea de rugăciuni prea groasă, care îi deforma haina. Se oprise ca să examineze acel cumplit petic de hârtie.

Arma crimei! O bucată de ziar, mare de şapte centimetri pe cinci!

Contesa de Saint-Fiacre se ducea la prima slujbă şi îngenunchea în strana rezervată de două secole familiei sale. Se împărtăşea. Lucru prevăzut. Deschidea cartea de rugăciuni să citească Rugăciunea după împărtăşanie. Arma era acolo!

Maigret răsuci bucata de hârtie pe toate părţile. I se părea că era ceva ciudat acolo. Observă, printre altele, alinierea caracterelor şi avu convingerea că imprimarea nu fusese făcută pe rotativă, ca în cazul unui ziar adevărat.

Era o simplă copie, imprimată cu mâna, pe tiparniţa plană. Ca dovadă, pe verso, foaia avea exact acelaşi text.

Autorul lăsase imprimarea aşa, brută, din neglijenţă sau din lipsă de timp. De altfel, oare i-ar fi trecut prin minte contesei să se uite şi pe partea cealaltă? Nu ar fi murit mai înainte, de emoţie, de indignare, de ruşine, de spaimă?

Maigret avea pe faţă o expresie înspăimântătoare, pentru că niciodată nu mai văzuse o crimă comisă cu atâta laşitate şi abilitate.

Şi asasinul mai avusese şi ideea să anunţe poliţia!

Presupunând că acea carte de rugăciuni nu ar fi fost găsită...

Da! Asta era! Cartea de rugăciuni nu trebuia să fie găsită! In acest caz, ar fi fost imposibil să se considere că fusese o crimă şi să fie acuzat cineva! Contesa murise de stop cardiac!

Se hotărî brusc să se întoarcă. Ajunse la han exact când toată lumea vorbea despre el şi despre cartea de rugăciuni.

— Ştiţi unde locuieşte micul Ernest?

— A treia casă după băcănie, pe strada mare.

Se grăbi într-acolo. O casă modestă, fără etaj.

Poze mărite ale tatălui şi mamei pe perete, de o parte şi de alta a bufetului. Femeia, deja schimbată, era în bucătărie, de unde venea un miros de friptură de vită.

— Fiul dumneavoastră nu-i acasă ?

— Se dezbracă. Să nu-şi murdărească hainele de sărbătoare. Aţi văzut ce săpuneală i-am tras ! Un băiat care are doar exemple bune în jurul lui şi care...

Deschise uşa şi strigă:

— Vino aici, obrăznicătură!

Copilul, în izmene, încerca să se ascundă.

— Lăsaţi-l să se îmbrace ! spuse Maigret. Vorbesc cu el pe urmă.

Femeia continua să pregătească masa de prânz. Soţul se dusese probabil la Mărie Tatin, să bea un păhărel.

În sfârşit, uşa se deschise şi Ernest intră, cu o faţă prefăcută, îmbrăcat în hainele de fiecare zi, cu pantalonii prea lungi.

— Hai să ne plimbăm puţin...

— Vreţi...? exclamă femeia. Păi, atunci... Ernest, du-te repede să-ţi pui costumul cel bun!

— Nu-i nevoie, doamnă! Vino, micuţule! Strada era pustie. Toată suflarea din zonă se strânsese în piaţă, la cimitir şi la Mărie Tatin.

— Mâine, îţi voi face cadou o carte de rugăciuni şi mai mare, cu primele litere ale fiecărui verset de culoare roşie...

Băiatul era năucit. Aşadar, comisarul ştia că existau cărţi de rugăciuni cu litere roşii, cum era cea de pe altar?

— Numai că va trebui să-mi spui sincer de unde ai luat-o pe-asta! N-am să te cert...

Maigret vedea cum vorbele lui stârnesc în băiat neîncrederea dintotdeauna a ţăranilor. Tăcea. Era deja în defensivă.

— Ai găsit-o pe scăunelul de rugăciune? Tăcere! Avea obrajii şi partea de sus a nasului

spuzite cu pistrui. Buzele cărnoase încercau să sugereze nepăsarea.

— N-ai înţeles că suntem buni prieteni ?

— Da... I-ai dat douăzeci de franci mamei...

— Şi?

Băiatul putea acum să se răzbune.

— Când ne-am întors acasă, mama mi-a spus că m-a pălmuit doar de formă şi mi-a dat cincizeci de centime...

Pac! Ii mergea mintea! Oare ce gânduri umblau prin capul lui prea mare pentru un corp atât de firav?

— Şi paracliserul ?

— Nu mi-a spus nimic...

— Cine a luat cartea de rugăciuni de pe scăunel ?

— Nu ştiu...

— Şi tu de unde ai luat-o ?

— De sub stiharul meu din sacristie... Trebuia să mă duc să mănânc acasă la părintele... îmi uitasem batista... Când am mişcat stiharul, am simţit ceva tare...

— Paracliserul era acolo ?

— Era în biserică, stingea luminările... Să ştiţi că cele cu litere roşii costă foarte mult!

Cu alte cuvinte, cineva luase cartea de rugăciuni de pe scăunel şi o ascunsese momentan în sacristie, sub stiharul copilului de cor - evident, cu gândul de a veni s-o ia şi de acolo!

— Ai deschis-o?

— N-am avut timp. Voiam să-mi mănânc oul fiert. Pentru că duminica...

— Ştiu...

Şi Ernest se întrebă cum putea să ştie omul acela de la oraş că duminica primea un ou fiert şi dulceaţă la prezbiteriu.

— Poţi să pleci.

— E adevărat că o să primesc...?

— O carte de rugăciuni, da... Mâine... La revedere, băiete.

Maigret îi întinse mâna, iar băiatul ezită o clipă înainte de a o întinde şi el pe a lui.

— Ştiu că sunt doar vorbe! spuse dânsul, îndepărtându-se.

O crimă în trei timpi: cineva compusese sau pusese pe altcineva să compună articolul cu ajutorul unui linotip, care se găseşte doar la un ziar sau într-o tipografie foarte importantă.

Cineva strecurase hârtia în cartea de rugăciuni, alegând pagina.

Iar altcineva subtilizase cartea de rugăciuni şi o ascunsese momentan sub stihar, în sacristie.

Poate că totul fusese făcut de un singur om. Poate că fiecare mişcare fusese executată de altcineva. Sau poate că două dintre aceste acţiuni aveau acelaşi autor.

Trecând prin faţa bisericii, Maigret îl văzu pe preot ieşind şi îndreptându-se spre el. Îl aşteptă sub

plopi, lângă femeia care vindea portocale şi ciocolată.

— Mă duc la castel, îi spuse el comisarului. E prima dată când celebrez slujba fără să ştiu prea bine ce fac. Gândul că o crimă...

— Chiar a fost o crimă! confirmă Maigret.

Merseră în tăcere. Comisarul îi întinse bucata de hârtie. Preotul o citi şi i-o dădu înapoi.

Străbătură încă o sută de metri fără să-şi vorbească.

— Răul aduce rău... Dar era o făptură chinuită...

Erau nevoiţi să-şi ţină pălăriile, din cauza vântului care bătea acum şi mai tare.

— N-am fost destul de energic, adăugă preotul cu o voce sumbră.

— Dumneata ?

— Venea la mine în fiecare zi. Era gata să păşească iar pe calea Domnului. Dar, în fiecare zi, acolo...

Şi adăugă cu asprime:

— N-am vrut să merg acolo! Şi totuşi, era de datoria mea...

Se opriră. Doi bărbaţi veneau spre ei pe aleea principală a castelului. Erau doctorul, cu bărbuţa lui neagră, şi Jean Metayer, înalt şi slab, care vorbea cu aceeaşi înfrigurare. Automobilul galben era în curte. Se putea ghici că Metayer nu îndrăznea să se întoarcă la castel atâta timp cât acolo se afla contele de Saint-Fiacre.

Peste sat se revărsa o lumină confuză. O situaţie confuză! Mişcări neclare!

— Haideţi! spuse Maigret.

Probabil că doctorul îi spusese acelaşi lucru secretarului, pe care îl trase după el până când putu să zică:

— Bună ziua, părinte! Să ştiţi că pot să vă liniştesc! Oricât de necredincios aş fi, îmi dau seama cât sunteţi de tulburat la gândul că în biserică a putut fi comisă o crimă... Ei bine, nu!

Ştiinţa o afirmă răspicat. Contesa noastră a murit în urma unui stop cardiac...

Maigret se apropiase de Jean Metayer.

— O întrebare...

Îl simţea pe tânăr nervos, cuprins de o mare neliniște.

— Când ai fost ultima oară la Journal de Moulins"?

— Păi... staţi puţin...

Când să răspundă, ceva îi stârni neîncrederea, îl privi bănuitor pe comisar.

— De ce mă întrebaţi ?

— N-are importanţă!

— Sunt obligat să răspund ?

— Eşti liber să refuzi!

Poate că nu avea chiar o figură de degenerat, ci una de om îngrijorat, chinuit. O nervozitate cu mult peste medie, putând foarte bine să stârnească interesul doctorului Bouchardon, care vorbea cu preotul.

— Ştiu că eu voi trage ponoasele!... Dar mă voi apăra...

— Am înţeles ! Te vei apăra!

— Vreau mai întâi să vorbesc cu un avocat... E dreptul meu... De altfel, în ce calitate...?

— O clipă! Ai făcut dreptul ?

— Doi ani!

Încerca să se controleze, să zâmbească.

— Nu există nici plângere împotriva mea, nici flagrant delict... Prin urmare, nu aveţi nici un drept să...

— Foarte bine! Perfect!

— Doctorul spune...

— Iar eu spun că doamna contesă a fost ucisă de cel mai dezgustător dintre ticăloşi. Citeşte!

Şi Maigret îi întinse hârtia tipărită. Brusc indignat, Jean Metayer se uită la el ca şi cum ar fi fost gata să-l scuipe în faţă.

— Un... aţi spus un...? Nu vă permit...

Comisarul îşi aşează uşor mâna pe umărul lui

şi răspunse:

— Băiete, pe tine încă nu te-am acuzat de nimic! Unde e contele ? Citeşte liniştit. Mi-o dai pe urmă înapoi...

O lumină de triumf apăru în privirea lui Metayer.

— Contele discută despre nişte cecuri cu administratorul! îi găsiţi în bibliotecă.

Preotul şi doctorul mergeau în faţă, iar Maigret auzi vocea medicului spunând:

— Ba nu, părinte ! E omenesc! Cât se poate de omenesc! Dacă aţi fi făcut puţină fiziologie, în loc să buchisiţi textele Sfântului Augustin...

Şi pietrişul scârţâia sub paşii celor patru bărbaţi, care urcară fără grabă treptele peronului, devenite parcă mai albe şi mai tari din cauza frigului.

Capitolul 4

Mărie Vassiliev

Maigret nu putea să fie peste tot. Castelul era mare. De aceea, îşi făcu doar o imagine aproximativă despre evenimentele din cursul dimineţii.

Era ora când, duminica şi în zilele de sărbătoare, ţăranii amânau momentul întoarcerii acasă, savurând plăcerea de a fi în grup, frumos îmbrăcaţi, în piaţa satului sau la cafenea. Câţiva erau deja beţi. Alţii vorbeau prea tare. Iar copiii, în hainele lor scrobite, îşi priveau taţii cu admiraţie.

La castelul familiei Saint-Fiacre, Jean Metayer, palid la faţă, se îndreptase singur spre primul etaj,

unde putea fi auzit cum se plimba de colo-colo printr-o încăpere.

— Vă rog să veniţi cu mine, îi spuse doctorul preotului.

Şi îl duse spre camera unde se afla moarta.

La parter, un şir întreg de uşi dădeau spre un coridor lat care străbătea în lungime toată clădirea. Maigret percepea un zvon de voci. I se spusese că administratorul şi contele de Saint-Fiacre se aflau în bibliotecă.

Vru să intre, greşi uşa şi se pomeni în salon. Uşa de comunicare cu biblioteca era deschisă. Intr-o oglindă cu ramă aurită, îl zări pe tânăr, aşezat pe un colţ al biroului, foarte abătut, şi pe administrator, bine înfipt pe picioarele lui scurte.

— Ar fi trebuit să înţelegeţi că nu avea rost să insistaţi! spuse Gautier. Mai ales că e vorba de patruzeci de mii de franci!

— Cine mi-a răspuns la telefon ?

— Domnul Jean, normal!

— Şi nu i-a spus nimic mamei mele! Maigret tuşi şi intră în bibliotecă.

— Despre ce convorbire telefonică vorbiţi ? Iar Maurice de Saint-Fiacre răspunse fără nici o stinghereală:

— Despre cea pe care am avut-o alaltăieri. După cum v-am spus, aveam nevoie de bani. Voiam să-i cer mamei mele suma necesară. Dar acest... acest..., în fine, acest domn Jean, cum i se spune aici, cu care am vorbit...

— Şi v-a răspuns că nu-i nici o speranţă ? Totuşi, aţi venit...

Administratorul se uita cu atenţie la cei doi bărbaţi. Maurice se depărtă de biroul pe care stătuse cocoţat.

— De altfel, nu pentru asta am vrut să stau de vorbă cu Gautier între patru ochi! spuse el cu nervozitate. Nu v-am ascuns situaţia, domnule comisar. Mâine se va depune o plângere împotriva mea. Este cât se poate de evident că, după moartea

mamei, sunt singurul moştenitor natural. Aşa că i-am cerut lui Gautier să facă rost de patruzeci de mii de franci până mâine dimineaţă. Ei bine, se pare că e imposibil!

— Absolut imposibil! repetă administratorul.

— Chipurile nu se poate face nimic înainte de intervenţia notarului, care nu-i va aduna pe cei în cauză decât după înmormântare. Şi Gautier mai spune că, oricum, ar fi greu să găsească patruzeci de mii de franci de împrumutat în contul bunurilor rămase...

Începu să se plimbe de colo-colo prin încăpere.

— E clar, nu-i aşa? Foarte clar! E posibil să nu fiu lăsat nici să merg în fruntea alaiului de înmormântare. Dar... Voiam să vă întreb... Aţi vorbit de crimă... Oare...?

— Nu s-a făcut şi probabil că nu se va face nici o plângere, răspunse Maigret. Prin urmare. Parchetul nu va fi sesizat în legătură cu acest caz...

— Lasă-ne singuri, Gautier.

Apoi, imediat ce administratorul ieşi, tânărul spuse cu regret:

— Chiar o crimă?

— O crimă care nu priveşte poliţia oficială!

— Explicaţi-mi... încep să...

Dar în hol se auzi glasul unei femei, acompaniat de vocea mai gravă a administratorului. Maurice se încruntă, se îndreptă spre uşă şi o deschise cu un gest brusc.

— Mărie? De ce...?

— Maurice! De ce nu sunt lăsată să intru?... E intolerabil! De o oră aştept la hotel...

Vorbea cu un accent străin foarte pronunţat. Era Mărie Vassiliev, sosită de la Moulins cu un taxi vechi, oprit în curte.

Era înaltă, foarte frumoasă, cu părul blond, poate vopsit. Văzând că Maigret o privea cu mare atenţie, începu să vorbească repede în engleză, iar Maurice îi răspunse în aceeaşi limbă.

Îl întreba dacă avea bani. El răspundea că nu se mai punea problema, că mama lui murise şi că ea trebuia să se întoarcă la Paris, unde urma să vină şi el foarte curând.

Atunci Mărie întrebă, râzând sarcastic:

— Cu ce bani ? N-am nici măcar cu ce să plătesc taxiul!

Maurice de Saint-Fiacre începea să intre în panică. Vocea stridentă a amantei sale răsuna în castel şi dădea scenei un aer de scandal.

Administratorul era tot pe coridor.

— Dacă rămâi aici, rămân şi eu cu tine! spuse Mărie Vassiliev.

Maigret i se adresă poruncitor lui Gautier:

— Plăteşte şoferul ca să poată pleca!

Dezordinea creştea. Nu o dezordine materială,

reparabilă, ci o dezordine morală ce părea contagioasă. Nici Gautier nu ştia ce să mai facă.

— Trebuie totuşi să stăm de vorbă, domnule comisar, spuse tânărul.

— Nu acum!

Şi arătă spre femeia de o eleganţă agresivă care se plimba prin bibliotecă şi prin salon cu aerul că face inventarul.

— Al cui e portretul ăsta stupid, Maurice? strigă ea, râzând.

Se auziră paşi pe scară şi Maigret îl văzu trecând pe Jean Metayer, care îmbrăcase un pardesiu larg şi avea în mână o valiză. Metayer bănuia probabil că nu va fi lăsat să plece, pentru că se opri în faţa uşii bibliotecii şi aşteptă.

— Unde te duci?

— La han! E mai demn din partea mea să...

Maurice de Saint-Fiacre, ca să scape de amanta sa, o conducea spre o cameră din aripa dreaptă a castelului. Amândoi continuau să vorbească în engleză.

— E adevărat că nu s-ar putea găsi patruzeci de mii de franci cu împrumut în contul castelului? îl întrebă Maigret pe administrator.

— Ar fi greu.

— Ei bine, încearcă imposibilul mâine dimineaţă !

Comisarul ezită să iasă. In ultimul moment, se hotărî să urce la primul etaj, unde îl aştepta o surpriză. în timp ce jos oamenii se agitau parcă fără nici un rost, sus, în camera contesei de Saint-Fiacre, fusese făcută ordine.

Doctorul, ajutat de cameristă, făcuse toaleta cadavrului. Nu mai era atmosfera echivocă şi sordidă de dimineaţă! Nu mai era acelaşi corp!

Moarta, îmbrăcată cu o cămaşă de noapte albă, era întinsă pe patul ei cu baldachin, într-o atitudine calmă şi demnă, cu mâinile împreunate pe un crucifix.

Existau deja lumânări aprinse, fusese adusă apă sfinţită şi într-o cupă se afla un fir de merişor.

Bouchardon se uită la Maigret care intra şi păru că spune: „Ei, ce crezi ? Am făcut treabă bună?"

Preotul se ruga, mişcându-şi buzele în tăcere. Rămase singur cu moarta, în timp ce ceilalţi doi plecau.

Grupurile începuseră să se rărească în piaţa din faţa bisericii. Prin perdelele caselor, puteai vedea familiile aşezate la masă.

Preţ de câteva secunde, soarele încercă să străpungă stratul de nori, dar, în clipa următoare, cerul redevenea lugubru, iar copacii fremătau şi mai tare.

* * *

Jean Metayer stătea în colţul de lângă fereastră şi mânca mecanic, cu ochii la drumul pustiu. Maigret se aşezase în celălalt capăt al sălii hanului. între ei se afla o familie dintr-un sat vecin, venită cu o camionetă, care îşi adusese de-ale gurii şi pe care Mărie Tatin o servea cu băutură.

Biata Mărie era tare speriată. Nu mai înţelegea nimic din ce se petrecea. în mod obişnuit, închiria

doar din când în când o cameră la mansardă unui muncitor care venea să facă reparaţii la castel sau la vreo fermă.

Şi iată că acum, în afară de Maigret, avea un nou client: secretarul contesei.

Nu îndrăznea să pună întrebări nimănui. Toată dimineaţa auzise lucrurile îngrozitoare povestite de clienţi. Şi, printre altele, auzise şi de poliţie!

— Tare mi-e teamă că puiul s-a rumenit prea mult..., zise ea, servindu-l pe Maigret.

Şi era acelaşi ton pe care ar fi spus, de exemplu: „Mi-e teamă de tot ce aud! Nu ştiu ce se întâmplă! Sfântă Fecioară, apără-mă!"

Comisarul o privea cu înduioşare. întotdeauna avusese aceeaşi înfăţişare temătoare şi bolnăvicioasă.

— îţi aminteşti. Mărie, de...

Ea făcuse ochii mari şi schiţa deja o mişcare de apărare.

— ... de povestea cu brotacii!

— Dar... cine...

— Mama ta te trimisese să culegi ciuperci pe pajiştea de după iazul Notre-Dame... Acolo se jucau trei puştani... Când nu erai atentă, ţi-au pus broaşte în coş, în locul ciupercilor... Şi te-ai întors acasă moartă de frică, pentru că ciupercile tale săreau în coş!

De câteva clipe, femeia îl privea cu atenţie. în cele din urmă, bâigui:

— Maigret?

— Atenţie! Domnul Jean a terminat de mâncat puiul şi aşteaptă să-l serveşti cu altceva.

Şi iată că Mărie Tatin se transforma; chiar dacă era şi mai tulburată, în ea încolţise încrederea.

Ce viaţă! Ani şi ani fără cel mai mic incident, fără nimic care să întrerupă monotonia zilelor! Şi apoi, deodată, se petrecuseră evenimente de neînţeles, drame, lucruri pe care nu le găseşti nici măcar în ziare!

În timp ce-i servea pe Jean Metayer şi pe ţărani, arunca din când în când spre Maigret o privire complice. După ce acesta termină de mâncat, femeia îi propuse cu timiditate :

— Beţi un păhărel de rachiu?

— Pe vremuri mă tutuiai. Mărie!

Ea râse. Nu, nu mai îndrăznea!

— Dar tu încă n-ai mâncat!

— Ba da! Mănânc întotdeauna la bucătărie, fără să mă opresc. Acum o înghiţitură, alta mai târziu...

Pe drum trecu o motocicletă. Maigret zări vag un tânăr mai elegant decât majoritatea locuitorilor din Saint-Fiacre.

— Cine e?

— Nu l-aţi văzut dimineaţă? Emile Gautier, fiul administratorului.

— Unde se duce?

— Probabil la Moulins! E aproape un tânăr de la oraş. Lucrează la o bancă...

Oamenii ieşeau acum din casă, se plimbau pe drum sau se îndreptau spre cimitir.

Lucru ciudat, lui Maigret îi era somn. Se simţea obosit de parcă ar fi făcut un efort foarte mare. Şi nu pentru că se sculase la cinci şi jumătate dimineaţa, nici pentru că răcise.

De vină era mai curând atmosfera. Se simţea atins personal de drama petrecută şi scârbit.

Da, scârbit! Acesta era cuvântul! Nu-şi imaginase niciodată că îşi va revedea satul în asemenea condiţii. Şi mormântul neîngrijit al tatălui său, lângă care i se interzisese să fumeze!

Jean Metayer se ţinea ţanţoş în faţa lui. Ştia că Maigret era cu ochii pe el. Mânca, străduindu-se să fie calm, ba chiar încerca să schiţeze un zâmbet vag dispreţuitor.

— Un păhărel de rachiu ? îi propuse şi lui Mărie Tatin.

— Mulţumesc! Nu beau niciodată alcool.

Era bine crescut. Ţinea să-şi arate buna educaţie în fiecare împrejurare. Mânca la han cu aceleaşi gesturi preţioase ca la castel.

După ce sfârşi masa, întrebă:

— Aveţi telefon?

— Nu, dar în faţă e o cabină.

Traversă drumul şi intră în băcănia ţinută de paracliser, unde era instalată cabina. Probabil că ceruse la telefon pe cineva aflat departe, pentru că aşteptă mult timp în prăvălie, fumând ţigară după ţigară.

Când se întoarse, ţăranii părăsiseră hanul. Mărie Tatin spăla paharele în aşteptarea vecerniei, când urmau să vină alţi clienţi.

— Cu cine ai vorbit ? Să ştii că pot afla ducându-mă la telefon.

— Cu tatăl meu, la Bourges. Vocea era tăioasă, agresivă.

— I-am cerut să-mi trimită imediat un avocat. Semăna cu o potaie care îşi arată colţii mai

înainte să schiţezi gestul de a o atinge.

— Eşti sigur că ai nevoie ?

— V-aş ruga să nu-mi mai vorbiţi până la sosirea avocatului meu. Vă rog să mă credeţi că regret că există doar un singur han în sat.

Să fi auzit oare ce mormăise Maigret îndepărtându-se ?

— Ce prostănac!...

Şi Mărie Tatin, fără să ştie de ce, simţi că îi era frică să rămână singură cu el.

* * *

Ziua avea să fie marcată până la sfârşit de pecetea dezordinei, a lipsei de hotărâre, poate pentru că nimeni nu simţea că era de datoria lui să ia conducerea evenimentelor.

Maigret, înfofolit în pardesiul lui gros, rătăcea prin sat. Era văzut când în piaţa bisericii, când în

preajma castelului, ale cărui ferestre se luminau una după alta.

Se făcea repede întuneric. Biserica era luminată şi vibra de glasul orgii. Clopotarul închise poarta cimitirului.

Grupuri abia vizibile în noapte stăteau nehotărâte. Oamenii nu ştiau dacă se cuvenea să treacă pe la căpătâiul moartei. Doi bărbaţi plecară primii, primiţi de majordom, care nici el nu ştia ce trebuia să facă. Nu fusese pregătită nici o tavă pentru cărţile de vizită. Nu se putu afla părerea lui Maurice de Saint-Fiacre, deoarece acesta, răspunsese rusoaica, ieşise să ia aer.

Tânăra femeie se întinsese îmbrăcată în pat şi fuma ţigări cu muştiuc de carton. Atunci, servitorul lăsă oamenii să intre, schiţând un gest de indiferenţă.

A fost ca un semnal. La ieşirea de la vecernie, se iscară discuţii.

— Ba da! Taica Martin şi tânărul Bonnet s-au dus deja acolo!

Toată lumea porni în procesiune. Castelul era prost luminat. Ţăranii străbăteau culoarul şi siluetele lor se profilau rând pe rând pe fiecare fereastră. Copiii erau traşi de mână şi zgâlţâiţi ca să nu facă zgomot.

Scara! Culoarul de la primul etaj ! În sfârşit, camera, unde toţi acei oameni intrau pentru prima dată.

Înăuntru era doar servitoarea contesei, care asista cu spaimă la invazie. Oamenii făceau semnul crucii cu un fir de merişor înmuiat în apă sfinţită. Cei mai curajoşi murmurau încet:

— Ai zice că doarme!

Iar alţii, ca un ecou:

— Nu s-a chinuit...

Paşii răsunau pe parchet, treptele scării trosneau şi auzeai:

— Ssst!... Ţine-te bine de balustradă!...

De la subsol, bucătăreasa vedea doar picioarele oamenilor care treceau.

Maurice de Saint-Fiacre sosi în momentul în care castelul era astfel invadat. Se uită foarte mirat la ţărani. Vizitatorii nu ştiau dacă trebuiau să-i vorbească. El se mulţumi să-i salute cu o mişcare a capului şi să intre în camera în care se afla Mărie Vassiliev, de unde se auzi cum vorbeau în engleză.

Maigret se afla în biserică. Paracliserul, cu stingătorul în formă de pâlnie în mână, se deplasa de la o luminare la alta. Preotul îşi scotea veşmintele sacerdotale în sacristie.

La stânga şi la dreapta se aflau confesionalele, cu perdeluţele lor verzi menite să-i ascundă de priviri pe cei care se spovedeau. Maigret îşi amintea de vremea când faţa lui nu ajungea destul de sus ca să fie ascunsă de perdea.

În spatele său, clopotarul, care nu-l văzuse, închidea uşa cea mare şi trăgea zăvoarele.

Atunci, brusc, comisarul străbătu naosul şi intră în sacristie. Preotul se arătă mirat de apariţia lui.

— Îmi cer scuze, părinte! înainte de orice, aş vrea să vă pun o întrebare...

Faţa cu trăsături regulate a preotului era gravă, dar Maigret avu impresia că ochii îi străluceau înfrigurați.

— Dimineaţă s-a petrecut un eveniment pe care nu-l înţeleg prea bine. Cartea de rugăciuni a contesei, care se afla pe scăunelul ei de rugăciune, a dispărut brusc şi a fost găsită ascunsă sub stiharul copilului de cor, chiar în această încăpere...

Tăcere. Se auzeau doar paşii paracliserului pe covorul bisericii şi paşii mai greoi ai clopotarului, care ieşea pe o uşă laterală.

— Doar patru persoane au putut... îmi cer scuze... Copilul de cor, paracliserul, clopotarul şi...

— Eu!

Vocea era calmă. Faţa preotului era luminată doar dintr-o parte de flacăra tremurătoare a unei

luminări. Dintr-o cădelniţă, un fir subţire de fum albastru urca în spirală spre tavan.

— Adică...?

— Eu am luat cartea de rugăciuni şi am pus-o aici, aşteptând...

Cutia cu ostii, sticluţele cu ulei şi clopoţelul se aflau la locul lor, ca pe timpul când micul Maigret era copil de cor.

— Ştiaţi ce se afla în carte ?

— Nu.

— Atunci...

— Sunt obligat să vă cer să nu-mi mai puneţi întrebări, domnule Maigret. E vorba de taina spovedaniei...

Asociere involuntară de idei. Comisarul îşi aminti de catehismul din sufrageria prezbiteriului şi de imaginea grotescă formată în mintea lui când bătrânul paroh istorisise povestea unui preot din Evul Mediu, care preferase să i se smulgă limba decât să trădeze taina spovedaniei.

O revedea exact la fel în minte, după treizeci şi cinci de ani.

— Cunoaşteţi asasinul..., murmură el.

— Dumnezeu îl cunoaşte... Scuzaţi-mă, trebuie să vizitez un bolnav...

Ieşiră prin grădina casei parohiale, de unde ajungeai în drum pe o poartă mică de fier. Oamenii părăseau castelul şi se opreau în grupuri, la o oarecare distanţă, ca să discute despre evenimente.

— Credeţi, părinte, că locul dumneavoastră nu e...

Se loviră de doctor, care se apucă să bombăne:

— Auzi, părinte! Nu crezi că totul începe să semene cu un bâlci? Trebuie să mergem şi să facem ordine acolo, măcar ca să salvăm moralul ţăranilor! A, sunteţi aici domnule comisar!... Bravo, frumos! La ora asta, jumătate din sat îl acuză pe tânărul conte că... Mai ales de la sosirea acelei femei!... Administratorul trece pe la fiecare

fermier ca să adune cei patruzeci de mii de franci care, se pare, sunt necesari pentru...

— La naiba!

Maigret se îndepărtă de ei. Avea inima prea grea. Era acuzat pentru această dezordine! Comisese vreo stângăcie ? Ce făcuse ? Ar fi dat totul ca să vadă evenimentele derulându-se într-o atmosferă de demnitate!

Se îndreptă cu paşi mari spre han. Sala era pe jumătate plină. Intră şi reuşi să audă o frântură de frază:

— Se pare că dacă nu face rost de ei intră la închisoare...

Mărie Tatin era tristeţea întruchipată. Se mişca de colo-colo, cu paşi mărunţi, ca o bătrână, deşi nu avea mai mult de patruzeci de ani.

— Aţi comandat limonadă?... Cine a cerut doi ţapi de bere?...

Într-un colţ, Jean Metayer scria, ridicând uneori capul ca să asculte ce se vorbea.

Maigret se apropie de el, nu izbuti să desluşească scrisul neciteţ, dar văzu că alineatele erau bine delimitate, doar cu două-trei ştersături, şi precedate fiecare de o cifră:

1. ...
2. ... 3. ...

Secretarul îşi pregătea apărarea, în aşteptarea avocatului!

O femeie spunea, la doi metri de el:

— Nu erau nici măcar cearceafuri curate, şi au trebuit să ceară de la nevasta administratorului...

Tras la faţă, palid, dar cu privirea hotărâtă, Jean Metayer scria.

Capitolul 5

A doua zi

Maigret avu parte de un somn agitat şi voluptuos totodată, cum se întâmplă numai atunci când te culci într-o cameră rece de la ţară în care miroase a grajd, mere şi fân. Simţea curenţi de aer din toate părţile. Iar aşternutul era rece ca gheaţa, mai puţin în acel loc adâncit, intim, pe care îl încălzise cu corpul lui. Aşa că stătea ghemuit şi nu făcea nici cea mai mică mişcare.

Auzise de câteva ori tuşea seacă a lui Jean Metayer în mansarda vecină. Apoi, paşii uşori ai lui Mărie Tatin, care se trezise.

Mai rămase câteva minute în pat. Aprinse luminarea, dar nu avu curaj să-şi facă toaleta cu apa rece din cană, aşa că o amână pentru mai târziu, coborând în papuci, fără gulerul fals.

Jos, Mărie Tatin turna gaz peste focul care nu voia să se aprindă. Avea părul pe bigudiuri şi roşi când îl văzu pe comisar.

— Încă nu e şapte. Cafeaua nu e gata...

Maigret avea o mică nelinişte. Cu o jumătate

de oră mai înainte, când era încă pe jumătate adormit, i se păruse că trecuse un automobil. Numai că Saint-Fiacre nu era străbătut de nici o şosea principală. În general, doar autobuzul trecea prin sat, o dată pe zi.

— Autobuzul n-a plecat. Mărie?

— Niciodată nu pleacă înainte de opt şi jumătate ! Şi, de cele mai multe ori, stă chiar până la nouă.

— Bate deja clopotul pentru slujbă?

— Da! Iarna, la şapte, vara, la şase. Dacă vreţi să vă încălziţi...

Îi arătă focul care, în sfârşit, se aprinsese.

— Nu te poţi hotărî să mă tutuieşti ?

Lui Maigret îi păru apoi rău văzând zâmbetul plin de cochetărie care luminase faţa bietei fete.

— Cafeaua va fi gata în cinci minute...

Nu se lumina mai înainte de opt. Frigul era şi mai intens decât cu o zi înainte. Maigret, cu gulerul pardesiului ridicat, cu pălăria înfundată până la sprâncene, păşi fără grabă spre pata luminoasă a bisericii.

Nu mai era zi de sărbătoare. În biserică erau doar trei femei. Iar slujba părea făcută de mântuială, pe fugă. Preotul se deplasa prea grăbit de la un colţ la altul al altarului. Se întorcea prea repede spre credincioşi, cu braţele întinse, ca să murmure sărind unele silabe:

— Dominus vohiscum!

Copilul de cor, căruia îi venea greu să ţină pasul cu el, răspundea Amen când nu trebuia şi se repezea la clopoţel.

Oare avea panica să reînceapă ? Se auzea murmurul rugăciunilor liturgice şi, din când în când, respiraţia preotului care, între două cuvinte, îşi mai trăgea sufletul.

— Ite missa est...

Oare durase slujba cu totul douăsprezece minute ? Cele trei femei se ridicară. Preotul citea ultima evanghelie. O maşină se opri în faţa bisericii, apoi se auziră paşi ezitanţi.

Maigret rămăsese în picioare chiar la intrarea în naos, iar cel care intră dădu nas în nas cu el.

Era Maurice de Saint-Fiacre. Fu atât de surprins, încât vru să dea înapoi şi murmură:

— Pardon... eu...

Dar păşi înainte, străduindu-se să-şi recapete siguranţa de sine.

— S-a terminat slujba ?

Se afla într-o stare vădită de nervozitate. Avea cearcăne mari la ochi, ca şi cum n-ar fi dormit, peste noapte. Şi, deschizând uşa, adusese cu frigul de afară.

— Veniţi de la Moulins?

Cei doi bărbaţi vorbeau pe şoptite, în timp ce preotul rostea ruga de după evanghelie şi femeile

îşi închideau cărţile de rugăciune, luându-şi umbrelele şi genţile.

— De unde ştiţi?... Da... am...

— Nu vreţi să ieşim?

Preotul şi copilul de cor intraseră în sacristie, iar paracliserul stingea cele două luminări care fuseseră de ajuns pentru slujba obişnuită.

Afară, orizontul se mai luminase puţin. Culoarea albă a caselor din apropiere se detaşa în semiîntuneric. Automobilul galben era acolo, între copacii din piaţă.

Stânjeneala tânărului conte era evidentă. Se uita la Maigret cu o oarecare surprindere, mirat poate că îl vedea nebărbierit, fără guler fals sub pardesiu.

— V-aţi sculat foarte devreme! murmură comisarul.

— Primul tren, un rapid, pleacă din Moulins la şapte şi trei minute.

— Nu înţeleg! Pentru că nu aţi luat trenul, de vreme ce...

— Aţi uitat de Mărie Vassiliev...

Era foarte simplu! Şi natural! Prezenţa amantei lui Maurice era jenantă la castel. Aşa că o ducea cu maşina la Moulins, o urca în trenul de Paris, revenea la Saint-Fiacre şi, în trecere, intra în biserica luminată.

Şi totuşi, Maigret nu era mulţumit. încerca să urmărească privirile neliniştite ale contelui, care dădea impresia că aştepta sau se temea de ceva.

— Pare destul de dificilă! insinuă comisarul.

— A avut şi zile mai bune. Aşa că e foarte susceptibilă... Gândul că aş putea dori să ascund relaţia noastră...

— Care durează de mult timp ?

— Aproape un an... Mărie nu-i o femeie interesată. . Au existat şi momente penibile...

Privirea i se fixase în sfârşit asupra unui punct. Maigret o urmări şi-l zări, în spatele lui, pe preotul care tocmai ieşise din biserică. Avu impresia că

cele două priviri se întâlneau, că preotul era la fel de stânjenit ca şi contele de Saint-Fiacre.

Maigret se pregăti să intre în vorbă cu el, dar preotul, cu o grabă nefirească, îi salută scurt pe cei doi şi intră în casa parohială, ca şi cum ar fi fugit.

— Nu seamănă deloc cu un preot de ţară...

Maurice nu răspunse. Prin fereastra luminată, preotul putea fi văzut luându-şi micul dejun, în timp ce servitoarea îi aducea o cafetieră aburindă.

Copiii, cu ghiozdanul în spate, începeau să se îndrepte spre şcoală. Suprafaţa iazului Notre-Dame căpăta luciul unei oglinzi.

— Ce dispoziţii aţi dat pentru..., începu Maigret.

Iar interlocutorul său răspunse mult prea prompt:

— Pentru ce?

— Pentru funeralii. A stat cineva de priveghi noaptea trecută în camera mortuară?

— Nu! A fost vorba la un moment dat... Gautier a spus că nu se mai practică...

Din curtea castelului se auzi duduitul unui motor în doi timpi. Peste câteva clipe, o motocicletă trecea pe drum, îndreptându-se spre Moulins. Maigret îl recunoscu pe fiul lui Gautier, pe care îl zărise şi în ajun. Purta un impermeabil bej şi o cască în pătrăţele.

Maurice de Saint-Fiacre nu ştia ce să facă. Nu îndrăznea să urce în maşină. Nu avea ce să-i spună comisarului.

— Gautier a găsit cei patruzeci de mii de franci ?

— Nu... Da... adică...

Maigret îl privi curios, surprins că îl vedea tulburându-se atât de mult.

— I-a găsit sau nu ? Ieri am avut impresia că nu-l prea trăgea inima. Chiar şi aşa, cu toate ipotecile şi datoriile, e clar că se poate obţine mult mai mult decât această sumă...

Ei bine, nu! Maurice nu răspundea! Părea cuprins de panică, fără vreun motiv aparent. Iar

fraza pe care o rosti nu avea nici o legătură cu ceea ce discutaseră înainte.

— Spuneţi-mi sincer, domnule comisar... Mă bănuiţi ?

— Pentru ce?

— Ştiţi foarte bine... Trebuie să ştiu...

— N-am motive să vă bănuiesc mai mult decât pe oricare altul, răspunse Maigret evaziv.

Iar însoţitorul său reacţionă imediat:

— Mulţumesc! Ei bine, asta trebuie spus oamenilor! înţelegeţi? Altfel, n-aş mai putea rămâne aici...

— La ce bancă va fi prezentat cecul ?

— La Banca de Scont...

O femeie se îndrepta spre spălătorie, împingând o roabă în care erau două coşuri pline cu rufe. Preotul se plimba prin încăpere citindu-şi breviarul, dar comisarul avea impresia că arunca priviri neliniştite spre ei.

— Vin şi eu la castel.

— Acum ?

— Numaidecât.

Era clar: Maurice de Saint-Fiacre nu mai rezista! Urca în maşină ca un condamnat! Şi, din spatele geamurilor prezbiteriului, preotul se uita după el.

Maigret voia totuşi să-şi pună gulerul fals. Când ajunse în faţa hanului, Jean Metayer ieşea din

băcănie. îmbrăcase pardesiul direct peste pijama. Se uită la comisar cu un aer triumfător.

— Ai dat telefon?

Şi tânărul răspunse înţepat:

— Avocatul meu soseşte la opt şi cincizeci de minute!

Era sigur de el. Refuză ouăle pentru că nu erau destul de fierte şi începu să bată darabana cu degetele pe masă, ca unul căruia nu-i e frică de nimeni şi de nimic.

Maigret urcă în camera lui şi, prin lucarnă, văzu curtea castelului, maşina de curse şi pe Maurice de

Saint-Fiacre care părea că nu ştia ce să facă. Nu cumva se pregătea să o ia pe jos spre sat?

Comisarul se grăbi să pornească spre castel.

Se întâlniră la mai puţin de o sută de metri de biserică.

— Unde vă duceţi? întrebă Maigret.

— Nicăieri! Nu ştiu...

— Poate să vă rugaţi la biserică ?

Aceste cuvinte au fost de ajuns ca să-l facă pe tânăr să pălească, de parcă ar fi avut un sens misterios şi cumplit.

Maurice de Saint-Fiacre nu era făcut pentru drame. Era înalt şi puternic, cu o constituţie de sportiv, plesnind de sănătate. Dacă îl priveai însă mai cu atenţie, îi descopereai moliciunea. Sub muşchii care începeau să se acopere cu grăsime nu găseai prea multă energie. Probabil că nu dormise peste noapte şi părea foarte pleoştit.

— Aţi cerut tipărirea anunţurilor de înmormântare ?

— Nu.

— Totuşi... familia... castelanii din ţinut...

Tânărul se înfurie.

— Nu vor veni! Probabil că bănuiţi! înainte, da! Când trăia tatăl meu... în sezonul de vânătoare, veneau la castel până la treizeci de invitaţi o dată, şi stăteau săptămâni întregi...

Maigret ştia mai bine decât oricine, pentru că, la vânătorile cu gonaci, îi plăcea, fără ştirea părinţilor, să îmbrace bluza albă a unui hăitaş!

— De atunci...

Şi Maurice schiţă un gest care însemna: „Degringoladă... porcărie..."

Probabil că toată suflarea din Berry vorbea de bătrână nebună care îşi dezonora ultima parte a vieţii cu aşa-zişii ei secretari! Şi fermele erau vândute una după alta! Iar fiul făcea numai prostii la Paris!

— Credeţi că înmormântarea va putea avea loc mâine ? Înţelegeţi ? E mai bine ca situaţia asta

să ţină cât mai puţin cu putinţă...

O şaretă cu bălegar trecea încet, şi roţile ei mari păreau să macine pietrele de pe drum. Se făcuse lumină, o lumină mai cenuşie decât în ajun, dar vântul se mai potolise. Maigret îl zări de departe pe Gautier, care traversa curtea şi voia să se îndrepte spre el.

Şi atunci se întâmplă un lucru ciudat.

— Îmi daţi voie ? întrebă comisarul, pornind spre castel.

După nici o sută de metri, întoarse capul. Maurice de Saint-Fiacre se afla în pragul casei parohiale. Probabil că sunase la uşă. Dar, când observă că fusese surprins, se depărtă în grabă, fără să mai aştepte. Nu ştia unde să se ducă. Se vedea foarte bine că era teribil de stânjenit. Comisarul ajunse în dreptul administratorului, care îl văzuse venind spre el şi aştepta, cu un aer arogant.

— Ce doriţi ?

— O simplă informaţie. Ai găsit cei patruzeci de mii de franci de care are nevoie contele?

— Nu! Şi nu cred că ar fi. cineva în stare să-i găsească aici la noi! Toată lumea ştie cât preţuieşte semnătura lui.

— Şi ce-o să facă ?

— Să facă ce-o putea! Nu e treaba mea!

Maurice de Saint-Fiacre se întorcea la castel. Se ghicea că dorea neapărat să facă un anumit lucru şi, dintr-un motiv oarecare, îi era cu neputinţă. Luă brusc o decizie şi se opri lângă cei doi bărbaţi.

— Gautier! Te aştept în bibliotecă să-ţi spun ce trebuie să faci.

Apoi făcu un efort şi adăugă înainte de a pleca:

— Ne vedem mai târziu, domnule comisar.

Când trecu prin faţa casei parohiale, Maigret avu senzaţia foarte clară că era observat de după perdele. Dar nu putea să bage mâna în foc, pentru că se făcuse ziuă şi lumina era stinsă în interior.

În faţa hanului aştepta un taxi. în sală, un bărbat de vreo cincizeci de ani, pus la patru ace, cu pantaloni în dungi şi haină neagră tivită cu mătase, stătea la o masă cu Jean Metayer.

La intrarea comisarului, se ridică brusc şi veni grăbit spre el cu mâna întinsă.

— Mi s-a spus că sunteţi ofiţer la Poliţia Judiciară. Daţi-mi voie să mă prezint. Maestrul Tallier, de la baroul din Bourges. Beţi ceva cu noi?

Jean Metayer se ridicase şi el, dar atitudinea sa arăta că nu aproba cordialitatea avocatului său.

— Hangiţă! Te rog să ne serveşti!

Apoi, cu un ton împăciuitor:

— Ce doriţi ? Ce-ar fi să luăm toţi un grog pe frigul ăsta ? Trei groguri, copila mea!

Copila era biata Mărie Tatin, care nu era obişnuită cu asemenea politeţuri.

— Sper, domnule comisar, că îl veţi scuza pe clientul meu. Dacă înţeleg bine, nu s-a purtat prea amical cu dumneavoastră. Dar nu uitaţi că e un băiat de familie bună, că n-are nimic să-şi reproşeze şi că bănuielile celor din jur l-au indignat... Iar supărarea lui de ieri este, dacă mă pot exprima astfel, cea mai bună dovadă a nevinovăţiei sale...

Cu un astfel de om nu era nevoie nici să deschizi gura. Făcea el totul, punea întrebările, dădea răspunsurile, schiţând gesturi delicate.

— Evident, încă nu cunosc toate detaliile... Dacă înţeleg bine, contesa de Saint-Fiacre a murit ieri, în timpul primei slujbe, în urma unui stop cardiac. Pe de altă parte, în cartea ei de rugăciuni a fost găsită o hârtie care lasă să se presupună că această moarte a fost provocată de o emoţie violentă...

Oare fiul victimei - care se afla ca din întâmplare în zonă — a depus plângere ? Nu! Şi, de altfel, cred că plângerea nu ar putea fi acceptată. O simplă foaie într-o carte de rugăciuni nu este de ajuns pentru o punere sub acuzare!

Sunteţi de acord, nu?... Iar fără plângere, nu există acţiune judiciară!... Asta nu înseamnă că nu înţeleg ancheta personală pe care o întreprindeţi, în mod neoficial...

Dar clientul meu nu se poate mulţumi doar cu faptul de a nu fi chemat în faţa justiţiei. Trebuie să fie absolvit de orice bănuială. Urmăriţi-mă cu atenţie... În fond, care era situaţia lui la castel? A unui copil adoptiv... Contesa, rămasă singură, despărţită de un fiu care nu i-a adus decât necazuri, a fost îmbărbătată de devotamentul şi spiritul de echitate ale secretarului ei... Clientul meu nu-i un leneş. Nu s-a mulţumit să trăiască fără nici o grijă la castel, cum ar fi putut să facă... A muncit. I-a dat sfaturi financiare contesei. Ba chiar s-a ocupat de unele invenţii recente... Ar fi putut dori el moartea binefăcătoarei sale ? E nevoie să spun mai mult?... Nu! N-am dreptate? Şi asta vreau să vă ajut să dovediţi, domnule comisar... Adaug că, mai înainte, voi avea de luat câteva măsuri indispensabile, în înţelegere cu notarul.

Jean Metayer e un băiat care are încredere în oameni. Niciodată nu şi-a imaginat că se vor întâmpla astfel de evenimente. Ceea ce-i aparţine se află la castel, amestecat cu ceea ce aparţinea defunctei contese. Numai că acolo au sosit deja alţii, care probabil că au intenţia să pună mâna pe...

— Câteva pijamale şi nişte papuci vechi ? mormăi Maigret, ridicându-se.

— Poftim?

În cursul conversaţiei, Jean Metayer luase notiţe pe un carneţel. îşi calmă avocatul, care se ridicase şi el în picioare.

— Lăsaţi! Am înţeles din primul moment că am un inamic în persoana comisarului! Iar după aceea am aflat că este şi el oarecum de la castel, unde s-a născut pe vremea când tatăl său era administrator al familiei Saint-Fiacre. Dumneavoastră aţi vrut-o...

Orologiul bătu ora zece. Maigret îşi spuse că trenul în care urcase Mărie Vassiliev ajunsese probabil de o jumătate de oră la Paris.

— Vă rog să mă scuzaţi! zise el. Ne vom revedea la timpul potrivit.

— Bine, dar...

Intră şi el în băcănia din faţă, făcând să sune clopoţelul de deasupra uşii. Aşteptă un sfert de oră legătura cu Parisul.

— E adevărat că sunteţi fiul fostului administrator?

Maigret era mai obosit decât după zece anchete obişnuite. O oboseală dureroasă, fizică şi psihică.

— Aveţi Parisul...

— Alo!... Banca de Scont? Aici Poliţia Judiciară. O informaţie, vă rog... V-a fost prezentat în această dimineaţă un cec semnat cu numele Saint-Fiacre? Spuneţi că la ora nouă? Deci nu era acoperit... Alo!... Nu întrerupeţi, domnişoară!... L-aţi rugat pe aducător să mai revină? Foarte bine!... A! Asta voiam să ştiu... O femeie tânără, nu-i aşa? în urmă cu un sfert de oră?...

A vărsat cei patruzeci de mii de franci?... Vă mulţumesc... Bineînţeles! Plătiţi!... Nu! Nu! Nimic deosebit... Din moment ce vărsământul a fost făcut...

Şi Maigret ieşi din cabină, oftând din toţi rărunchii.

În cursul nopţii, Maurice de Saint-Fiacre găsise cei patruzeci de mii de franci şi îşi trimisese amanta la Paris ca să-i verse în contul lui din bancă!

În momentul în care comisarul părăsea băcănia, îl zări pe preot ieşind din casă cu breviarul în mână şi îndreptându-se spre castel. Grăbi pasul şi aproape că alergă ca să ajungă la poartă în acelaşi timp cu dânsul.

Ajunse la mai puţin de un minut după el. Când intră în curtea de onoare, uşa tocmai se închidea în

urma preotului. Şi când sună, auzi paşi în capătul culoarului, spre bibliotecă.

Capitolul 6

Cele două tabere

— Mă duc să văd dacă domnul conte poate să...

Dar comisarul nu-i lăsă timp majordomului să-şi termine fraza. Intră pe culoar şi se îndreptă spre bibliotecă, în timp ce servitorul ofta resemnat. Nu putea nici măcar să salveze aparenţele! Oamenii intrau ca la moară! O adevărată debandadă !

Înainte de a deschide uşa bibliotecii, Maigret se opri puţin, dar nu auzi nici un zgomot. Tocmai acest lucru conferi intrării sale ceva impresionant.

Bătu, crezând că poate preotul se afla în altă parte. Dar, în liniştea deplină din încăpere, răsună imediat o voce foarte clară, foarte fermă:

— Intră!

Maigret deschise uşa şi se opri din întâmplare deasupra unui grătar pe unde venea căldura. în

picioare, sprijinindu-se uşor de masa gotică, tânărul conte de Saint-Fiacre se uita ţintă la el.

Lângă dânsul, cu privirea în jos, preotul stătea într-o imobilitate completă, ca şi cum o simplă mişcare ar fi fost de ajuns ca să-l trădeze.

Ce făceau acolo amândoi, fără să vorbească, fără să se mişte ? Ar fi fost mai puţin jenant să întrerupi o scenă patetică decât să dai peste o linişte atât de profundă, încât vocea părea că stârneşte cercuri concentrice, ca o piatră aruncată în apă.

Maigret simţi din nou oboseala tânărului conte. Iar preotul, foarte jenat, îşi agita degetele pe breviar.

— Îmi cer scuze că vă deranjez...

Cuvintele lui răsunară ca o ironie, deşi nu asta îi fusese intenţia. Cum ar fi putut să deranjeze nişte oameni inerţi ca nişte obiecte?

— Am veşti de la bancă...

Privirea contelui se îndreptă spre preot, o privire dură, aproape furioasă.

Întreaga scenă avea să continue în acest ritm. Ai fi zis că erau nişte jucători de şah care reflectau, cu fruntea sprijinită în mână, stând tăcuţi câteva minute înainte de a muta un pion, ca apoi să revină la nemişcarea de dinainte.

Dar nu stăteau aşa neclintiţi pentru că reflectau. Maigret avea certitudinea că le era teamă de o mişcare greşită, de o manevră stângace. Între ei exista ceva ambiguu. Regretau fiecare mişcate, gata să facă pasul înapoi.

— Am venit să întreb ce trebuie să fac pentru funeralii! simţi preotul nevoia să spună.

Nu era adevărat! O mutare greşită! Atât de greşită, încât contele de Saint-Fiacre zâmbi.

— Prevedeam că veţi telefona la bancă! spuse el. Şi am să vă mărturisesc motivul pentru care m-am hotărât să fac aşa: ca să scap de Mărie, care nu voia să părăsească în ruptul capului castelul. Am convins-o că era lucrul cel mai important...

Maigret citea acum în ochii preotului teama, dezaprobarea.

„Nefericitul!" probabil că-şi zicea el. „Se încurcă în propriile minciuni! Cade în capcană. E pierdut..."

Tăcere. Se auzi zgomotul chibritului aprins de comisar. Maigret întrebă, scoţând în acelaşi timp mici valuri de fum pe gură:

— Gautier a găsit banii ?

Un moment foarte scurt de ezitare.

— Nu, domnule comisar... O să vă spun...

Drama se citea nu pe faţa tânărului conte, ci

pe cea a preotului! Era palid. Buzele sale formau la colţuri o cută de amărăciune. Se abţinea

să nu intervină.

— Aşteptaţi, domnule....

Nu mai rezista.

— Vă rog să întrerupeţi această conversaţie până când vom avea o mică discuţie între noi...

Maurice zâmbi iar. Era frig în încăperea aceea prea mare, unde cele mai frumoase cărţi din bibliotecă lipseau. Lemnele erau pregătite în cămin. Era de ajuns să arunci un chibrit aprins.

— Aveţi o brichetă sau...

Şi, în timp ce Maurice se apleca spre cămin, preotul îi aruncă lui Maigret o privire nespus de mâhnită, imploratoare.

— Acum, spuse contele întorcându-se la ceilalţi doi, voi lămuri în două vorbe situaţia. Dintr-un motiv pe care nu-l cunosc, părintele, care este plin de bunăvoinţă, e convins că eu... de ce să ne fie teamă de cuvinte ?... am omorât-o pe mama!... Pentru că a avut loc o crimă, nu ? Chiar dacă nu cade întru totul sub incidenţa legii.

Preotul nu mai făcea nici o mişcare. Avea acea imobilitate a animalului tremurând care simte că pericolul se apropie cu repeziciune şi nu poate să facă nimic ca să-l evite.

— Părintele i-a fost cu siguranţă foarte devotat mamei mele... Probabil a dorit să nu implice castelul într-un scandal... Ieri seară, mi-a trimis prin paracliser patruzeci de bancnote de o mie de franci şi un bileţel...

Iar privirea preotului spunea fără nici o îndoială : „Nefericitule! Alergi spre pierzanie!"

— Iată biletul! continuă contele de Saint-Fiacre.

Maigret citi cu glas scăzut:

— Fii prudent. Mă rog pentru dumneata.

* * *

Uf! Lucrurile se mai lămuriseră puţin. în consecinţă, Maurice de Saint-Fiacre nu se mai simţea ţintuit locului, condamnat la nemişcare. Şi îşi pierdu acea gravitate care nu era în firea lui.

Începu să se plimbe prin încăpere, vorbind mult mai liber.

— Iată, domnule comisar, motivul pentru care m-aţi văzut dimineaţă dând târcoale bisericii şi casei parohiale... Cei patruzeci de mii de franci, care trebuie consideraţi, evident, un împrumut, i-am acceptat în primul rând, după cum v-am spus, ca să-mi îndepărtez amanta... — scuze, părinte! —, iar apoi pentru că ar fi fost deosebit de neplăcut să fiu arestat în acest moment... Dar stăm cu toţii în picioare ca şi cum... Vă rog, luaţi loc...

Deschise uşa şi ascultă zgomotul de la etajul de sus.

— Lumea vine iar! murmură el. Cred că va trebui să telefonez la Moulins pentru aranjarea unei camere mortuare...

Apoi, direct:

— Presupun că acum înţelegeţi! După ce am acceptat banii, trebuia să-i jur părintelui că nu sunt vinovat. îmi era greu s-o fac în faţa dumneavoastră, domnule comisar, fără să vă sporesc şi mai mult bănuielile... Asta e tot!... Ca şi cum mi-aţi fi ghicit gândul, nu m-aţi lăsat singur nici un moment dimineaţă, în preajma bisericii... Părintele a venit aici, şi încă nu ştiu de ce, pentru că, atunci când aţi intrat, nu se hotărâse încă să-mi vorbească...

Privirea i se adumbri. Râse ca să-şi alunge amărăciunea, dar râsul lui sună forţat.

— E simplu, nu-i aşa? Un om care a dus o viaţă dezordonată şi a semnat cecuri fără acoperire... Bătrânul Gautier mă evită!... Probabil şi el e convins că...

Se uită brusc la preot cu mirare.

— Ce-aveţi, părinte?

Preotul arăta lugubru. Privirea lui îl evită pe tânăr şi încercă să evite şi privirea lui Maigret.

Maurice de Saint-Fiacre înţelese şi exclamă cu şi mai multă amărăciune:

— Asta e! Tot nu sunt crezut!... Şi tocmai cel care vrea să mă ajute să mă salvez e convins de vinovăţia mea...

Deschise iar uşa şi strigă, uitând că în casă era o moartă:

— Albert!... Albert!... Haide mai repede, ... Adu-ne ceva de băut!

Iar majordomul intră şi se îndreptă spre un dulap, de unde luă whisky şi pahare. Nimeni nu mai vorbea. Toţi se uitau la el. Maurice de Saint-Fiacre schiţă un zâmbet ciudat şi remarcă:

— Pe vremea mea, nu exista whisky la castel.

— Domnul Jean a...

— A!

Trase o duşcă bună şi încuie uşa în urma servitorului.

— Uite-aşa, o mulţime de lucruri s-au schimbat, mormăi el pentru sine.

Nu-l scăpa însă pe preot din ochi, iar acesta, din ce în ce mai stânjenit, bâigui:

— Mă scuzaţi... Se apropie ora de catehism...

— Un moment. Sunteţi în continuare sigur de vinovăţia mea, părinte... Nu! Nu spuneţi nu! Preoţii nu ştiu să mintă... Dar sunt unele puncte pe care aş vrea să le lămuresc. Pentru că nu mă cunoaşteţi. Nu eraţi la Saint-Fiacre pe vremea mea. Doar aţi auzit de mine... Nu există indicii materiale. Comisarul, care a asistat la dramă, ştie câte ceva despre asta...

— Vă rog..., bâigui preotul.

— Nu! Nu beţi? în sănătatea dumneavoastră, domnule comisar!

Avea o privire întunecată. îşi urmărea cu încăpăţânare ideea.

— Mulţi oameni pot fi bănuiţi. Dar mă bănuiţi numai şi numai pe mine. Şi mă întreb de

ce... M-am gândit la asta toată noaptea. Mi-au trecut prin minte toate motivele posibile şi, până la urmă, cred că am găsit... Ce v-a spus mama despre mine?

Acum, preotul era palid de tot la faţă.

— Nu ştiu nimic...

— Vă rog, părinte. M-aţi ajutat, e foarte adevărat ! Mi-aţi trimis cei patruzeci de mii de franci care îmi îngăduie să răsuflu puţin şi să-mi îngrop decent' mama. Vă mulţumesc din inimă. Dar, în acelaşi timp, credeţi că eu sunt vinovatul... Şi vă rugaţi pentru mine... Sau e prea mult, sau nu e îndeajuns...

Şi în vocea lui începea să se simtă o undă de furie, de ameninţare.

— La început, n-am vrut să avem această explicaţie în prezenţa domnului Maigret. Ei bine, acum îmi pare bine că se află aici! Cu cât mă gândesc mai bine, cu atât mai mult simt că e vorba de ceva suspect...

— Domnule conte, vă implor să nu mă mai chinuiţi...

— Iar eu, părinte, vă previn că nu veţi ieşi de-aici înainte de a-mi fi spus adevărul!

Era un alt om. Ajunsese la capătul răbdării. Şi, ca toţi oamenii slabi, ca toţi oamenii blânzi, devenea de o ferocitate exagerată.

Probabil că izbucnirile vocii sale se auzeau până în camera mortuară, aflată chiar deasupra bibliotecii.

— Eraţi în relaţii strânse cu mama. Presupun că Jean Metayer venea şi el la biserică destul de des... Care dintre ei a vorbit? Mama, nu-i aşa?...

Maigret îşi aminti de cuvintele auzite cu o zi înainte: „Taina spovedaniei..."

Înţelese chinul preotului, temerile sale, privirea lui de martir în faţa avalanşei de fraze rostite de contele de Saint-Fiacre.

— Ce-a putut să vă spună? Haideţi, doar o cunosc! Ca să zic aşa, am fost martor când a

început să calce greşit... Suntem toţi oameni care cunosc bine viaţa...

Se uită în jur cu o mânie reţinută.

— Era o vreme când cine intra în această încăpere îşi ţinea răsuflarea, pentru că aici lucra tata, stăpânul... Nu exista whisky în dulapuri... în schimb, rafturile erau pline cu cărţi aşa cum fagurii unui stup sunt încărcaţi de miere...

Maigret îşi amintea şi el.

„Contele lucrează..."

Şi aceste cuvinte erau de ajuns pentru ca fermierii să aştepte timp de două ceasuri în anticameră !

„Contele m-a chemat în bibliotecă..."

Şi tatăl lui Maigret era tulburat, pentru că părea un eveniment important.

— Nu consuma buturugile, ci se mulţumea cu un reşou cu gaz, pe care îl aşeza foarte aproape de el, pe post de calorifer..., spuse Maurice de Saint-Fiacre.

Apoi, către preotul cuprins de panică:

— Nu ştiţi nimic despre toate astea. Aţi cunoscut castelul în dezordine. Mama care îşi pierduse soţul... Mama al cărei unic fiu făcea prostii la Paris şi venea aici doar ca să ceară bani... Atunci, secretarii...

Ochii îi străluceau atât de tare, încât Maigret se aştepta să vadă curgând o lacrimă.

— Ce v-a spus ? îi era frică să vadă că vin, nu-i aşa ? Ştia că va avea încă o datorie de achitat, ceva de vândut ca să-mi salveze încă o dată onoarea...

— Ar trebui să vă liniştiţi! spuse preotul cu o voce înăbuşită.

— Nu înainte de a afla... dacă m-aţi bănuit fără să mă cunoaşteţi, din prima clipă...

Maigret interveni:

— Părintele a făcut dispărută cartea de rugăciuni, spuse el domol.

Înţelesese deja! îi întindea o mână de ajutor tânărului conte. Şi-o imagina pe contesă, chinuindu-se între păcat şi remuşcare. Nu se temea oare de pedeapsă? Nu-i era puţin ruşine în faţa fiului ei?

Era o femeie neliniştită, o femeie bolnavă! Şi, într-o zi, poate că spusese, în taina confesionalului: „Mi-e teamă de fiul meu..."

Pentru că probabil îi era teamă. Banii care intrau în buzunarele unora precum Jean Metayer erau banii familiei Saint-Fiacre, care îi reveneau lui Maurice. Oare acesta nu va veni să ceară socoteală? Nu va...

Şi Maigret simţi că aceste idei prindeau contur în mintea tânărului, deşi erau confuze încă. îl ajută să-i devină mai clare.

— Părintele nu poate să spună nimic, dacă doamna contesă a vorbit la spovedanie...

Acum era clar. Maurice de Saint-Fiacre puse capăt discuţiei.

— Mă scuzaţi, părinte... Uitasem de ora de catehism... Nu vă fie cu supărare...

Descuie uşa şi o deschise larg.

— Vă mulţumesc. Imediat... imediat ce va fi posibil, vă voi înapoia cei patruzeci de mii franci. Pentru că, presupun, nu i-aţi dat din propriul buzunar...

— I-am cerut doamnei Ruinard, văduva fostului notar...

— Mulţumesc. La revedere...

Vru să trântească uşa, dar se stăpâni, îl privi pe Maigret drept în faţă şi rosti apăsat:

— Ce porcărie!

— A vrut...

— A vrut să mă salveze, ştiu! A încercat să evite scandalul, să lipească la loc, de bine, de rău, bucăţile castelului Saint-Fiacre... Ba nu! Nu e deloc asta!...

Şi îşi umplu iar paharul.

— Mă gândesc la această biată femeie! Aţi văzut-o pe Mărie Vassiliev... Şi pe toate celelalte, la Paris... Ele n-au crize de conştiinţă. Pe când ea!... Şi să ştiţi că nu voia decât să-şi consume afecţiunea alături de unii ca Metayer... Apoi se repezea către confesional... Probabil că se considera un monstru. De aici şi până la a se teme că am să mă răzbun... Ha! Ha!...

Râsul lui suna îngrozitor.

— Mă vedeţi pe mine indignat, făcându-i reproşuri mamei mele ?... Acest preot n-a înţeles nimic! Vede viaţa după textele lui!... Probabil că a încercat s-o salveze şi pe mama când trăia!... După ce-a murit, a crezut că era de datoria lui să mă salveze pe mine... Dar, chiar şi acum, pot să pun prinsoare că a rămas convins că eu sunt cel care...

Îl privi în ochi pe comisar şi întrebă:

— Ce ziceţi?

Şi, văzând că Maigret nu răspundea, continuă :

— Pentru că s-a comis o crimă. O crimă pe care numai un ticălos de cea mai joasă speţă o putea comite. Un laş ordinar!... E adevărat că justiţia nu poate să-i facă nimic ? Am auzit dimineaţă chestia asta... Dar o să vă spun un lucru, domnule comisar, şi vă dau voie să-l reţineţi împotriva mea... Când voi pune mâna pe acest ticălos, ei bine, va avea de-a face cu mine şi numai cu mine! Şi nu voi avea nevoie de revolver! Nu, fără armă... Doar cu mâinile astea!

Probabil că alcoolul îi sporea exaltarea. îşi dădu seama, căci îşi trecu mâna peste frunte, se privi în oglindă şi îşi adresă o strâmbătură ironică.

— Totuşi, dacă n-ar fî fost preotul, eram arestat până să aibă loc înmormântarea! N-am fost prea amabil cu el... Nevasta fostului notar îmi plăteşte mie datoriile... Cine e? Nici măcar nu mi-o amintesc...

— Femeia care se îmbracă întotdeauna în alb... Stă în casa care are o poartă de fier cu săgeţi aurite, pe drumul spre Matignon...

Maurice de Saint-Fiacre se calma. Izbucnirea lui fusese doar un foc de paie. îşi turnă din nou whisky, ezită, apoi înghiţi conţinutul paharului pe nerăsuflate, strâmbându-se dezgustat.

— Auziţi?

— Ce?

— Oamenii din ţinut care trec pe deasupra! Ar trebui să fiu acolo, în doliu, cu ochii înroşiţi, să dau mâna cu ei, copleşit de tristeţe! După ce vor ieşi de-aici, vor începe să discute...

Apoi, bănuitor:

— Dar, dacă, aşa cum spuneţi, justiţia nu este sesizată în acest caz, de ce mai rămâneţi pe aici?

— Ar putea să apară ceva nou...

— Dacă aş descoperi vinovatul, m-aţi împiedica să...?

Degetele sale crispate erau mai elocvente decât vorbele.

— Plec, spuse Maigret. Mă duc să supraveghez a doua tabără...

— A doua tabără?

— Cea de la han! Jean Metayer şi avocatul lui, care a sosit în dimineaţa asta...

— Şi-a luat avocat ?

— E un băiat prevăzător... Dimineaţă, personajele ocupau următoarele poziţii: la castel, dumneata şi preotul la han, tânărul şi avocatul lui.

— Credeţi că a fost în stare să...?

— îmi daţi voie să mă servesc ?

Şi Maigret bău un pahar de alcool, îşi şterse buzele, apoi îşi umplu pipa pentru ultima oară înainte să plece.

— Bineînţeles, nu ştiţi să lucraţi la linotip?

Tânărul conte dădu din umeri.

— Nu ştiu să lucrez la nimic... Asta e nenorocirea !...

— Nu veţi părăsi în nici un caz satul fără să mă anunţaţi, de acord?

Privirea şi vocea tânărului erau grave şi profunde :

— Promit!

* * *

Maigret ieşi din castel. Când să coboare treptele peronului, un om apăru lângă el, fără să-şi fi putut da seama de unde venise.

— Mă scuzaţi, domnule comisar. Aş vrea să-mi acordaţi câteva clipe. Am auzit...

— Ce?

— Că aţi locuit aici, că tatăl dumneavoastră a fost şi el administrator... Vreţi să-mi faceţi onoarea să beţi un păhărel cu mine?

Şi administratorul cu bărbuţă grizonată îl conduse pe comisar până la el acasă. Totul era pregătit. Pe masă se afla o sticlă de rachiu, a cărei etichetă anunţa o vârstă venerabilă. Alături, păhăruţele. Dinspre bucătărie venea un miros de varză cu slănină.

— După câte am auzit, aţi cunoscut castelul în cu totul alte condiţii. Când am sosit eu, începea dezordinea. Era aici un tânăr de la Paris care... E rachiu de pe vremea fostului conte. Presupun că fără zahăr?

Maigret se uita la masa sculptată cu capete de lei, care ţineau în gură câte un inel de cupru. Şi iar simţi acea oboseală fizică şi morală. Pe vremuri, nu avea voie să intre acolo decât în papuci de casă, din cauza parchetului ceruit.

— Sunt foarte stânjenit. Şi vreau să vă cer sfatul... Suntem oameni săraci. Ştiţi cum e meseria de administrator, nu te îmbogăţeşte... în unele zile de sâmbătă, când casa de bani era goală, am plătit din buzunarul meu muncitorii agricoli... Altădată, am împrumutat de la mine banii pentru cumpăratul vitelor cerute de arendaşi...

— Cu alte cuvinte, contesa îţi datora bani!

— Doamna contesă nu se pricepea deloc la afaceri. Banii se duceau în dreapta şi-n stânga. Dar

pentru lucrările indispensabile nu se găseau niciodată !

— Şi dumneata ai...

— La fel ar fi făcut şi tatăl dumneavoastră, nu-i aşa ? Există momente când oamenii din ţinut nu trebuie să vadă că ai casa de bani goală. Am luat din economiile mele...

— Cât?

— încă un păhărel? N-am făcut socoteala. Cel puţin şaptezeci de mii. Şi acum, pentru înmormântare, tot eu...

În mintea lui Maigret se contură o imagine: biroul tatălui său, în apropiere de grajduri, sâmbăta la cinci. Toate persoanele care lucrau la castel, de la lenjerese până la zilieri, aşteptau afară. Şi bătrânul Maigret, aşezat la biroul acoperit cu o pânză de bumbac verde, făcea grămăjoare de monede din argint. Fiecare trecea pe rând şi semna sau făcea o cruce în registru...

— Acum mă întreb cum o să-i recuperez. Pentru oamenii ca noi, e...

— Da, înţeleg! Aţi schimbat căminul!

— Păi, era din lemn... Marmura arată mai bine...

— Mult mai bine! mormăi Maigret.

— Înţelegeţi! Vor da buzna toţi creditorii! Va trebui să vândă! Şi, cu ipotecile...

Fotoliul în care stătea Maigret era nou, ca şi căminul. Şi probabil că fusese cumpărat dintr-un magazin de pe bulevardul Barbes. Pe bufet era o fotografie.

— Dacă n-aş avea un fiu, nu mi-ar păsa de nimic, dar Emile trebuie să-şi urmeze cariera. Nu vreau să bruschez lucrurile...

O puştoaică trecu pe coridor.

— Aveţi şi o fiică?

— Nu! E o fată de pe la noi care vine să ne ajute la treburile mai grele.

— Ei bine, vom mai vorbi despre toate astea, domnule Gautier. Îmi cer scuze, dar mai am încă

multe de făcut.

— Încă un păhărel?

— Nu, mulţumesc. Aţi spus cam şaptezeci de mii, aşa e?

Şi plecă, ţinând mâinile în buzunare, trecu prin mijlocul unui cârd de gâşte, apoi o luă pe lângă iazul Notre-Dame, ale cărui ape se opriseră din clipocit. Orologiul bisericii bătu de amiază.

La han, Jean Metayer şi avocatul mâncau. începuseră cu sardele, file de heringi şi cârnaţi. Pe masa vecină se vedeau paharele în care fuseseră aperitivele.

Cei doi bărbaţi erau veseli. Îl întâmpinară pe Maigret cu priviri ironice. Îşi făceau cu ochiul. Servieta maestrului de la barou era închisă.

— Ai găsit măcar trufe pentru pui? întrebă avocatul.

Biata Mărie Tatin! Găsise o cutiuţă, la băcănie, dar nu reuşea s-o deschidă. Şi nu îndrăznea să mărturisească.

— Am găsit, domnule !

— Atunci, dă-i bătaie! Aerul de ţară îţi face o poftă grozavă de mâncare!

Maigret se duse la bucătărie şi tăie tabla cutiei cu briceagul, în timp ce femeia saşie bâiguia cu glas scăzut:

— Mi-e aşa de ruşine, dar...

— Gura, Mărie ! bombăni el.

O tabără... Două tabere... Trei tabere?

Simţi nevoia să spună o glumă ca să evadeze din realitate.

— Apropo, preotul m-a rugat să-ţi aduc trei sute de zile de indulgenţe! Ca să-ţi mai scadă din păcate!

Iar Mărie Tatin, care nu înţelegea gluma, se uita la bărbatul solid din faţa ei cu teamă, dar şi cu o afecţiune respectuoasă.

Capitolul 7

Întâlnirile de la Moulins

Maigret telefonase la Moulins ca să comande un taxi. La început, se arătă surprins când văzu unul sosind la nici zece minute după ce sunase, dar, pe când se îndrepta spre uşă, avocatul, care tocmai îşi termina cafeaua, îi strigă:

— Pardon! E al nostru. Totuşi, dacă vreţi să mergeţi cu noi...

— Nu, mulţumesc.

Jean Metayer şi avocatul plecară primii, într-o maşină mare care încă mai purta emblema fostului proprietar. Un sfert de oră mai târziu, Maigret urca şi el într-un taxi. Pe drum, în timp ce flecărea cu şoferul, privea curios pe geam.

Peisajul era monoton : două şiruri de plopi dea lungul drumului; pământuri arate cât vedeai cu ochii şi, din loc în loc, un petic dreptunghiular de crâng sau apa verde-albăstruie a unui iaz.

Cele mai multe case erau nişte bojdeuci, şi era normal, pentru că nu existau mici proprietari. Doar domenii mari, dintre care unul, cel al ducelui de T..., cuprindea trei sate.

Cel al familiei Saint-Fiacre cuprinsese două mii de hectare, înainte de vânzările repetate.

Singurul mijloc de transport era un autobuz parizian vechi, cumpărat de un ţăran, care făcea o dată pe zi drumul între Moulins şi Saint-Fiacre.

— Aici chiar că eşti la ţară! spuse şoferul de taxi. Acum, mai treacă-meargă, dar iarna...

Străbătură strada mare din Moulins pe când orologiul de la Saint-Pierre bătea ora două şi jumătate. Maigret ceru să fie lăsat la Banca de Scont şi plăti cursa. Când întoarse spatele taxiului

ca să se îndrepte spre bancă, văzu ieşind din clădire o femeie cu un băiat de mână.

Comisarul se repezi imediat spre o vitrină, ca să nu fie remarcat. Femeia era o ţărancă îmbrăcată în hainele ei bune, cu pălăria în echilibru pe cap şi cu talia strânsă într-un corset. Păşea demn, trăgându-l pe băiat după dânsa, fără să-i pese de el mai mult decât dacă ar fi fost un pachet.

Era mama lui Ernest, roşcovanul care îl ajuta la slujbă pe preotul din Saint-Fiacre.

Pe stradă era multă lume. Ernest ar fi dorit să se oprească la vitrine, dar era tras de mână de mama lui. Deodată, femeia se aplecă să-i spună ceva. Şi, ca şi cum ar fi fost un lucru hotărât, dinainte, intră cu el la un negustor de jucării.

Maigret nu îndrăznea să se apropie prea mult. îl lămuriră însă sunetele de fluier care se auziră curând din prăvălie. Cineva încerca toate fluierele imaginabile. în cele din urmă, copilul de cor probabil că alese un fluier de cercetaş, cu două sunete.

Când ieşi, îl purta agăţat la gât. Mama lui îl trăgea însă mereu de mână şi nu-l lăsa să fluiere pe stradă.

* * *

O sucursală de bancă aşa cum întâlneşti în provincie. O tejghea lungă de stejar. Cinci angajaţi care lucrau la birourile lor. Maigret se îndreptă spre ghişeul deasupra căruia scria Conturi curente şi un angajat se ridică imediat, aşteptând să fie solicitat.

Maigret voia informaţii exacte despre averea familiei Saint-Fiacre şi mai ales despre operaţiunile din ultimele săptămâni, ba chiar din ultimele zile, care ar fi putut să-i furnizeze un indiciu.

Un moment, nu zise nimic, observându-l pe tânărul care aştepta amabil, fără să dea sentimentul de nerăbdare.

— Emile Gautier, presupun?

Îl văzuse de două ori trecând pe motocicletă, dar nu-i zărise trăsăturile. Asemănarea cu administratorul castelului era însă frapantă.

Nu atât o asemănare de detaliu, cât una de rasă. Aceeaşi origine ţărănească: trăsături accentuate şi osatură solidă.

Aproape acelaşi grad de evoluţie, care se manifesta printr-un ten ceva mai îngrijit decât al cultivatorilor, printr-o privire inteligentă şi o siguranţă de om „instruit".

Dar Emile nu era încă un băiat de oraş. Părul, deşi pomădat, îi rămânea rebel, ridicându-se zbârlit în creştetul capului. Avea obrajii trandafirii, cu acel aspect bine spălat al filfizonilor de la ţară, duminică dimineaţa.

— Eu sunt.

Nu era tulburat. Maigret avea deja convingerea că era un angajat model, că se bucura de toată încrederea directorului său şi că urma să avanseze cu rapiditate.

Purta un costum negru, făcut de un croitor din regiune, dintr-un seij fără moarte. Tatăl său purta gulere false din celuloid. El purta gulere moi, dar cravata îi era totuşi prinsă pe un dispozitiv.

— Mă recunoaşteţi?

— Nu! Presupun că sunteţi poliţistul...

— Şi aş dori câteva informaţii despre situaţia contului Saint-Fiacre.

— E uşor! Eu mă ocup de acest cont, ca şi de altele.

Era amabil, bine crescut. Probabil că la şcoală fusese preferatul profesorilor.

— Dă-mi contul Saint-Fiacre! îi ceru el unei angajate care era aşezată în spatele lui.

Şi cercetă cu privirea o foaie mare şi galbenă.

— Doriţi o recapitulare, soldul sau informaţii generale ?

Măcar era precis!

— Informaţiile generale sunt bune ?

— Veniţi pe-aici, vă rog!... Să nu fim auziţi...

Şi merseră la capătul celălalt al încăperii, rămânând despărţiţi de tejgheaua de stejar.

— Probabil tata v-a spus că doamna contesă era foarte dezordonată... Mereu am fost obligat să blochez cecuri fără acoperire... Ea nu ştia. Semna cecuri fără să-i pese de starea contului. Iar când îi telefonam ca s-o informez, era cuprinsă de panică... Chiar şi azi-dimineaţă au fost prezentate trei cecuri barate şi am fost obligat să le returnez. Am ordin să nu plătesc nimic înainte de a...

— Ruina e totală ?

— Nu chiar... Trei ferme din cinci au fost vândute. Celelalte două sunt ipotecate, ca şi castelul... Contesa avea o casă la Paris, ceea îi asigura totuşi o mică rentă. Dar, când vira pal t ii zeci-cincizeci de mii de franci dintr-o dată în contul fiului ei, asta dezechilibra totul... Am făcut şi eu ce-am putut. Ceream să-mi fie prezentate cecurile de două-trei ori. Tata...

— A împrumutat-o cu bani, ştiu.

— E tot ce pot să vă spun. In acest moment, în cont mai sunt exact şapte sute şaptezeci şi cinci de franci... Trebuie să vă mai spun însă că impozitele financiare pe anul trecut nu sunt plătite şi că portărelul a făcut săptămâna trecută prima somaţie...

— Jean Metayer ştie toate astea?

— Sigur că da. Şi chiar ceva mai mult.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nimic!

— Nu consideraţi că e un om cu capul în nori ?

Dar Emile Gautier, discret, evită să răspundă.

— Asta e tot ce voiaţi să ştiţi?

— Mai au cont aici şi alţi locuitori din Saint-Fiacre ?

— Nu!

— Nimeni n-a venit astăzi să facă o operaţiune? Să încaseze un cec, de exemplu?

— Nimeni.

— Şi aţi stat tot timpul la ghişeu ?

— Tot timpul!

Nu era deloc tulburat. Era în continuare un angajat model, care răspundea aşa cum se cuvine unui personaj oficial.

—Doriţi să staţi de vorbă cu directorul? Deşi nu poate să vă spună mai multe decât mine...

* * *

Se aprindeau lămpile. Forfota de pe strada mare era aproape la fel ca aceea dintr-un oraş important şi, în faţa cafenelelor, staţionau şiruri lungi de maşini.

Trecea un cortegiu: două cămile şi un pui de elefant, care purtau reclamele unui circ instalat în Piaţa Victoriei.

Într-o băcănie, Maigret o zări pe mama roşcovanului, care îşi ţinea în continuare băiatul de mână şi cumpăra conserve.

Puţin mai departe, aproape că se lovi de Metayer şi avocatul lui, care mergeau cu un aer preocupat, discutând. Avocatul spunea:

— ... sunt obligaţi să-l blocheze...

Nu-l văzură pe comisar şi merseră mai departe spre Banca de Scont.

După-amiaza, într-un oraş unde întreaga activitate se concentrează pe o stradă lungă de cinci sute de metri, eşti forţat să te întâlneşti de zece ori cu aceiaşi oameni.

Maigret se duse la tipografia ziarului Journal de Moulins. Birourile aveau ferestrele spre strada : vitrine modeme, din beton, care etalau o mulţime de fotografii de presă şi ultimele ştiri scrise de mână cu creionul albastru pe benzi lungi de hârtie.

„Manciuria. Agenţia Havas anunţă că...”

Dar, ca să ajungi la tipografie, trebuia să intri pe o fundătură întunecoasă, unde te ghidai după vacarmul făcut de rotativă. într-un atelier mohorât, oameni în salopetă lucrau în faţa unor mese înalte din marmură. într-o mică încăpere cu geamuri, la celălalt capăt al atelierului, se aflau două linotipuri, cu ţăcănitul lor de mitralieră.

— Cu şeful de atelier, vă rog...

Trebuia pur şi simplu să strigi în gura mare, din cauza zgomotului infernal al maşinilor. Mirosul de cerneală te sufoca. Un bărbat mic de statură în halat albastru, care aranja rânduri de plumb într-o formă, duse mâna pâlnie la ureche.

— Sunteţi şeful de atelier?

— Paginatorul!

Maigret scoase din portofel textul care provocase moartea contesei de Saint-Fiacre. Bărbatul îşi potrivi pe nas ochelarii cu rame de oţel şi îşi aruncă privirea pe bilet, întrebându-se ce putea fi.

— A fost tipărit aici?

— Poftim?

Pe lângă ei treceau în fugă oameni cu teancuri de ziare.

— Vă întreb dacă a fost tipărit aici!

— Veniţi în curte!

În curte era mai bine. Era frig, dar cel puţin puteai vorbi aproape normal.

— Ce m-aţi întrebat ?

— Recunoaşteţi tipul caracterelor?

— E Cheltenham, corp 9.

— De aici?

— Aproape toate linotipurile sunt echipate cu Cheltenham.

— Mai sunt şi alte linotipuri la Moulins?

— La Moulins, nu... La Nevers, la Bourges, la Châteauroux, la Autun, la...

— Acest document n-are nimic special?

— A fost imprimat cu bătătoarea. Cineva a vrut să se creadă că e decupat dintr-un ziar, nu ? Mi s-a cerut odată să fac asta, pentru o farsă...

— A!

— Sunt cel puţin cincisprezece ani de-atunci. Pe când încă mai făceam ziarul cu mâna...

— Şi hârtia nu vă dă nici o indicaţie ?

— Aproape toate ziarele de provincie au acelaşi furnizor. E hârtie germană. Acum, mă scuzaţi... Trebuie să termin forma. Pentru ediţia de Nievre.

— Îl cunoaşteţi pe Jean Metayer?

Bărbatul dădu din umeri.

— Ce părere aveţi despre el ?

— Dacă ar fi după cum spune, ar cunoaşte meseria mai bine ca noi. E puţin ţicnit. I s-a dat voie să-şi facă de lucru în atelier pentru că patronul e prieten cu contesa...

— Ştie să folosească linotipul ?

— Hm! El aşa spune!

— Mă rog, ar fi în stare să compună acest anunţ?

— Poate în două ceasuri... Şi luând de zece ori de la capăt acelaşi rând.

— În ultimul timp, a lucrat cumva la linotip ?

— De unde să ştiu ? Vine, pleacă! Ne agasează pe toţi cu procedeele lui de copiere a clişeelor. Mă scuzaţi... Trenul nu aşteaptă. Şi forma mea a rămas neterminată.

Nu mai era cazul să insiste. Maigret vru să intre iar în atelier, dar se răzgândi când văzu agitaţia dinăuntru. Minutele acelor oameni erau numărate. Toţi alergau încoace şi încolo. Cei care cărau ziare se îmbrânceau repezindu-se spre ieşire.

Reuşi totuşi să tragă deoparte un ucenic, care îşi răsucea o ţigară.

— Ce se face cu rândurile de plumb după ce au fost folosite?

— Sunt retopite.

— Când?

— Din două în două zile. Maşina de turnat e acolo, în colţ. Atenţie, e caldă!

Maigret ieşi, puţin obosit, poate şi puţin descurajat. Se făcuse noapte de-a binelea. Pavajul era mai deschis la culoare ca de obicei, din cauza frigului. In faţa unui magazin de confecţii, un vânzător care tropăia de frig şi avea guturai se adresa trecătorilor:

— Un pardesiu de iarnă ?... Postavuri frumoase englezeşti, începând de la două sute de franci... Intraţi! Măcar să vedeţi...

Puţin mai departe, în faţă la Cafe de Paris, unde auzeai ciocnindu-se între ele bilele de biliard, Maigret zări maşina galbenă a contelui de Saint-Fiacre.

Intră, îl căută cu privirea şi, negăsindu-l, se aşeză pe o banchetă. Era o cafenea elegantă. Pe o estradă, trei muzicanţi îşi acordau instrumentele şi stabileau numerele de ordine ale melodiilor cu ajutorul a trei cartonaşe purtând fiecare câte o cifră.

Din cabina telefonică se auzea zgomot.

— O bere! comandă Maigret chelnerului.

— Blondă sau brună ?

Dar comisarul încerca să audă vocea din cabină. Nu reuşi. Maurice de Saint-Fiacre ieşi, iar casiera îl întrebă:

— Câte convorbiri ?

— Trei.

— Cu Parisul, nu? Trei ori opt, douăzeci şi patru

Contele îl zări pe Maigret şi se îndreptă foarte natural spre el, aşezându-se alături.

— Nu mi-aţi spus că veniţi la Moulins! V-aş fi luat cu maşina. E adevărat că nu-i acoperită şi că pe vremea asta...

— Aţi vorbit la telefon cu Mărie Vassiliev?

— Nu! Nu văd de ce v-aş ascunde adevărul. Chelner, şi mie o bere! Sau mai bine nu! Ceva cald... un grog... I-am telefonat unui anume domn Wolf. Poate că nu-l cunoaşteţi, dar alţii trebuie să-l

cunoască la Quai des Orfevres. Un cămătar, dacă vreţi... Am apelat uneori la el. Am încercat să...

Maigret îl privi curios.

— I-aţi cerut bani ?

— Cu orice dobândă! Dar a refuzat! Nu vă uitaţi aşa la mine! în după-masa asta am trecut pe la bancă...

— La ce oră ?

— Pe la trei. Tânărul pe care îl ştiţi şi avocatul lui tocmai ieşeau de-acolo...

— Voiaţi să scoateţi bani?

— Am încercat! Să nu credeţi cumva că vreau să vă inspir milă! Există oameni care, când e vorba de bani, se ruşinează. Eu nu... Ei bine, după ce am trimis la Paris cei patruzeci de mii de franci şi am plătit trenul cu care a plecat Mărie Vassiliev, mi-au mai rămas în buzunar aproape trei sute de franci! Am venit aici nepregătit. Am doar costumul de pe mine... La Paris, datorez câteva mii de franci patroanei imobilului unde locuiesc, care nu-mi va da voie să-mi iau lucrurile...

Vorbea uitându-se la bilele care se rostogoleau pe pluşul verde al mesei de biliard. Jucătorii erau nişte tinerei din oraş, care aruncau din când în când priviri invidioase spre ţinuta elegantă a contelui.

— Asta-i tot! Aş fi vrut măcar să fiu în doliu pentru înmormântare. Nu există croitor în zonă care să mă aştepte cu plata două zile... La bancă, mi s-a spus că mama are contul blocat şi că, în plus, creditul se ridică la şapte sute şi ceva de franci... Şi ştiţi cine mi-a dat acest răspuns plăcut?

— Fiul administratorului!

— Exact!

Luă o gură de grog fierbinte şi tăcu, privind mai departe biliardul. Orchestra începu un vals vienez, ritmat în mod ciudat de zgomotul bilelor.

Era cald. Atmosfera din cafenea era mohorâtă, în pofida lămpilor electrice. Era vechea cafenea (i<; provincie, cu o singură concesie făcută

modernismului - un afiş care anunţa: cocteiluri 6 franci.

Maigret fuma alene. Se uita şi el la biliardul luminat puternic de abajururi din carton verde. Din când în când, uşa se deschidea şi, după câteva secunde, erai surprins de valul de aer rece

— Să ne aşezăm în capăt...

Era vocea avocatului din Bourges. Trecu pe lângă masa celor doi, urmat de Jean Metayer, care purta mănuşi de lină albă.

Numai că amândoi priveau drept în faţă. Ii văzură pe ceilalţi doar după ce se aşezară.

Cele două mese erau aproape faţă în faţă. Metayer roşi uşor şi comandă cu o voce lipsită de fermitate:

— O ciocolată!

Iar contele glumi cu glas scăzut:

— Scumpetea de el!

0 femeie luă loc la distanţă egală de cele două mese, îi adresă chelnerului un zâmbet colegial şi murmură:

— Ca de obicei!

I se aduse un lichior. Se pudră şi îşi rujă buzele. Şi, bătând din pleoape, nu ştia dacă să-şi îndrepte privirea spre o masă sau spre cealaltă.

Să-l atace pe Maigret, solid şi „confortabil"? Sau pe avocat, mai elegant, care o privea deja, schiţând un zâmbet?

— Asta e! Voi merge în fruntea cortegiului funerar îmbrăcat în gri! murmură contele de Saint-Fiacre. Doar n-o să împrumut un costum negru de la majordom! Nici n-o să îmbrac o redingotă de-a răposatului meu tată!

În afară de avocat, interesat de femeie, toată lumea privea la masa de biliard cea mai apropiată.

Erau trei. Două erau ocupate. Sfârşitul unei melodii stârnea strigăte de „bravo". După care se auzea iar zgomotul paharelor şi farfuriilor.

— Trei porto!

Uşa se deschidea şi se închidea. Frigul intra, îmblânzit treptat de căldura din jur.

Lămpile celui de-al treilea biliard se aprinseră : casiera răsucise comutatorul electric din spatele ei.

— Treizeci de puncte! spuse o voce.

Şi, către chelner:

— Un sfert de Vichy... Nu! Vittel cu sirop de căpşuni...

Era Emile Gautier, care dădea atent cu cretă capătul tacului. Apoi puse marcatorul la zero. Partenerul său era subdirectorul băncii, mai în vârstă cu zece ani, cu mustăţi negre ascuţite.

Abia la a treia lovitură - ratată - îl zări pe Maigret. Salută, puţin jenat. Apoi deveni atât de absorbit de joc, încât nu mai avu timp să se mai uite la cineva.

— Evident, dacă nu vă sperie frigul, aveţi un loc în maşina mea, spuse Maurice de Saint-Fiacre. îmi daţi voie să vă ofer ceva de băut? Să ştiţi că încă n-am ajuns să mă împiedic de un păhărel!...

— Chelner! strigă Jean Metayer. Cere pentru mine numărul 17 la Bourges!

Era numărul tatălui său. Puţin mai târziu, se închidea în cabina telefonică.

Maigret fuma în continuare. Comandase a doua bere. Iar femeia, poate pentru că era cel mai corpolent, îl alesese până la urmă pe el. De fiecare dată când întorcea capul spre ea, îi zâmbea comisarului ca şi cum ar fi fost cunoştinţe vechi.

Nici prin minte nu-i trecea că el se gândea la bătrână, cum spunea fiul ei, întinsă pe pat la primul etaj al castelului, prin faţa căreia treceau ţăranii dându-şi coate.

Dar nu o vedea în felul acesta. Şi-o imagina într-o perioadă când încă nu existau automobile în faţă la Cafe de Paris şi nimeni nu bea cocteiluri.

În parcul castelului, înaltă şi zveltă, rasată ca o eroină de roman popular, lângă căruţul împins de dădacă...

Maigret era pe atunci doar un puşti, al cărui păr, ca al lui Emile Gautier şi al roşcovanului, se încăpăţâna să stea zbârlit în creştetul capului.

Oare nu era gelos pe conte, în dimineaţa în care cuplul plecase la Aix-les-Bains, într-un automobil - unul dintre primele din ţinut - plin de blănuri şi parfumat? Faţa nu i se putea vedea sub voaletă. Contele avea ochelari cu lentile groase. Totul semăna cu o răpire eroică. Iar dădaca ţinea copilaşul de mână, mişcând-o în semn de rămas bun...

Acum, bătrână era stropită cu apă sfinţită şi dormitorul mirosea a lumânări.

Emile Gautier se agita în jurul biliardului, juca la fantezie şi număra cu glas scăzut, pe un ton îngâmfat:

— Şapte...

Ţinti din nou şi câştigă.

— Formidabil! zise cu o voce acră şeful său, cel cu mustăţile ascuţite.

Doi bărbaţi se observau unul pe altul pe deasupra mesei de biliard: Jean Metayer, căruia avocatul cel surâzător îi vorbea tot timpul, şi contele de Saint-Fiacre, care îl opri pe chelner cu un gest moleşit.

— Mai adu-mi un grog!

Maigret se gândea acum la un fluier de cercetaş. Un fluier frumos cu două sunete, din bronz, aşa cum el nu avusese niciodată.

Capitolul 8

Invitaţia la cină

— Încă o convorbire telefonică! spuse Maigret, oftând, când îl văzu pe Metayer ridicându-se iar.

Îl urmări cu privirea şi constată că nu intra nici în cabină, nici la toaletă. Pe de altă parte, avocatul grăsuţ stătea pe marginea banchetei, de parcă ar fi vrut să se ridice. Se uita la contele de Saint-Fiacre. Ba chiar ai fi zis că voia să schiţeze un zâmbet.

Oare prezenţa comisarului era inoportună? În orice caz, scena îi amintea lui Maigret unele poveşti din tinereţe : trei sau patru amici într-un local asemănător; două femei la celălalt capăt al sălii; discuţii, ezitări, chelnerul rugat să le ducă un bilet...

Avocatul era în aceeaşi stare de agitaţie. Femeia aşezată la două mese de Maigret se înşelă, crezând că ea era cea vizată. Zâmbi, deschise poşeta şi se pudră puţin.

— Mă întorc imediat! îi spuse comisarul tânărului conte.

Traversă sala în direcţia urmată de Metayer şi văzu o uşă pe care nu o remarcase. O deschise şi descoperi un culoar lat cu covor roşu. La celălalt capăt, o tejghea cu un registru mare, o centrală telefonică, o recepţioneră. Metayer tocmai termina ceva de discutat cu femeia de la recepţie şi plecă exact în momentul când Maigret se apropia de el.

— Aţi spus prima stradă la stânga? Mulţumesc, domnişoară!

Nu se ascundea de comisar. Nu părea enervat de prezenţa lui. Dimpotrivă! Iar privirea lui era aproape veselă.

— Nu ştiam că aici e şi hotel, îi spuse Maigret fetei.

— V-aţi cazat în altă parte ? N-aţi făcut bine. Aici e cel mai bun hotel din Moulins.

— Nu l-aţi avut client pe contele de Saint-Fiacre ?

Fata vru să râdă, apoi deveni imediat serioasă.

— Ce-a făcut? întrebă ea, cu oarecare îngrijorare. E a doua oară în cinci minute când...

— Unde l-aţi trimis pe cel dinaintea mea?

— Voia să ştie dacă domnul conte de Saint-Fiacre a ieşit din hotel în cursul nopţii de sâmbătă spre duminică. Deocamdată nu pot să răspund, pentru că paznicul de noapte n-a sosit încă. Atunci, domnul a întrebat dacă avem un garaj şi s-a dus acolo.

La naiba! Maigret trebuia să se ţină după Metayer!

— Şi garajul e pe prima stradă la stânga! spuse el, puţin înciudat.

— Exact! E deschis toată noaptea.

Jean Metayer se mişcase repede, pentru că, atunci când Maigret intră pe strada cu pricina, el tocmai ieşea fluierând uşor. Paznicul mânca într-un colţ.

— Aceeaşi întrebare ca a domnului care tocmai a plecat... Maşina galbenă... A venit cineva s-o ia în cursul nopţii de sâmbătă spre duminică?

Pe masă se afla o bancnotă de zece franci. Maigret puse şi el una alături.

— Da, pe la miezul nopţii!

— Şi când a fost adusă înapoi ?

— Cam pe la trei dimineaţa...

— Era murdară?

— Aşa şi aşa. După cum vedeţi, nu plouă...

— Erau doi, nu? Un bărbat şi o femeie...

— Nu! Doar un bărbat.

— Mic de statură şi slab?

— Ba nu! Foarte înalt si zdravăn.

Contele de Saint-Fiacre, evident!

Când se întoarse la cafenea, orchestra cânta din nou, iar Maigret remarcă imediat că mi mai era nimeni la masa unde stătuseră Metayer şi însoţitorul său.

Dar, în clipa următoare, îl găsi pe avocat aşezat chiar pe locul lui, alături de contele de Saint-Fiacre.

Când îl văzu pe comisar, bărbatul se ridică de pe banchetă.

— Scuzaţi-mă... Nu, nu! Vă las locul. Vă rog!

Dar nu plecă. Se aşeză pe scaunul din faţă.

Era foarte expansiv, cu pometii uşor îmbujoraţi, ca atunci când te grăbeşti să sfârşeşti un demers delicat. Privirea lui părea că îl caută pe Jean Metayer, care nu se vedea nicăieri.

— Veţi înţelege de îndată, domnule comisar. Nu mi-aş fi permis să vin la castel. E ceva normal. Dar dacă întâmplarea a vrut să ne întâlnim pe teren neutru, dacă pot să mă exprim astfel...

Se străduia să zâmbească. După fiecare frază, părea că îşi salută interlocutorii, că le mulţumeşte pentru încuviinţarea lor.

— Într-o situaţie atât de dificilă ca aceasta, este inutil, după cum îi spuneam şi clientului meu, să complicăm şi mai mult lucrurile printr-o susceptibilitate exagerată... Domnul Jean Metayer a înţeles asta foarte bine... Şi, când aţi sosit, domnule comisar, tocmai îi spuneam contelui de Saint-Fiacre că nu dorim decât să ne înţelegem...

Comisarul mormăi:

— Zău?

Şi în sinea lui: „Să ştii, nenişorule, că te poţi considera norocos dacă în cinci minute nu primeşti una peste bot de la domnul căruia îi vorbeşti cu o voce atât de suavă..."

Jucătorii de biliard continuau să se agite în jurul meselor tapisate cu material verde. Femeia se ridică, îşi lăsă poşeta pe masă şi se îndreptă spre celălalt capăt al sălii.

„Alta care a luat plasă! I s-a aprins un beculeţ: oare Metayer n-a ieşit afară ca să-i poată vorbi fără martori? Aşa că pleacă în căutarea lui..."

Maigret nu se înşelase. Cu mâna în şold, femeia se plimba de colo-colo, în căutarea tânărului!

Avocatul turuia întruna.

— E vorba de interese foarte complexe şi suntem dispuşi, în ceea ce ne priveşte...

— Să ce ? i-o tăie scurt Maurice de Saint-Fiacre.

— Păi... să...

Luă din greşeală paharul lui Maigret şi bău din el, ca să facă ceva.

— Ştiu că locul s-ar putea să fie prost ales. La fel şi momentul... Dar gândiţi-vă că noi cunoaştem mai bine ca oricine situaţia financiară a...

— A mamei mele ! Şi ?

— Clientul meu, dintr-o delicateţe care îl onorează, a preferat să se mute la han...

Pârlitul de avocat! Acum, când Maurice de Saint-Fiacre îl privea în ochi, cuvintele abia îi ieşeau din gură.

— Mă înţelegeţi, nu-i aşa, domnule comisar? Ştim că există un testament la notar... Fiţi liniştiţi ! Drepturile domnului conte sunt respectate. Dar Jean Metayer a moştenit şi el ceva... Situaţia financiară e proastă. Clientul meu o cunoaşte cel mai bine...

Maigret îl admira pe Saint-Fiacre, care reuşea să fie de un calm aproape angelic. Ba chiar schiţa un zâmbet.

— Da! A fost un secretar model! spuse el fără ironie.

— Nu uitaţi că e un băiat de familie foarte bună, care a primit o educaţie solidă. Îi cunosc părinţii. Tatăl său...

— Să revenim la avere!

Era prea frumos. Avocatului aproape că nu-i venea să-şi creadă urechilor.

— Permiteţi să ofer un rând? Chelner! Acelaşi lucru, domnilor ? Mie adu-mi un Raphael cu lămâie.

Femeia se întorcea la masă cu un aer posac, pentru că nu găsise nimic şi hotărâse acum să-şi încerce norocul cu jucătorii de biliard.

— După cum spuneam, clientul meu e gata să vă ajute... Există unele persoane de care se fereşte. Are să vă spună chiar el că unii oameni fără prea multe scrupule au făcut operaţiuni destul de suspecte... In sfirşit...

Era partea cea mai grea! Totuşi, avocatul înghiţi în sec şi continuă:

— Aţi găsit casa de bani a castelului goală. Dar este indispensabil ca doamna mama dumneavoastră...

— Doamna mama dumneavoastră! repetă Maigret cu admiraţie.

— Doamna mama dumneavoastră..., continuă avocatul fără să clipească. Ce spuneam?... Da! Funeraliile trebuie să fie demne de familia Saint-Fiacre. Până când treburile se vor aranja cât mai bine în interesul fiecăruia, clientul meu se va strădui...

— Adică va oferi cu împrumut fondurile necesare înmormântării... Nu?

Maigret nu îndrăznea să se uite la conte. Îl privea fix pe Emile Gautier, care dădea o nouă serie de lovituri magistrale, şi aştepta, crispat, vacarmul care avea să izbucnească la masa lor.

Dar nu! Maurice de Saint-Fiacre se ridică şi se adresă celui care tocmai intrase.

— Luaţi loc la masa noastră, domnule.

Era Metayer. Tocmai atunci intrase, iar avo catul probabil că îi explicase prin semne că totul mergea bine.

— Un Raphael cu lămâie ? Chelner!

În sală răsunară aplauze, pentru că melodia se sfârşise. Acum era mai jenant, pentru că vocile răsunau mai tare. Tăcerea era întreruptă doar de ciocnirea bilelor.

— I-am spus domnului conte, care a înţeles foarte bine...

— Pentru cine e aperitivul?

— Aţi venit de la Saint-Fiacre cu taxiul, domnilor? în acest caz, pot să vă duc înapoi cu maşina mea. O să ne înghesuim puţin, pentru că trebuie să-l duc şi pe domnul comisar... Chelner, plata! Ba nu! Vă rog... Am făcut eu cinste...

Dar avocatul se ridicase şi îndesa o bancnotă de o sută de franci în mâna chelnerului, care întrebă:

— Pentru tot?

— Sigur! Sigur!

Iar contele rosti, zâmbind cât se poate de politicos :

— Sunteţi prea gentil.

Emile Gautier, care îi privea cum pleacă împreună şi cum se întrec în amabilităţi la ieşire, uită că avea de jucat.

* * *

Avocatul stătea în faţă, alături de conte, care conducea. În spate, Maigret abia dacă îi lăsa un locşor şi lui Jean Metayer. Era frig. Farurile nu erau destul de puternice. Maşina nu avea tobă de eşapament şi făcea mult zgomot, ceea ce îi împiedica să vorbească.

Oare Maurice de Saint-Fiacre obişnuia să conducă maşina cu o asemenea viteză? Să fi fost o mică răzbunare? Oricum, străbătură cei douăzeci şi cinci de kilometri dintre Moulins şi castel în mai puţin de un sfert de oră, luând virajele brusc, gonind prin întuneric, evitând la un moment dat în ultima clipă o şaretă care mergea pe mijlocul drumului şi care îl obligă pe conte să urce pe taluz.

Feţele le erau biciuite de vânt. Maigret îşi strângea cu amândouă mâinile gulerul pardesiului. Maşina traversă satul fără să reducă viteza. Abia dacă ghiciră lumina hanului, apoi clopotniţa ascuţită a bisericii.

Urmă o oprire bruscă şi călătorii se pomeniră aruncaţi unul peste altul. Ajunseseră la peron. Servitorii puteau fi văzuţi cum mâncau în bucătăria de la subsol. Cineva râdea în hohote.

— Vă rog să-mi permiteţi, domnilor, să vă invit la cină...

Metayer şi avocatul se priviră, ezitând. Contele îi împinse înăuntru, bătându-i prieteneşte pe umăr.

— Vă rog... E rândul meu, nu?...

Şi, în hol:

— Din păcate, nu va fi o cină foarte veselă...

Maigret ar fi vrut să-i spună câteva cuvinte între patru ochi, dar contele nu-i lăsă timp şi deschise uşa fumoarului.

— Vă rog să mă scuzaţi câteva clipe, timp în care vă invit să luaţi un aperitiv! Trebuie să dau câteva ordine... Ştii unde sunt sticlele, domnule Metayer? A mai rămas ceva ce se poate bea?

Apăsă pe butonul unei sonerii electrice. Majordomul sosi într-un târziu cu gura plină şi şervetul în mână.

Maurice de Saint-Fiacre i-l smulse cu un gest scurt.

— Mi-l chemi aici pe administrator. Apoi suni la casa parohială şi la doctor.

Şi, către ceilalţi:

— Mă scuzaţi!

Telefonul se afla în hol. Acesta, ca şi restul castelului, era prost luminat. La Saint-Fiacre nu exista electricitate, castelul trebuia să-şi producă singur curentul electric şi motorul era prea slab. Becurile, în loc să dea o lumină albă, aveau filamentul doar înroşit, ca în unele tramvaie atunci când se opresc.

Peste tot erau zone de umbră, unde abia dacii distingeai obiectele.

— Alo!... Da, ţin neapărat... Mulţumesc, doctore.

Avocatul şi Metayer erau neliniştiţi. Dar încă ii u îndrăzneau să-şi mărturisească îngrijorarea. Jean Metayer rupse tăcerea, întrebându-l pe comisar:

— Ce să vă ofer ? Nu cred că a mai rămas porto... în schimb, sunt tării...

Toate încăperile de la parter se înşirau una după alta, despărţite de uşi larg deschise. Mai întâi sufrageria. Apoi salonul şi fumoarul, unde se aflau cei trei bărbaţi. În sfârşit, biblioteca, unde tânărul se duse după băutură.

— Alo... Da... Sigur?... Ne vedem mai îndată...

Contele termină de telefonat, străbătu tot

culoarul şi urcă la etaj, unde paşii lui se opriră în dreptul camerei în care se afla moarta.

În hol se auziră alţi paşi, mai grei. Cineva bătu la uşă şi intră. Era administratorul.

— M-aţi chemat?

Băgă însă de seamă că tânărul conte nu era acolo, se uită uluit la cele trei persoane aflate în fumoar, se trase înapoi şi se opri să-i ceară lămuriri majordomului care tocmai sosea.

— Sifon ? întrebă Jean Metayer.

Iar avocatul, plin de bunăvoinţă, tuşi uşor .şi spuse:

— Amândoi avem nişte profesiuni ciudate, domnule comisar. Sunteţi de mult timp în poliţie ? Eu m-am înscris în barou de aproape cincisprezece ani. Şi vreau să vă spun că am luat parte la evenimentele cele mai tulburătoare care se pot imagina... Sănătate! Noroc, domnule Metayer! îmi pare bine pentru dumneata de întorsătura pe care au luat-o...

Vocea contelui răsună pe coridor:

— Ei bine, vei găsi! Telefonează-i fiului dumitale, care joacă biliard la Cafe de Paris, la Moulins. Va aduce tot ce trebuie.

Uşa se deschise şi contele intră.

— Băutură aveţi? Nu mai sunt ţigări de foi aici?

Se uită la Metayer cu o privire întrebătoare.

— Doar ţigări obişnuite... Nu fumez decât...

Tânărul nu-şi sfârşi fraza şi întoarse capul, jenat.

— O să vă aduc...

— Domnilor, vă rog să scuzaţi cina foarte modestă. Suntem departe de oraş şi...

— Ei, hai! Lăsaţi! interveni avocatul, asupra căruia alcoolul începea să-şi facă efectul. Sunt convins că va fi foarte bine. E portretul cuiva din familie ?

Arăta spre tabloul de pe peretele salonului, care reprezenta un bărbat într-o redingotă rigidă, la gât cu un guler scrobit.

— E tatăl meu.

— Da! îi semănaţi.

Servitorul îl aduse pe doctorul Bouchardon, care privi în jur cu circumspecţie, ca şi cum ar fi presimţit o dramă. Dar Maurice de Saint-Fiacre îl întâmpină vesel.

— Intră, doctore! Presupun că-l cunoşti pe Jean Metayer... Avocatul său.. Un om fermecător, ai să vezi... Iar pe domnul comisar...

Cei doi bărbaţi dădură mâna şi, după câteva clipe, doctorul mormăia la urechea lui Maigret:

— Ce-aţi pus la cale aici ?

— Nu eu... El!

Avocatul, ca să aibă o ocupaţie, se ducea mereu la măsuţa unde îşi avea paharul, fără să-şi dea seama că bea mai mult decât ar fi trebuit.

— Ce minune, acest castel vechi! Şi ce cadru potrivit pentru un film! Asta îi şi spuneam deunăzi procurorului din Bourges, căruia nu-i plac deloc filmele... Dacă se filmează în decoruri care...

Era în vervă, încerca mereu să capteze interesul cuiva.

Contele se apropiase de Metayer şi se purta faţă de el cu o amabilitate neliniştitoare.

— Lucrul cel mai trist, aici, sunt serile lungi de iarnă, nu-i aşa?... Pe vremea mea, îmi amintesc că tata avea obiceiul să-i invite şi el la cină pe doctor şi pe preot. Nu erau tot cei de azi... doctorul era şi atunci un necredincios, iar discuţiile ajungeau inevitabil la subiecte filozofice. Ce spuneam eu!?...

Preotul, cu cearcăne la ochi, cu o atitudine reţinută, se oprise în prag, fără să ştie ce să spună.

— Îmi cer scuze pentru întârziere, dar...

Prin uşile deschise, puteau fi văzuţi doi servitori pregătind masa în sufragerie.

— Serveşte-l cu ceva şi pe părintele...

Contele i se adresase lui Metayer. Maigret

observă că Maurice de Saint-Fiacre evita să bea. Avocatul însă avea să fie curând ameţit de tot.

Tocmai îi explica doctorului, care se uita năucit la comisar:

— Pur şi simplu, puţină diplomaţie ! Sau, dacă preferaţi, cunoaşterea sufletului omenesc. Au aproape aceeaşi vârstă, amândoi sunt de familie bună... Spuneţi-mi, de ce s-ar fi uitat unul la altul cu duşmănie ? N-au interese conexe ? Lucrul cel mai ciudat...

Râse. Bău o gură de alcool şi continuă:

— ... e că totul s-a petrecut din întâmplare, într-o cafenea. Uite că aceste simpatice cafenele de provincie, unde te simţi ca acasă, au ceva bun...

Afară se auzi zgomotul unui motor. Contele intră puţin mai târziu în sufragerie, unde se afla

administratorul, şi toţi putură să-i audă ultimele cuvinte:

— Da, amândoi!... Dacă vrei!... E un ordin !...

Apoi sună telefonul. Contele se întorsese în

mijlocul invitaţilor. Majordomul intră în fumoar.

— Ce-i?

— Antreprenorul de pompe funebre... întreabă la ce oră poate să aducă sicriul...

— Când doreşte.

— Bine, domnule conte!

Apoi, stăpânul casei se adresă invitaţilor:

— Vă poftesc la masă! Am cerut să aducă din pivniţă ultimele sticle de vin bun. După dumneavoastră, părinte... Cam ducem lipsă de doamne, dar...

Maigret vru să-l reţină puţin trăgându-l de mânecă. Dar celălalt îl privi în ochi cu o umbră de agasare, îşi trase mâna brusc şi intră în sufragerie.

— L-am invitat pe domnul Gautier, administratorul nostru, ca şi pe fiul său, care e un băiat de viitor, să ni se alăture la masă...

Maigret se uită la părul funcţionarului şi, în pofida îngrijorării, nu se putu abţine să nu zâmbească. Tânărul avea părul umed. Înainte de a veni la castel, îşi potrivise cărarea, se spălase pe faţă şi pe mâini şi îşi schimbase cravata

— La masă, domnilor!

Şi comisarul avu convingerea că tânărul Saint-Fiacre îşi înăbuşă un suspin. Dar nimeni nu observă nimic, pentru că doctorul deturnase fără să vrea atenţia celorlalţi, apucând o sticlă prăfuită şi murmurând:

— Încă mai aveţi Hospice de Beaune 1896? Credeam că ultimele sticle au fost achiziţionate de restaurantul Larue şi că...

Restul se pierdu în zgomotul făcut de mişcarea scaunelor. Preotul, cu mâinile împreunate pe faţa de masă, cu capul plecat, murmura rugăciunea.

Maigret observă felul insistent în care îl privea contele de Saint-Fiacre.

Capitolul 9

Sub semnul lui Walter Scott

Dintre toate încăperile castelului, sufrageria îşi pierduse cel mai puţin caracterul, datorită lambriurilor sculptate ce acopereau pereţii până în tavan. In plus, era mai mult înaltă decât largă, ceea ce o făcea nu doar solemnă, ci şi lugubră, pentru că aveai impresia că mănânci într-un puţ.

Pe fiecare panou se aflau două lămpi electrice, becuri din acelea lunguieţe care imită luminările, inclusiv prelingerea de ceară topită.

În mijlocul mesei trona un sfeşnic adevărat cu şapte braţe, în care erau înfipte şapte luminări adevărate.

Contele de Saint-Fiacre şi Maigret stăteau faţă în faţă, dar nu se puteau vedea decât dacă îşi îndreptau spatele şi priveau pe deasupra flăcărilor.

La dreapta contelui stătea preotul; la stânga, doctorul Bouchardon. Hazardul îl aşezase pe Jean Metayer la un capăt de masă şi pe avocat la celălalt capăt. Iar de o parte şi de alta a comisarului stăteau administratorul şi Emile Gautier.

Majordomul intra uneori în lumină ca să servească mesenii, dar cum se retrăgea doi metri, cum era înghiţit de umbră şi nu i se mai vedeau decât mâinile cu mănuşi albe.

— N-aţi zice că parcă am fi într-un roman de Walter Scott? întrebă contele, cu o voce indiferentă.

Maigret ciuli urechea, pentru că percepuse o intenţie, ghicind că urma să înceapă ceva.

Erau abia la gustări. Pe masă se aflau, amestecate, vreo douăzeci de sticle de vin alb şi roşu, iar fiecare se servea după dorinţă.

— Un singur detaliu nu se potriveşte..., continuă Maurice de Saint-Fiacre. într-un roman de Walter Scott, biata bătrână de sus s-ar fi pornit dintr-o dată să ţipe...

Preţ de câteva secunde, toţi se opriră din mestecat şi simţiră parcă un curent de aer rece.

— Auzi, Gautier, a fost lăsată singură?

Administratorul înghiţi în grabă şi bâigui:

— Ea... Da... Nu e nimeni în camera doamnei contese...

— Probabil că e destul de trist!

În acel moment, un picior atinse cu insistenţă piciorul lui Maigret, dar comisarul nu avea cum să ghicească cine îi făcea semn. Masa era rotundă. Oricare putea să-i atingă piciorul. Şi incertitudinea lui Maigret era departe de a se risipi, pentru că, în cursul serii, semnele pe sub masă aveau să continue într-o cadenţă din ce în ce mai rapid.

— A primit multă lume astăzi?

Te simţeai jenat auzindu-l cum vorbea despre mama lui ca despre o persoană în viaţă, şi comisarul constată că Jean Metayer era atât de

afectat, încât se oprise din mâncat şi se uita în gol, din ce în ce mai încercănat.

— Aproape pe toţi fermierii de la noi! răspunse administratorul cu o voce gravă.

Când majordomul zărea o mână întinsă spre o sticlă, se apropia fără zgomot. Vedeai cum îi apare braţul negru terminat cu o mănuşă albă. Lichidul curgea. Şi totul se făcea atât de discret, cu atâta îndemânare, încât avocatul, mai cherchelit decât ceilalţi, repetă de trei-patru ori experienţa, fascinat.

Urmărea cu admiraţie acel braţ care nici măcar nu-i atingea umărul. în cele din urmă, nu mai putu rezista.

— Impresionant! Domnule majordom, eşti un as şi, dacă mi-aş putea permite un castel, te-aş lua în serviciul meu...

— Eh, castelul va fi curând de vânzare pe Mitru o sumă modestă...

De data aceasta, Maigret se încruntă, privindu-l pe conte care vorbea cu o voce neobişnuit de indiferentă, dar şi puţin bizară. Aceste replici aveau totuşi ceva scrâşnit. Îi cedau nervii? Sau era numai un mod sinistru de a glumi?

— Pui cu trufe ! anunţă el, pe când majordomul aducea felurile la masă.

Apoi, imediat, cu aceeaşi voce nepăsătoare:

— Asasinul va mânca pui cu trufe, ca şi ceilalţi !

Braţul majordomului se strecura printre meseni. Vocea administratorului rosti cu o tristeţe comică:

— O, domnule conte!...

— Ba da! Ce-i atât de extraordinar ? Asasinul se află aici, nu încape nici o îndoială! Dar asta nu trebuie să vă taie pofta de mâncare, părinte! Cadavrul se află şi el în casă, şi asta nu ne împiedică să mâncăm... Albert, puţin vin pentru părinte!

Piciorul atinse din nou uşor glezna lui Maigret, care lăsă să-î scape şervetul, se aplecă sub masă,

dar prea târziu. Când se ridică, tânărul conte continuă, fără să se oprească din mâncat:

—Vorbeam adineauri de Walter Scott, din cauza atmosferei care domneşte în această încăpere, dar mai ales din pricina asasinului. în fond, e un priveghi, nu?... Înmormântarea are loc mâine dimineaţă şi, probabil, nu ne vom mai despărţi până atunci... Domnul Metayer are totuşi meritul de a fi umplut pivniţa de băuturi cu un whisky excelent!

Maigret încerca să-şi aducă aminte cât băuse contele de Saint-Fiacre. în orice caz, mai puţin decât avocatul, care exclamă:

— Excelent! Foarte adevărat! Dar clientul meu e nepot de podgorean şi...

— Ziceam... ce ziceam? A, da! Albert, umple paharul părintelui... Spuneam că, de vreme ce asasinul se află aici, ceilalţi par a fi nişte juraţi. Şi de aceea reuniunea noastră pare desprinsă dintr-un roman de Walter Scott... Trebuie să remarcaţi însă că, în realitate, asasinul nu riscă nimic. Nu-i aşa, domnule comisar?... Nu-i o crimă să strecori o foaie de hârtie într-o carte de rugăciuni. .. Apropo, doctore... Când a avut mama ultima criză ?

Doctorul îşi şterse buzele şi se uită în jur cu un aer posac:

— Acum trei luni, când aţi telegrafiat de la Berlin că zăceaţi bolnav într-o cameră de hotel şi că...

— Ceream gologani, aşa!

— Am anunţat în acel moment că următoarea emoţie violentă îi va fî fatală.

— Astfel încât... Ia să vedem... Cine ştia? Jiian Metayer, bineînţeles... Eu, evident!... Taica Gautier, care aproape că face parte din familie... în sfârşit, dumneata şi părintele...

Bău pe nerăsuflate paharul de vin, apoi se strâmbă şi zise:

— Vreau să spun că, în mod logic, aproape toţi putem fi consideraţi posibili vinovaţi... Dacă

vă amuză...

Ai fi zis că alegea înadins cuvintele cele mai şocante.

— ... dacă vă amuză, vom examina cazul fiecăruia în parte. Să începem cu părintele. Avea vreun interes s-o omoare pe mama ? Veţi vedea că răspunsul nu-i chiar atât de simplu pe cât pare. Las deoparte problema banilor...

Preotul, indignat, făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să se ridice.

— Părintele nu avea nimic de câştigat... e un mistic, un apostol, aproape un sfânt. Dar are o enoriaşă ciudată, a cărei comportare stârneşte scandal. Când dă fuga la biserică precum cel mai fervent dintre credincioşi, când întronează păcatul la Saint-Fiacre... Ba da! Nu face mutra asta, Metayer! Să spunem lucrurilor pe nume. Facem, dacă vreţi, psihologie superioară... Părintele e însufleţit de o credinţă atât de arzătoare, încât aceasta ar putea să-l împingă la unele acte violente... Amintiţi-vă de vremea când păcătoşii erau arşi ca să fie purificaţi... Mama e la slujbă în biserică. S-a împărtăşit... S-a purificat... Dar, foarte curând, va cădea iar în păcat şi va stârni din nou scandal. Dacă moare acolo, pe scaunul ci din biserică, purificată...

— Dar..., începu preotul, care avea lacrimi mari în ochi şi se ţinea de masă ca să rămână calm.

— Vă rog, părinte... facem psihologie. Vreau să vă dovedesc că persoanele cele mai austere pot, să fie bănuite de cele mai mari atrocităţi... Dacă trecem acum la doctor, sunt mai încurcat. Nu-i un sfânt. Şi ceea ce-l salvează e faptul că nici nu e un savant... Fiindcă un savant ar fi putut face figura cu bucata de hârtie în cartea de rugăciuni ca să experimenteze rezistenţa unei inimi bolnave...

Zgomotul furculiţelor aproape că încetase de tot. Iar privirile erau fixe, neliniştite, chiar rătăcite. Doar majordomul umplea paharele în tăcere, cu o regularitate de metronom.

— Sunteţi lugubri, domnilor! Oare nişte oameni inteligenţi, precum cei de faţă, nu pot să abordeze anumite subiecte ? Serveşte mai departe, Albert!... Aşadar, îl excludem pe doctor, neputând să-l considerăm savant sau cercetător. Mediocritatea lui l-a salvat...

Râse scurt şi se întoarse spre administrator.

— A venit rândul dumitale, Gautier! Caz mai complex... Privim lucrurile din aceeaşi perspectivă, nu? Atunci, văd două eventualităţi...întâi, eşti administratorul model, omul integru care îşi consacră viaţa stăpânilor şi castelului în preajma căruia s-a născut. Nu te-ai născut în preajma lui, dar n-are importanţă. în acest caz, treaba e cam încurcată... Familia de Saint-Fiacre are un singur moştenitor de parte bărbătească. Iar averea se duce, bucată cu bucată, pe sub nasul acestui moştenitor. Contesa se comportă ca o smintită.

Oare nu e timpul să salvezi ce-a mai rămas?... Frumos şi nobil ca într-un roman de Walter Scott, iar cazul dumitale seamănă atunci cu cel al părintelui... Dar există şi cazul contrar! Nu mai eşti administratorul model. Eşti o canalie care, de ani de zile, profiţi şi abuzezi de slăbiciunea stăpânilor. Fermele care trebuie vândute sunt cumpărate de tine pe sub mână. Ipotecile le răscumperi tot tu... Nu te supăra, Gautier! Preotul s-a supărat? Şi totuşi, încă n-am terminat... Aproape că eşti adevăratul proprietar al castelului...

— Domnule conte!

— Nu ştii să joci? Ţi-am spus că ne jucăm! Ne jucăm de-a comisarii, cum e vecinul dumitale... Se apropie momentul în care contesa va vinde totul, şi atunci se va băga de seamă că ai profitat de situaţie. Oare n-ar fi mai bine ca doamna contesă să moară frumuşel, ceea ce o va feri, în plus, de traiul în sărăcie?...

Se întoarse spre majordom, umbră în umbră, demon cu două mâini de un alb ca de cretă.

— Albert! Adu-mi revolverul tatălui meu!

Îşi turnă vin în pahar, turnă şi în cele ale vecinilor săi, apoi îi întinse sticla lui Maigret.

— Vreţi să serviţi mai departe? Uf! Aproape că am ajuns la jumătatea jocului... Dar să-l aşteptăm pe Albert. Domnule Metayer, nu beţi...

Se auzi un „mulţumesc" sugrumat.

— Nici dumneavoastră, maestre?

Avocatul răspunse cu gura plină, cu limba împleticită :

— Mulţumesc! Mulţumesc! Am tot ce-mi trebuie... Ştiţi că aţi fi un procuror nemaipomenit?

Numai el făcea haz, mâncând cu o poftă indecentă şi golind pahar după pahar, când vin roşu, când alb, fără să-şi dea măcar seama de diferenţă.

Clopotul cel mic al bisericii bătu de zece seara. Albert aduse un revolver mare, i-l întinse contelui şi acesta verifică dacă era încărcat.

— Perfect ! Îl aşez aici, în mijlocul mesei, care e rotundă. Remarcaţi, domnilor, că se află la distanţă egală de fiecare... Am examinat trei cazuri. Acum vom examina alte trei. Daţi-mi voie să fac întâi o predicţie! Ei bine, ca să rămânem în tradiţia şi în nota lui Walter Scott, vă anunţ că, mai înainte de a se face miezul nopţii, asasinul mamei mele va fi mort!

Maigret îi aruncă o privire pătrunzătoare peste masă şi văzu doi ochi foarte strălucitori, ca şi cum contele ar fi fost beat. În acelaşi moment, un picior îl atinse din nou.

— Acum, continuu... Dar mâncaţi-vă salata!... Trec la vecinul dumneavoastră din stânga, domnule comisar, adică la Emile Gautier. Un băiat serios, muncitor, care, cum se zice la decernarea premiilor, s-a ridicat prin propria valoare şi printr-un efort susţinut... A putut oare să ucidă?

O primă ipoteză: a lucrat pentru tatăl său, în înţelegere cu el... Merge în fiecare zi la Moulins. El cunoaşte cel mai bine situaţia financiară a

familiei. Ii este foarte uşor să ia legătura cu un tipograf sau cu un muncitor din tipografie... Să trecem peste asta! A doua ipoteză... Mă vei scuza, Metayer, că-ţi spun, dacă încă nu ştiai, că aveai un rival. Emile Gautier nu-i o frumuseţe. Totuşi, a ocupat înaintea ta locul pe care îl ocupai cu atâta tact... Sunt câţiva ani de-atunci. Să-şi fi făcut unele speranţe? Oare, de atunci încoace, s-a întâmplat să mai emoţioneze inima prea sensibilă a mamei mele ?... Adevărul este că a fost protejatul ei oficial şi că îi era permisă orice ambiţie. Dar ai venit tu... Şi i-ai luat locul... Moartea contesei însemna în acelaşi timp şi îndreptarea bănuielilor asupra ta...

Maigret nu mai asistase niciodată la o scenă atât de neplăcută. Totul i se părea odios, de-a dreptul un sacrilegiu! Maurice de Saint-Fiacre vorbea cu o exaltare de beţiv. Iar ceilalţi se întrebau dacă vor rezista până la capăt, dacă trebuiau să stea acolo şi să suporte scena sau să se ridice şi să plece.

— După cum vedeţi, plutim în plină poezie! Ar trebui să ştiţi că nici contesa, dacă ar putea să vorbească, n-ar fi în stare să ne dea cheia misterului. Doar asasinul îşi cunoaşte crima... Mănâncă, Emile Gautier! Nu te lăsa impresionat, ca tatăl tău, care pare să se simtă cam... Albert! Vezi dacă au mai rămas câteva sticle de vin!... Acum e rândul dumitale, tinere!

Şi se întoarse zâmbind spre Metayer, care se ridică de pe scaun ca împins de un arc.

— Domnule, avocatul meu...

— Stai jos, ce naiba! Şi nu ne face să credem că la vârstă ta nu ştii de glumă!

Maigret îl privi în timp ce rostea aceste cuvinte şi constată că fruntea contelui era plină de broboane de transpiraţie.

— Nu încercăm să ne facem mai buni decât suntem. Nu-i aşa ? Bine! Văd că ai început s:i pricepi. Ia un fruct! Ajută la digestie...

Era o căldură insuportabilă, şi Maigret se întrebă cine stinsese becurile, lăsând aprinse doar

lumânările de pe masă.

— Cazul tău e atât de simplu, încât devine lipsit de interes. Ai jucat un rol prea puţin amuzant, pe care nimeni nu poate accepta să-l joace multă vreme... în sfârşit, ai fost trecut în testament. Acest testament ar fi putut fi schimbat în orice moment. O moarte subită, şi gata! Erai liber! Culegeai roadele... sacrificiului tău. Şi, pe urmă, te puteai întoarce acasă să te căsătoreşti liniştit cu o fată de pe la tine.

— Pardon! interveni avocatul, într-un mod atât de comic, încât Maigret nu-şi putu reţine zâmbetul.

— Gura! Bea!

Maurice de Saint-Fiacre vorbea pe un ton ferm. Era beat, nu încăpea nici cea mai mică îndoială. Avea acea limbariţă proprie beţivilor, amestec de brutalitate şi fineţe, de uşurinţă în exprimare şi de cuvinte înghiţite.

— N-am mai rămas decât eu!

Îl strigă pe Albert.

— Auzi, amice, du-te sus! Cred că e foarte lugubru pentru mama să stea singură...

Maigret văzu privirea întrebătoare a servitorului îndreptându-se spre bătrânul Gautier, care clipi afirmativ.

— O clipă! Pune mai întâi sticlele pe masă. Şi cele de whisky... Presupun că nimeni nu mai ţine acum la protocol...

Se uită la ceas.

— Unsprezece şi zece... Am vorbit atât de mult, încât n-am auzit clopotele de la biserică, părinte.

Şi, văzând că majordomul împingea uşor revolverul, aşezând sticlele de whisky pe masă, contele interveni:

— Atenţie, Albert! Trebuie să rămână la distanţă egală de fiecare...

După ce majordomul închise uşa, Maurice de Saint-Fiacre exclamă:

— Gata! Am mai rămas doar eu! Nu-i o noutate pentru nimeni dacă spun că n-am făcut niciodată ceva bun. Poate doar când trăia tata... Dar, de vreme ce a murit pe când aveam doar şaptesprezece ani... Sunt lefter. Toţi o ştiu! Unele ziare vorbesc despre asta aproape pe faţă... Cecuri fără acoperire... O tapez pe mama de bani cât mai des posibil... Inventez boala de la Berlin ca să obţin câteva mii de franci... Episodul ăsta se apropie, într-un fel, de figura cu cartea de rugăciuni!... Dar ce se întâmplă? Banii care mi se cuvin sunt cheltuiţi de nişte mici ticăloşi ca Metayer. Scuze, amice... Facem în continuare psihologie transcendentă... Curând nu va mai rămâne nimic. Îi telefonez mamei în momentul în care un cec fără acoperire mă va duce direct la închisoare. …refuză să plătească. Lucru uşor de dovedit pe bază de mărturii... în fine, dacă situaţia continuă, peste câteva săptămâni nu va mai rămâne nimic din avutul meu. Două ipoteze, ca în cazul lui Emile Gautier. Prima...

Maigret nu mai fusese niciodată în cariera lui într-o împrejurare atât de penibilă. Şi, poate pentru prima oară, simţea foarte clar că nu e la înălţimea situaţiei. Evenimentele îl depăşeau. Uneori credea că înţelege, dar, în clipa următoare, o frază a contelui repunea totul în discuţie.

Şi mai era şi acel picior insistent care îi făcea semn pe sub masă!

— Hai să vorbim de altceva! îndrăzni să propună avocatul, beat-turtă.

— Domnilor..., începu preotul.

— Pardon! Trebuie să-mi acordaţi atenţie cel puţin până la miezul nopţii! Vorbeam de prima ipoteză... Perfect! M-aţi făcut să-mi pierd şirul ideilor...

Şi, ca şi cum asta l-ar fi ajutat să-l regăsească, îşi umplu un pahar cu whisky.

— Ştiu că mama e foarte sensibilă. Strecor hârtia în cartea ei de rugăciuni, ca s-o sperii şi, prin

asta, s-o înduioşez, cu ideea de a reveni a doua zi să-i cer banii necesari şi cu speranţa că va fi mai înţelegătoare... Dar mai există şi a doua ipoteză! De ce n-aş vrea şi eu s-o ucid? Banii familiei Saint-Fiacre n-au fost tocaţi complet! Ceva tot a mai rămas! Şi, în situaţia mea, aceşti bani, puţini, oricăţi ar fi, pot însemna salvarea!

Dar un asasin nu poate deveni moştenitor... Oare nu el va fi bănuit de crimă? I'II care îşi petrece o parte din timp într-o tipografie din Moulins ! El care, trăind la castel, poate când vrea şi cum vrea să strecoare hârtia în cartea de rugăciuni! Oare n-am sosit la Moulins sâmbătă după-amiază? Şi n-am aşteptat acolo, împreună cu amanta mea, rezultatul manevrei?

Se ridică în picioare cu paharul în mână.

— Sănătate, domnilor!... Sunteţi lugubri. îmi pare rău... Viaţa mamei mele, în anii din urmă, a fost şi ea lugubră. Nu-i aşa, părinte?... Ar fi drept ca în ultima ei noapte să aibă parte de puţină veselie.

Îl privi pe comisar drept în ochi.

— În sănătatea dumneavoastră, domnule Maigret!

De cine îşi bătea joc? De el? De toată lumea?

Maigret simţea că se află în faţa unei forţe împotriva căreia nu putea face nimic. Unii indivizi, într-un anumit moment al vieţii, au astfel o oră de plenitudine, când se ridică deasupra restului oamenilor şi se depăşesc chiar şi pe ei înşişi.

Aşa se întâmplă cu jucătorul care, la Monte; Carlo, câştigă mereu, indiferent cum joacă. Aşa se întâmplă cu parlamentarul din opoziţie, înainte necunoscut, care, prin discursul său, face să se clatine guvernul, îl răstoarnă şi se miră primul de ce-a făcut, pentru că el nu-şi dorea decât câteva rânduri în publicaţia oficială a statului.

Maurice de Saint-Fiacre trăia şi el acest ceas. Avea o forţă pe care nu o bănuise nici el, iar ceilalţi nu puteau decât să lase capul în jos.

Dar oare nu se comporta astfel din cauza beţiei ?

— Să revenim la ceea ce am discutat la început, domnilor, pentru că nu-i încă miezul nopţii. Am spus că asasinul mamei mele se află printre noi... Am dovedit că aş putea fi eu sau unul dintre ceilalţi de faţă, poate cu excepţia comisarului şi a doctorului! Totuşi, nu sunt sigur... Şi i-am anunţat moartea... îmi mai permiteţi o dată jocul ipotezelor? Ştie că legea nu-l poate pedepsi. Dar ştie şi că noi, câţiva, cel puţin şase persoane, îi cunoaştem crima... Avem iarăşi în faţă câteva soluţii. Prima este cea mai romantică, cea mai apropiată de romanele lui Walter Scott... Dar trebuie să fac o nouă paranteză. Care este caracteristica acestei crime? Faptul că există cel puţin cinci indivizi care gravitau în jurul contesei. Cinci indivizi care aveau interesul să o vadă moartă şi care, poate, s-au gândit, fiecare în parte, la mijlocul de a o ucide... Dar numai unul a îndrăznit. Unul singur a ucis!... Ei bine, mi se pare foarte logic să profite de această seară ca să se răzbune pe ceilalţi!

Văzând că e descoperit, de ce n-ar arunca sala in aer cu o bombă?...

Şi, cu un zâmbet dezarmant, Maurice de Saint-Fiacre se uită pe rând la toţi.

— Nu-i destul de pasionant? Vechea sufragerie a bătrânului castel, luminările, masa plină de sticle... Apoi, la miezul nopţii, moartea... Asta ar însemna şi sfârşitul scandalului. Oamenii ar veni mâine şi n-ar mai înţelege nimic. S-ar vorbi de fatalitate sau de atentat anarhist...

Avocatul se foi pe scaun şi aruncă o privire încordată în jur, spre penumbra care ajunsese la mai puţin de un metru de masă.

— Dacă-mi daţi voie să vă amintesc că sunt medic, mormăi Bouchardon, aş recomanda fiecăruia dintre noi o cafea tare.

— Iar eu, spuse domol preotul, v-aş spune că în casă e un mort...

Contele ezită o secundă. Maigret simţi atingerea uşoară a piciorului sub masă, se aplecă brusc, dar tot prea târziu.

— V-am cerut să aveţi răbdare până la miezul nopţii. Am examinat doar prima ipoteză. Mai există una. Asasinul, hăituit, cuprins de panică, îşi trage un glonţ în cap. Dar nu cred că o va face...

— Vă implor să trecem în fumoar! spuse cu o voce stridentă avocatul, ridicându-se şi agăţându-se de speteaza scaunului ca să nu cadă.

— Şi mai există şi o a treia ipoteză. Cineva, care ţine la onoarea familiei, vine în ajutorul asasinului. Staţi puţin... Problema e mai complexă. Oare nu trebuie evitat scandalul? Nu trebuie ajutat vinovatul să se sinucidă?... Revolverul se află aici, domnilor, la distanţă egală de fiecare dintre noi. E douăsprezece fără zece... Vă repet că la miezul nopţii asasinul va fi mort...

De data aceasta, accentul contelui îi făcu pe toţi să amuţească. Toţi îşi ţineau respiraţia.

— Victima e sus, privegheată de un servitor... Asasinul se află aici, înconjurat de şapte persoane.

Maurice de Saint-Fiacre îşi goli pe nerăsuflate paharul. Şi Maigret simţi iar atingerea uşoară a piciorului anonim.

— Douăsprezece fără şase minute... E sau nu ca în romanele lui Walter Scott ? Tremură, domnule asasin...

Era beat. Şi continua să bea!

— Cel puţin cinci persoane pentru jefuirea unei bătrâne care rămăsese fără soţ, fără afecţiune... Dar numai una a îndrăznit... Bomba sau revolverul, domnilor. Bomba care ne va arunca pe toţi în aer sau revolverul care îl va doborî doar pe vinovat... Douăsprezece fără patru minute...

Apoi, cu o voce tăioasă:

— Nu uitaţi că nimeni nu ştie!...

Apucă sticla de whisky şi turnă în paharele tuturor, începând cu paharul lui Maigret şi sfârşind

cu cel al lui Emile Gautier.

Nu-l umplu însă şi pe al său. Băuse destul! O luminare se stinse. Nici celelalte nu mai aveau prea mult.

— Am spus douăsprezece noaptea... Douăsprezece fără trei minute...

Parcă ar fi condus o licitaţie.

— Douăsprezece fără trei minute... fără două... Asasinul va muri... Puteţi începe o rugăciune, părinte... Iar dumneata, doctore, ţi-ai adus măcar trusa? Două... Unu şi jumătate...

Maigret simţea mereu atingerea insistentă a piciorului. Nu mai îndrăznea să se lase în jos, de teamă să nu scape alt spectacol.

— Eu plec! strigă avocatul, ridicându-se.

Toate privirile se îndreptară spre el. Era în picioare. Se ţinea bine de speteaza scaunului. Ezita să facă cei trei paşi periculoşi până la uşă. Sughiţă.

În acel moment, răsună o detunătură. O secundă, poate două, toţi rămaseră nemişcaţi.

Se stinse încă o luminare şi, în acelaşi timp, Maurice de Saint-Fiacre se clătină, lovi cu umerii speteaza scaunului gotic, se aplecă spre stânga, zvâcni, încercând să se ridice spre dreapta, apoi căzu, inert, cu capul pe braţul preotului.

Capitolul 10

Priveghiul

Urmă o scenă confuză. Peste tot se petrecea câte ceva şi, după aceea, nici unul dintre cei prezenţi nu a putut să povestească decât acea părticică din evenimente pe care o văzuse cu ochii lui.

Sufrageria nu mai era luminată decât de cinci lumânări. Porţiuni mari rămâneau în umbră, iar

oamenii, agitându-se, intrau şi ieşeau din aceste zone ca din culisele unui teatru.

Trăsese unul dintre vecinii de masă ai lui Maigret: Emile Gautier. Şi, aproape imediat, întinsese mâinile spre comisar în semn că se predă, cu un gest cam teatral.

Maigret era în picioare. Gautier se ridică şi el. La fel şi tatăl său. Şi toţi trei formară un grup într-o parte a mesei, în timp ce alt grup se forma în jurul victimei.

Contele de Saint-Fiacre rămăsese cu fruntea pe braţul preotului. Medicul se aplecase, apoi se uitase în jur încruntat.

— E mort ? se auzi vocea avocatului cel grăsuţ.

Nici un răspuns. Ai fi zis că în tabăra aceea lucrurile se desfăşurau cu un fel de lentoare, ca între actori fără talent.

Doar Jean Metayer nu făcea parte din nici un grup. Rămăsese lângă scaun, îngrijorat, tremura şi nu ştia în ce parte să se uite.

În minutele dinaintea gestului său. Emile Gautier probabil că îşi pregătise atitudinea, pentru că, imediat după ce pusese arma la loc pe masă, declară, privindu-l pe Maigret în ochi:

— El singur şi-a anunţat moartea, nu-i aşa? Asasinul trebuia să moară... Şi pentru că era prea laş să facă dreptate el însuşi...

Vorbea cu o siguranţă uluitoare.

— Am făcut ce-am considerat că era de datoria mea...

Oare auzeau şi cei din cealaltă parte a mesei ? Paşi pe culoar. Erau servitorii. Doctorul se duse la uşă ca să nu-i lase să intre. Maigret nu auzi ce le spusese.

— L-am văzut pe conte dând târcoale castelului în noaptea crimei. Aşa am înţeles...

Scena era prost regizată, iar pe Gautier îl vedeai de la o poştă că joacă teatru când spuse:

— Judecătorii vor hotărî dacă....

Se auzi vocea doctorului:

— Eşti sigur că Maurice de Saint-Fiacre şi-a ucis mama?

— Sigur! Aş mai fi făcut asta dacă...?

— L-ai văzut în preajma castelului în noaptea dinaintea crimei?

— Aşa cum vă văd. Lăsase maşina la intrarea în sat...

— N-ai alte dovezi?

— Mai am una! în după-masa asta, copilul de cor a venit la mine la bancă, împreună cu mama lui. Ea l-a făcut să vorbească... La puţin timp după crimă, contele i-a cerut copilului să-i dea cartea de rugăciuni şi i-a promis bani...

Maigret era la capătul răbdării, deoarece avea impresia că era lăsat în afara acelei comedii! Da, comedie! De ce zâmbea doctorul ? Şi de ce preotul lăsa jos atât de uşurel capul contelui ?

De altfel, comedia avea să continue pe un ton de farsă şi de dramă totodată.

Pentru că, brusc, contele de Saint-Fiacre se ridică asemenea unui om care doar aţipise. Avea privirea dură şi în colţul buzelor îi apăruse o cută ironică, dar şi ameninţătoare.

— Ia mai zi o dată! spuse el.

Răsună atunci un strigăt halucinant. Emile Gautier ţipa de teamă şi se agăţa de braţul lui Maigret, vrând parcă să-i ceară să-l protejeze. Dar comisarul se dădu un pas înapoi, lăsând spaţiul liber între cei doi bărbaţi.

Cineva însă nu înţelegea nimic: Jean Metayer. Şi era aproape la fel de înspăimântat ca şi funcţionarul de bancă. Culmea, o luminare căzu şi faţa de masă luă foc, răspândind un miros de cârpă arsă.

Avocatul stinse focul, vărsând peste el o sticlă de vin.

— Vino la mine !

Era un ordin! Iar tonul nu admitea împotrivire.

Maigret luă revolverul de pe masă şi, de la prima privire, îşi dădu seama că era încărcat cu

gloanţe oarbe.

Ghici cu uşurinţă restul. Maurice de Saint-Fiacre îşi lăsase capul pe braţul preotului şi-i şoptise să-i lase pe ceilalţi să creadă că murise.

Acum nu mai era acelaşi om. Părea mai înalt, mai solid. Nu-l scăpa din ochi pe tânărul Gautier. Administratorul alergă la o fereastră, o deschise şi îi strigă fiului său:

— Pe-aici!

O idee bună! Emoţia şi confuzia erau atât de mari, încât, în acel moment, Gautier avea şanse să fugă.

Oare avocatul îşi premeditase mişcarea? Probabil că nu! Sau poate că beţia îi insuflase un fel de eroism. Pe când fugarul se îndrepta spre fereastră, întinse piciorul şi Gautier căzu cât era de lung.

Nu se ridică singur. O mână îl apucă de guler, îl săltă în sus şi îl puse pe picioare, iar tânărul ţipă din nou, dându-şi seama că tocmai contele îl ţinea drept.

— Nu mişca! Cineva să închidă fereastra!...

Apoi îl lovi prima oară cu pumnul în faţă pe Emile Gautier. O făcea fără patimă.

— Vorbeşte! Spune tot!...

Nimeni nu se amestecă. Nici unuia nu-i trecu prin minte să intervină, deoarece toţi simţeau clar că el era singurul îndreptăţit să ridice glasul.

Doar bătrânul Gautier mormăi la urechea lui Maigret:

— Nu-l opriţi?

Cum ar fi putut ? Maurice de Saint-Fiacre era stăpân pe situaţie şi la înălţimea sarcinii sale!

— E adevărat că m-ai văzut în noaptea aceea !

Apoi, către ceilalţi:

— Ştiţi unde? În faţă, pe trepte... Voiam să intru. El ieşea. Doream să iau câteva bijuterii de familie şi să le vând... Ne-am pomenit faţă în faţă, în întuneric. Era ger... Şi acest ticălos mi-a spus că venea... Ghiciţi? Da, din camera mamei mele!...

Coborî tonul şi spuse, mai detaşat:

— Am renunţat la planul meu şi m-am întors la Moulins.

Jean Metayer privea scena uimit. Avocatul îşi mângâia bărbia, ca să facă ceva, şi trăgea cu ochiul la pahar, fără să îndrăznească să se apropie de el.

— Dar nu era o dovadă suficientă. Pentru că erau doi în casă şi Gautier poate că spusese adevărul... După cum am explicat adineauri, el a profitat primul de rătăcirea unei femei în vârstă. Metayer a apărut după dânsul. Nu cumva Metayer, simţindu-şi situaţia ameninţată, a încercat să se răzbune? Voiam să ştiu... Amândoi erau foarte atenţi la mişcările lor. Parcă m-ar fi sfidat... Nu-i aşa, Gautier? Domnul cu cecuri fără acoperire care dă târcoale noaptea castelului n-ar îndrăzni să acuze pe nimeni, ca să nu fie el însuşi arestat...

Apoi, cu alt glas:

— Vă rog să mă scuzaţi, părinte, şi dumneata, doctore, că v-am obligat să înghiţiţi aceste mizerii. Dar, după cum s-a spus, adevărata justiţie, cea a tribunalelor, n-are aici nici o putere... Nu-i aşa, domnule Maigret? Măcar aţi înţeles, adineauri, când vă făceam semn cu piciorul?...

Se plimba prin încăpere, ieşea din lumină şi intra în umbră, apoi apărea iar în lumină. Dădea impresia unui om care se stăpâneşte, care reuşeşte să fie calm doar cu preţul unui mare efort.

Uneori se apropia de Gautier, gata să-l atingă.

— Ce tentaţie irezistibilă să iei revolverul şi să tragi! Da! Spusesem chiar eu că vinovatul va muri la miezul nopţii! Iar tu deveneai apărătorul onoarei familiei Saint-Fiacre.

De data aceasta, pumnul său îl lovi atât de puternic, chiar în mijlocul feţei, încât nasul tânărului începu să sângereze abundent.

Emile Gautier avea ochii unui animal pe moarte. Lovitura îl făcu să se clatine şi puţin lipsi să nu plângă de durere, de spaimă şi de deznădejde.

Avocatul vru să intervină, dar contele îl respinse.

— Ia vă rog!

Şi acest ia marca toată distanţa dintre ei. Maurice de Saint-Fiacre îi domina.

— Mă scuzaţi, domnilor, dar mai am de îndeplinit o mică formalitate.

Deschise larg uşa şi se întoarse spre Gautier.

— Vino cu mine!

Celălalt părea ţintuit locului. Culoarul nu era luminat. Nu voia să intre acolo singur cu adversarul lui.

Nu dură însă mult. Contele se apropie do el şi îl lovi din nou, cu atâta forţă, încât Gautier se rostogoli în hol.

— Urcă!

Şi îi arătă scara ce ducea la primul etaj.

— Domnule comisar! Vă previn că..., spuse administratorul, gâfâind.

Preotul întorsese capul în altă parte. Suferea. Dar nu avea forţa să intervină. Toată lumea era la capătul puterilor, iar Metayer îşi turnă de băut, fără să aleagă ce, pentru că avea gâtul uscat de sete.

— Unde se duc? întrebă avocatul.

Le auzeau paşii răsunând de-a lungul culoarului şi puteau percepe respiraţia zgomotoasă a lui Gautier.

— Ai ştiut totul! îi spuse Maigret lent, pe un foarte coborât administratorului. Te-ai înţeles cu fiul dumitale! Aveaţi deja fermele, ipotecile... Dar Jean Metayer rămânea periculos... Scăpaţi definitiv de contesă şi, în acelaşi timp, îl îndepărtaţi pe gigolo, asupra căruia ar fi căzut bănuiala...

Răsună un strigăt de durere. Doctorul ieşi pe culoar să vadă ce se întâmpla.

— Nimic! zise el. Canalia nu vrea să urce şi e ajutată.

— E odios ! E o crimă! Ce vrea să facă ? strigă bătrânul Gautier şi se repezi afară.

Maigret şi doctorul se ţinură după el. Ajunseră la capătul de jos al scării în momentul în care ceilalţi doi, sus, se opreau la uşa camerei mortuare.

Se auzi vocea lui Maurice de Saint-Fiacre:

— Intră!

— Nu pot... Nu...

— Intră!

Un zgomot înăbuşit. încă o lovitură de pumn.

Administratorul urcă scara în fugă, urmat de Maigret şi de Bouchardon. Toţi trei ajunseră sus când uşa se închidea. Nici unul nu mai îndrăzni să facă vreo mişcare.

La început, nu auziră nimic de după uşa grea de stejar. Administratorul îşi ţinea respiraţia, cu faţa schimonosită în întuneric. Doar o fantă îngustă de lumină răzbătea pe sub uşă.

— În genunchi!

O pauză. O răsuflare gâfâită.

— Mai repede ! în genunchi!... Şi acum, cere-ţi iertare!

O nouă tăcere, foarte lungă. Un strigăt de durere. De data aceasta, asasinul nu primise o lovitură de pumn, ci una de picior drept în faţă.

— Ier... Iertare...

— Atât ? Asta e tot ce găseşti de spus ? Aminteşte-ţi că ea ţi-a plătit studiile...

— Iertare!

— Aminteşte-ţi că acum trei zile trăia.

— Iertare!

— Aminteşte-ţi, ticălos sinistru, că te-ai strecurat cândva în patul ei...

— Iertare !... Iertare !...

— Vreau s-aud mai mult! Haide ! Spune-i că eşti o gânganie abjectă... Repetă!

— Sunt...

— În genunchi, ţi-am spus! Ai nevoie de covor?

— Au!...

— Cere-ţi iertare!

Şi, brusc, după aceste replici despărţite de tăceri lungi, urmă o serie de zgomote violente. Maurice

de Saint-Fiacre nu se mai stăpânea. Se auzeau izbituri în parchet.

Maigret întredeschise uşa. Contele îl ţinea pe Gautier de gât şi îl lovea cu capul de podea.

Văzându-l pe comisar, îi dădu drumul, îşi şterse fruntea de sudoare şi îşi îndreptă spatele.

— Am făcut-o! zise el, cu răsuflarea tăiată, îl zări pe administrator şi se încruntă.

— Nu simţi nevoia să-ţi ceri şi tu iertare? Iar bătrânul, speriat, se aruncă şi el în genunchi. Moartei nu i se vedeau, în lumina vagă a celor două luminări, decât nasul, care părea enorm, şi mâinile împreunate, care ţineau şiragul de mătănii.

— Ieşi!

Contele îl împinse pe Emile Gautier afară şi închise uşa. Grupul porni pe scară în jos.

Emile Gautier sângera. Nu-şi găsea batista. Doctorul i-o dădu pe a lui. Tânărul arăta groaznic: o faţă chinuită, plină de sânge; nasul transformat într-o tumoare şi buza de sus crăpată.

Şi totuşi, lucrul cel mai urât, cel mai hidos, erau ochii, care se fereau să-i privească pe ceilalţi.

Maurice de Saint-Fiacre, cu paşi mari, foarte drept, ca un stăpân al casei care ştie ce are de făcut, străbătu culoarul de la parter, deschise uşa şi primi în faţă un val de aer rece.

— Căraţi-vă! mormăi el către tată şi fiu.

Dar, în momentul în care Emile ieşea, îl prinse cu un gest instinctiv.

Maigret avu convingerea că Maurice de Saint-Fiacre îşi reţinea un hohot de plâns. Acesta lovi din nou, convulsiv, strigând:

— Ticălosule !... Secătură!...

Imediat ce comisarul îl atinse pe umăr, contele redeveni stăpân pe sine, îl îmbrânci pe tânăr pe scări şi închise uşa.

Apoi auziră cu toţii vocea bătrânului:

— Emile... Unde eşti?...

Preotul se ruga, cu coatele sprijinite de bufet, într-un colţ, Metayer şi avocatul lui stăteau

nemişcaţi, cu privirile îndreptate spre uşă.

Maurice de Saint-Fiacre intră cu capul sus.

— Domnilor..., începu el.

Nu! Nu mai putea vorbi. Emoţia îi luase glasul. Era la capătul puterilor.

Dădu mâna cu doctorul şi cu Maigret, făcându-i astfel să înţeleagă că acum puteau să plece. Apoi se întoarse spre Metayer şi însoţitorul său, aşteptând.

Cei doi nu păreau să înţeleagă. Sau poate că erau paralizaţi de spaimă. Ca să le arate drumul, trebui să facă doar un gest, urmat de un pocnet din degete. Atât!

Ba nu! Avocatul îşi căuta pălăria, iar Maurice de Saint-Fiacre gemu:

— Mai repede!...

În spatele unei uşi, Maigret auzi un murmur şi înţelese că erau servitorii, care încercau să ghicească ce se întâmpla în castel.

Îşi îmbrăcă pardesiul său gros şi simţi nevoia să-i mai strângă o dată mâna contelui.

Uşa fusese deschisă. Afară era o noapte senină şi rece, fără nici un nor. Plopii se profilau pe cerul scăldat în lumina lunii. Undeva, foarte departe, se auzea zgomot de paşi. Ferestrele casei administratorului erau toate luminate.

— Nu, dumneavoastră rămâneţi, părinte...

Şi vocea lui Maurice de Saint-Fiacre răsună din nou pe culoar:

— Acum, dacă nu sunteţi prea obosit, o vom priveghea pe mama...

Capitolul 11

Fluierul cu două sunete

— Nu trebuie să fiţi supărat pe mine dacă n-am chiar aşa de bine grijă de dumneavoastră, domnule Maigret. Dar, cu înmormântarea asta...

Şi biata Mărie Tatin se agita, pregătea lăzi întregi cu sticle de bere şi limonadă.

— Mai ales că oamenii care locuiesc prea departe vor veni aici să îmbuce câte ceva...

Câmpul era alb din cauza brumei, iar iarba se sfărâma când călcâi pe ea. Clopotele micii biserici băteau din sfert în sfert de oră.

Dricul sosise în zori, iar cioclii veniseră la han şi se aşezaseră în jurul sobei.

— Mă mir că administratorul nu-i acasă! le spusese Mărie Tatin. Probabil că e la castel, lângă domnul Maurice...

Apăruseră deja câţiva ţărani, care îşi îmbrăcaseră hainele de sărbătoare.

Când îşi termina micul dejun, pe fereastră, Maigret îl văzu venind pe copilul de cor, ţinut de mână de mama lui. Dar femeia nu-l însoţi până la han. Se opri la colţul drumului, unde credea că nu putea fi văzută, şi îşi împinse fiul de la spate, vrând parcă să-i dea impulsul necesar ca să ajungă la han.

Ernest intră, sigur de el. La fel de sigur ca un puşti care, la împărţirea premiilor, recită o fabulă repetată timp de trei luni.

— Domnul comisar e aici ?

Mai înainte ca Mărie Tatin să apuce să răspundă, copilul îl zări pe Maigret şi se apropie de el. îşi ţinea mâinile în buzunare, iar una dintre ele frământa ceva.

— Am venit să...

— Arată-mi fluierul.

Ernest se dădu un pas înapoi, îşi feri privirea, se gândi şi murmură:

— Care fluier?

— Cel din buzunar. De mult timp îţi doreai un fluier de cercetaş?

Copilul îl scoase maşinal din buzunar şi îl puse pe masă.

— Şi-acum, te-ascult.

Băiatul îi aruncă o privire neîncrezătoare, apoi dădu uşor din umeri. Pentru că Ernest era deja un băiat şiret. Privirea lui spunea foarte clar: „Atâta pagubă! Am fluier! O să spun ce mi s-a cerut să spun..."

Şi începu:

— E vorba de cartea de rugăciuni... Nu v-am spus tot, zilele trecute, pentru că îmi era teamă de dumneavoastră. Acum, mama vrea să spun adevărul. Cineva a venit să-mi ceară cartea de rugăciuni cu puţin timp înainte de slujba mare...

Dar se roşi la faţă şi îşi luă brusc fluierul de pe masă, ca şi cum s-ar fi temut să nu-i fie confiscat din cauza minciunii.

— Şi cine a venit la tine ?

— Domnul Metayer... Secretarul de la castel...

— Haide, stai aici lângă mine. Vrei să bei un sirop de rodie?

— Da... Cu apă care înţeapă...

— Adu-ne un sirop de rodie cu sifon. Mărie. Eşti mulţumit de fluier? Ia suflă!

Cioclii întoarseră capetele când auziră fluierul.

— Mama ta ţi l-a cumpărat, ieri după-amiază, nu-i aşa?

— De unde ştiţi?

— Câţi bani a primit mama ta ieri la bancă ? Roşcovanul îl privi drept în ochi. Acum nu

mai era roşu la faţă, ci palid. Aruncă o privire spre uşă, vrând parcă să măsoare distanţa până la ea.

— Bea-ţi siropul... V-a primit Emile Gautier... El te-a învăţat ce trebuie să spui...

— Da!

— Ţi-a spus să-l acuzi pe Jean Metayer?

— Da.

Şi, după ce se gândi puţin:

— Ce-o să-mi faceţi ?

Maigret uită să răspundă. Se gândea. Se gândea că rolul lui în acest caz se limitase la furnizarea ultimei verigi, una mică de tot, care închidea perfect cercul.

Gautier voia să-l înfunde pe Jean Metayer. Dar seara trecută îi răsturnase planurile. înţelesese că omul periculos nu era secretarul, ci contele de Saint-Fiacre.

Dacă i-ar fi reuşit, ar fi fost obligat să meargă cu noaptea în cap la roşcovan şi să-l înveţe altceva.

„O să spui că domnul conte ţi-a cerut cartea de rugăciuni..."

Băiatul repetă întrebarea:

— Ce-o să-mi faceţi?

Maigret nu avu timp să răspundă. Avocatul coborî scara, intră în sala hanului, se apropie de Maigret şi îi întinse mâna, cu o uşoară ezitare.

— Aţi dormit bine, domnule comisar? Fiţi amabil... Vreau să vă cer un sfat, în numele clientului meu. Ce poate să mă doară capul!...

Se aşează sau, mai curând, se trânti pe scaun.

— La zece au loc funeraliile...

Se uită la ciocli, apoi la oamenii care treceau pe drum, aşteptând ora înmormântării.

— Între noi fie vorba, credeţi că ar fi de datoria lui Metayer să... Aş vrea să mă-nţelegeţi bine... Ne dăm seama de situaţie şi din delicateţe...

— Pot să plec, domnule?

Maigret nu auzi. Vorbea cu avocatul.

— Încă n-aţi înţeles?

— Dacă examinăm...

— Vă sfătuiesc să nu mai examinaţi nimic!

— Adică sunteţi de părere că e mai bine să plecăm fără...?

Prea târziu! Emest, care îşi luase fluierul înapoi, deschise uşa şi o rupse la fugă cât îl ţineau picioarele.

— Din punct de vedere legal, suntem într-o situaţie exce...

— Da, excelentă!

— Nu-i aşa? Asta îi spuneam şi eu lui...

— A dormit bine?

— Nici măcar nu s-a dezbrăcat. E un băiat foarte nervos, foarte sensibil, ca mulţi dintre tinerii de familie bună, şi...

Cioclii trăgeau cu urechea. Se ridicaseră şi achitau consumaţia. Maigret se ridică şi el, îşi luă din cui pardesiul cu guler de catifea şi îşi şterse pălăria cu mânecă.

— Aveţi amândoi ocazia s-o ştergeţi englezeşte în timpul...

— În timpul înmormântării ? în acest caz, trebuie să telefonez după un taxi...

— Exact.

Preotul îşi pusese stiharul alb. Ernest şi alţi doi copii de cor îşi îmbrăcaseră veşmântul lung de culoare neagră. Crucea era purtată de un preot din satul vecin, care mergea repede, din cauza frigului. Şi toţi intonau cântări de înmormântare, păşind grăbiţi pe drum.

Ţăranii se strânseseră lângă peronul castelului. înăuntru nu se vedea nimic. În sfârşit, uşa se deschise şi apăru sicriul, purtat de patru bărbaţi.

În spate se zărea o siluetă înaltă. Era Maurice de Saint-Fiacre, foarte drept, cu ochii înroşiţi. Nu era îmbrăcat în negru. Numai el nu era în doliu. Totuşi, când privi mulţimea din înaltul peronului, oamenii se simţiră parcă stânjeniţi. Ieşea din castel fără să aibă pe nimeni alături. Şi mergea singur în urma sicriului.

Din locul unde se afla, Maigret zărea casa administratorului, cândva a lui, care acum avea uşile şi ferestrele închise. Obloanele castelului erau închise şi ele. Doar în bucătărie, servitorii stăteau cu feţele lipite de geamuri.

Murmurul cântărilor sfinte aproape că era acoperit de zgomotul paşilor pe pietriş.

Clopotele băteau cu putere.

Privirea lui Maigret o întâlni pe cea a contelui.

Oare comisarul se înşela? I se păru că buzele lui Maurice de Saint-Fiacre schiţau un zâmbet. Nu zâmbetul parizianului sceptic, al băiatului de bani gata ruinat, ci un zâmbet senin, încrezător.

În timpul slujbei, toată lumea putu să audă claxonul strident al unui taxi: o mică secătură care o ştergea împreună cu un avocat mahmur!

Les Roches Grises, Cap d'Antibes (Alpes-Maritimes),

ianuarie 1932

În seria Maigret au apărut:

Prima anchetă a lui Maigret
Inspectorul Cadavre
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
Nebunul din Bergerac
Dansatoarea de la Gai-Moulin
Asta-i Felicie!
Maigret la New York
Maigret se înşeală
Maigret la Picratt's
Maigret şi ucigaşul
Domnul Gallet a decedat
Spânzuratul de la Saint-Pholien
Cazul Saint-Fiacre

În pregătire:
Maigret şi prietenul din copilărie

Cuprins

Capitolul 1 Fetița sașie
Capitolul 2 Cartea de rugăciuni
Capitolul 3 Copilul de cor
Capitolul 4 Mărie Vassiliev
Capitolul 5 A doua zi
Capitolul 6 Cele două tabere
Capitolul 7 Întâlnirile de la Moulins
Capitolul 8 Invitația la cină
Capitolul 9 Sub semnul lui Walter Scott
Capitolul 10 Priveghiul
Capitolul 11 Fluierul cu două sunete

Maigret
Un bilet scris de o mînă necunoscută îl readuce pe Maigret pe meleagurile natale. Din păcate, nu pentru a depăna amintiri, fiindcă mesajul, oricît de neverosimil, se confirmă: contesa de Saint-Fiacre este ucisă în timpul unei liturghii, chiar sub privirea comisarului. Arma crimei: un petic de hîrtie strecurat în cartea de rugăciuni... O văduvă ce păstrează doar vagi urme ale unei frumuseţi trecute şi un domeniu înglodat în datorii n-ar trebui să stîrnească pasiuni atît de devastatoare. Mai ales atunci cînd, la Paris, există şi un fiu risipitor. Şi totuşi...
În aceeaşi serie:
Maigret la Picratt's
Maigret şi ucigaşul
Domnul Gallet a decedat
Spînzuratul de la Saint-Pholien
EDITURA POLIROM
ISBN 973-46-0081-8
9 789734 600816
www.polirom.ro

Observații

[←1]

în cazul ceculuі barat, bancherul nu îl poate plăti decât unuia dintre clienţii săi sau unei alte bănci (n.t.).

Table of Contents

Capitolul 1 Fetița sașie
Capitolul 2 Cartea de rugăciuni
Capitolul 3 Copilul de cor
Capitolul 4 Mărie Vassiliev
Capitolul 5 A doua zi
Capitolul 6 Cele două tabere
Capitolul 7 Întâlnirile de la Moulins
Capitolul 8 Invitația la cină
Capitolul 9 Sub semnul lui Walter Scott
Capitolul 10 Priveghiul
Capitolul 11 Fluierul cu două sunete

Table of Contents

Capitolul 1 Fetiţa saşie 1
Capitolul 2 Cartea de rugăciuni 15
Capitolul 3 Copilul de cor 26
Capitolul 4 Mărie Vassiliev 39
Capitolul 5 A doua zi 50
Capitolul 6 Cele două tabere 61
Capitolul 7 Întâlnirile de la Moulins 74
Capitolul 8 Invitaţia la cină 85
Capitolul 9 Sub semnul lui Walter Scott 96
Capitolul 10 Priveghiul 109
Capitolul 11 Fluierul cu două sunete 117